

Tēvijas Sargs

MILITĀRAIS ŽURNĀLS

2015

Jūnijs (6)

Cena €0,85

«Kaija» un Imantas pulks

Interesanta parādība latviešu militāro formējumu vēsturē bija Imantas pulks, kurš formēts tālajā Vladivostokā 1918. gada 14. novembrī (pirms Latvijas valsts proklamēšanas). Šis pulks Latvijas teritorijā nekad nav karojis, un tas komplektēts no bijušajiem dažādu latviešu strēlnieku pulku karavīriem un vietējiem latviešiem, kuri dažādu iemeslu dēļ bija nokļuvuši Tālajos Austrumos. Interesanta ir pulka pārbrūkšana uz Latviju, skatot trīs kontinentus: Āziju, Āfriku, Eiropu. Pirmais ešelons izbrauca no Vladivostokas ar tvaikoni «Gweneth» 1920. gada 25. februārī (vēlāk Dancigā to pārsēdināja uz tvaikoņa «Pomona») un nonāca Rīgā jau 5. jūnijā. Otrais ešelons izbrauca no Vladivostokas ar tvaikoni «Dania» 1920. gada 20. martā un Liepājā iebrāca 21. jūnijā. Pēc pulka ierašanās Latvijā to ar armijas virspavēlnieka pavēli 1920. gada 1. augustā likvidēja un pulka karavīrus sadalīja pa citiem pulkiem, daļa no viņiem nokļuva arī robežapsardzes spēkos uz Latvijas—Krievijas robežas. Tas arī tūsmā par Imantas pulku.

Imantas pulka ceļojumā uz Latviju pirmā ešelona dienasgrāmata «Kaija» iznāca uz kuģa rokrakstā, vienā eksemplārā, sešos skrējienos (seši numuri). Uz kuģa atradās daudzi latviešu kultūras darbinieki, gleznotāji, topošie žurnālisti un feļetonisti, tāpēc žurnālu izdot nebija sarežģīti. No imantiešiem ir nākuši tādi kultūras darbinieki kā, piemēram, gleznotājs strēlnieks Kārlis Baltgailis, gleznotājs ilustrators Aleksandrs Krūka, feļetonists Kārlis Štrausis-Krūmājs un daudzi citi. Žurnāla pirmajā numurā, kurš iznāca 1920. gada 9. martā, aprakstīta gatavošanās ceļojumam un notikumi uz kuģa maršrutā Vladivostoka—Formoza—Singapūra. Tā saturā bija dzejoļi un arī karikatūras. Otrais numurs iznāca 1929. gada 25. martā un skāra ceļojumu no Singapūras līdz Ceilonai. Žurnālā lasāmas vairāku ceļotāju piezīmes, apraksti par neredzētajām siltajām zemēm—Singapūru, Japānu un citām. Aprakstīti tika arī sadzīves apstākļi un pārtikas problēmas. Kuģis bija ļoti vecs, nolietots, līdz ar to radās problēmas, nebija arī radiosakarur.

Trešais numurs iznāca 1920. gada 25. aprīlī, un tajā aprakstīts brauciens pa maršrutu Kolombo—Sueca—Portsaīda. Žurnālā sāka publicēt Imantas pulka strēlnieku vēsturi. To ilustrēja A. Krūka, sarakstījis Slīmests.

Ceturtais numurs iznāca 1920. gada 19. maijā, un tur aprakstīti ceļotāju piedzīvojumi no Portsaīdas līdz Gibraltāram. Tajā publicēts

turpinājums Imantas pulka strēlnieku vēsturei. Aprakstīta arī teātra izrāde uz kuģa, jo starp braucējiem bija arī profesionāli aktieri. Daudz stāstīts par to, kā notika mācības pareizā latviešu valodā, jo, ilgu gadu dzīvojot starp krieviem un cittautiešiem, pareizā latviešu valoda bija aizmirsusies.

Piektais numurs iznāca 1920. gada 1. jūnijā un vēstīja par ceļojuma daļu Gibraltārs—Dānija—Dancīga—Rīga. Numurā publicētas vairāku ceļotāju pārdomas par dzimteni Latviju. Tiek aprakstīta otrā teātra izrāde uz kuģa. Tāpat kā iepriekšējo reizi izrādīta R. Blaumaņa joku luga «Zagli», un atsaucība bijusi liela. Pirms teātra izrādes ar ļoti patriotisku runu pie imantiešiem vērsies vēlākais ģenerālis Kārlis Gopers. Ceļotāju vidū bija arī vairāki citi vēlāk pazīstami armijas augstākie virsnieki, piemēram, ģenerālis Jānis Kurelis un pulkvedis Kārlis Lobe.

Pēdējais (sestais) numurs iznāca jau Rīgā 1921. gada Zāļu dienā. Tajā ievietoti atmiņu raksti par Imantas pulka gaitām un par to, kā imantiešus sagaidīja Latvijā. Publicēta arī otrās Tālajos Austrumos dibinātās latviešu vienības, proti, Troickas bataljona, vēsture. Pēdējā numurā ļoti interesantas ir Slīmesta dzejī rakstītās imantieša atmiņas par pavadīto laiku pašajā Krievzemē.

Ar sestā numura izdošanu nebeidzās «Kaijas» mūžs. Uz kuģa žurnālu lasīja visiem priekšā vienu reizi, bet vēlāk, lai, cilājot atmiņu pavedienus, to varētu visi paši lasīt, nolēma izdot grāmatā. Tas tika izdarīts 1922. gadā ar akciju sabiedrības «Valters un Rapa» atbalstu. Krājuma rediģēšanu uzņēmas un labākos rakstus un karikatūras atlasīja rakstniece Anna Brigadere.

Sagatavojis **Gunārs Kuškis**.

OTRAIS KARĒVJU MUZIKĀLDRAMATISKAIS VAKARS

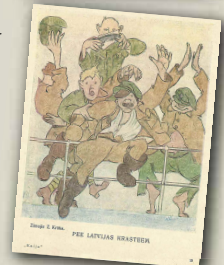
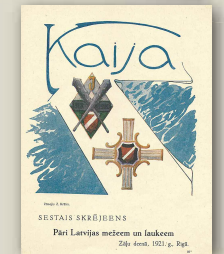
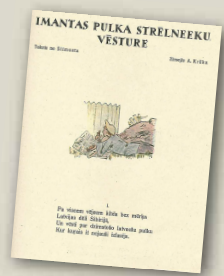
Pirmos vasaras svaikos, 1920.g. 23. maijā pretim Portugāles krastiem, Atlantikas vīļiem balojot, pavadījām savu otro izrādījumu.

Neskatoties uz pavēso laiku un svaigo jūru, visi ar nepacēbtību gaidīja uz vakara sākumu. Taisni pulksten 8 vakara tas arī esākās ar redaktora Brīmelē nolāstīm jaunākām ziņām par Latviju. Vēstis no dzimtenes karņiņi noklausījās ar vislielāko uzmanību. Pēc tam ar īsu un koda-līgu runu uzstājās plk. Gopers. Runas saturs, cik atmiņos, bija šāds: — Imantas karņiņi! No dzimtenes ziņām redzam, ka Rīga dimd. Šī dimdoņa atskan pa visu Latvijas zemi, uz kuģa ir modrūses dzīvība un darbs. Ir sapulcējušies Latvijas Satvermes Sapulce, kas lika jaunus pamatus Latvijas sfīnai ekai. Daudz gadu sinteņus esam kalpojēji svešiem kongeem, svešai, maldīgai varai, svešiem un naidīgiem mērķem. Tagad penicīss laiks pašiem lemt par savu dzīvi un teesībām.

Imantieši! Katru no mums, kas esam jau tuvu savam mērķim—mūsu dzimtenei, Latvija sauc taika šim lešā un svarīgā darbī. Es ceru, ka katrs no jums nebeigs savu spēku un grībo šī esēktīti darba turpināšanai un veiksīšanai. Imantieši! Atmīnesīmes arī to, ka mēs esam karņiņi, savas valsts leedakais atbalsts un pamats. Neaizmīrsīsim to un ģemsim vērt to, ka cīņa vēl nav galā un ka esnāidneeks nesnauz.

Rīga dimd! Lai arī te atskanētu ta atbalss, kuŗi ir nešķīrāma no tās leedās dimdoņas, kuŗi pārdevo visa Latvija, es lūzīzu nozēzedat „Deves, sveit Latvijā!” Pēc Latvijas himnas skaņam, kuŗas nozīd vīļu bezgalības, sākās izrāde. Uzveda Blaumaņa „Zaglius”. Izrāde, ģemot vērt apstākļus (dekorācijas, invalīda segas), norīēja apmeerīnoši. Koppele bij puslīdz noapaļota. Radās mazī detekti, bet vīpi netrūceja vispārejo ospaldū. Pēc izrādes Upatneška ķgs deklāmeja Fr. Bīrdas dzejoļus. Vakara slīdēja Mīroveica ķgs ar pašsacerētīm kuplejam.

Beidzot jāsaaka, ka vakars pagājīja, tīri nemanot, jo publikā nav izlēpus. Bija uz laiku aizmīrsta pelekā dzīve, bija aizmīrsta pat jūra un vīgas šalksāna, aizmīrsta patnabadzīgas skauves eekārta, un mēs uz brīdī domās dzīvījam savā dzimtenē.

Abonēšanas cena Latvijā:

1 mēnesim — EUR 0,71
 6 mēnešiem — EUR 4,27
 12 mēnešiem — EUR 8,54

Abonēšanas cena ārvalstīs:

Eiropā 12 mēnešiem — EUR 41,00
 ASV 12 mēnešiem — USD 68,00
 Kanādā 12 mēnešiem — CAD 70,00
 Austrālijā 12 mēnešiem — AUD 73,00

Abonēt var visās «Latvijas pasta» nodaļās,
 kā arī internetā www.abone.pasts.lv
 un zvanot pa informatīvo tālruni 67008001

Ārvalstīs militāro žurnālu
 «Tēvijas Sargs»
 var abonēt pie redakcijas pārstāvjiem.

Informācija uzzināma, arī zvanot pa tālruni +371 67335391 vai rakstot uz e-pastu: redakcija@sargs.lv

Latvijas ziņas	2
Strādāsim kopā Latvijas valsts labā!	4
Mācībās « <i>Flaming Sword 2015</i> » pilnveidota NBS spēja veikt speciālās operācijas	6
Baltijas valstu bruņoto spēku snaiperi trenējas Ādažos	8
Norvēģijas Zemessardze	10
Norvēģijas Zemessardzes priekšrocības	12
Radi sapni	14
Santa Morozova — pirmā sievietē, kas ASV absolvē mīnmetēju komandiera kursu	15
Sports	16
Mācības « <i>Saber Strike</i> » — vērienīgākas gadu no gada	18
2. Zemessardzes novada komandiera maiņas ceremonija Rēzeknē	22
Imants Zauļš — zemessargs, kurš iekaroja Everestu	23
Latvijas Valsts prezidenti	26
Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja	28
Uz Pasaules jumta. Tibeta	31
Ārzemju ziņas	34
NATO attīstīs apvienoto sauszemes novērošanas spēju	36

Reģistrācijas apliecība nr. 90009222536
Izdevējs — Rekrutēšanas un Jaunsardzes centrs
Dibinātājs — LR Aizsardzības ministrija

Redakcijas adrese: K. Valdemāra ielā
10/12, Rīgā, LV-1473
Tālr. 67335383, fakss 67335384, e-mail:
redakcija@sargs.lv

**Eiropas Militārās
preses asociācijas biedrs**
www.empamil.eu

Iespēti Latvijas Ģeotelpiskās
informācijas aģentūrā
O. Vācieša ielā 43, Rīgā
Iespieduma veids — ofsets
Metiens — 5000 eks.

Galvenā redaktore **Līga Lakuča** —
67335383
Literārā redaktore
Rasma Priekule — 67335391
Žurnālists **Taivo Trams** — 67335391

Fotoredaktors **Gatis Dieziņš** —
67335399

Fotogrāfs **Normunds Mežiņš** —
67335399

Fotogrāfs **Gatis Indrēvics** — 67335391
Makets **Aigars Nesters** — 67335391

Red. pārstāvis ASV **I. Zuševics**,
7214 Elberton Avenue, Greendale,
WI 53129 USA.
Tālrunis: 4144213934
e-pasts: ivarsvz@yahoo.com

Red. pārstāve Vācijā **I. Marx**.
Tālrunis 89 4530 1802,
e-pasts: iveta_marx@web.de

Red. pārstāve Austrālijā **I. Abele**.
Tālrunis 03 9432 3603,
e-pasts: ilzel.abele@gmail.com

Red. pārstāvis Kanādā **J. Bilinskis**.
210-570 Proudfoot Lane,
London, ON N6H 4Z1, Canada.
Tālrunis 519 474 1080
e-pasts: jbilinskis@rogers.com

Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar
autoru viedokli.
Autoru manuskriptus atpakaļ neizsūniedz.

No 18. līdz 22. maijam Saldus novada Zvārdes pagasta bijušās Padomju Savienības aviācijas bumbu mešanas treniņu poligonā teritorijā notika Zemessardzes organizētās mācības «Zvārdes detonators 2015», kurās karavīri turpināja ilgstoši ar sprādzienbīstamiem priekšmetiem piesārņotās teritorijas attīrīšanu, atrodot un iznīcinot 60 sprādzienbīstamus priekšmetus, tostarp divas aviācijas bombas.

Mācību mērķis bija uzturēt un pilnveidot Nacionālo bruņoto spēku Nesprāgušās municijas neitralizēšanas rotas spējas veikt militāro inženieru atbalsta uzdevumus, kā arī aizsargāt vidi, cilvēku dzīvību un veselību un attīrīt apkārtni no sprādzienbīstamiem priekšmetiem.

Paaugstināta riska mācībās piedalījās 17 Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona karavīri, tostarp karavīri no Nesprāgušās municijas neitralizēšanas rotas un Nesprāgušās municijas neitralizēšanas skolas, lai atrastu un neitralizētu sprādzienbīstamus priekšmetus, kas atrodas zemes virskārtā un zemes slāni.

«Mācības «Zvārdes detonators 2015» mums sniedz iespēju apmācīt personālu sprādzienbīstamu priekšmetu meklēšanā. Šeit varam veikt teritorijas ķemmēšanu un praktiski trenēt mūsu karavīrus, vienlaikus attīrot teritoriju no sprādzienbīstamiem priekšmetiem, kas iepriekš speciāli mācību nolūkiem nav jāizvieto teritorijā,» mācību «Zvārdes detonators 2015» priekšrocības skaidroja mācību vadītājs Nesprāgušās municijas neitralizēšanas rotas komandiera vietnieks kapteinis Aleksandrs Čvīguns.

«Zvārdes detonators 15» norisinājās divās fāzēs — sākumā karavīri veica tā saukto ķemmēšanu, pārmeklējot pusotru kvadrātkilometru plašu teritoriju. Militāro mācību otrās fāzes laikā notika atrasto sprādzienbīstamo priekšmetu iznīcināšana.

Kapteinis A. Čvīguns atzina, ka cilvēki joprojām ir neapdomīgi, atrodot sprādzienbīstamus priekšmetus. «Mācību laikā vairākkārt uzgājām uz celmiem novietotus lādīņus, tātad sēņotājs vai jebkurš cits cilvēks, kas gājis pa mežu, ir pamanījis lādīņu, to kustinājis, paņēmis rokās un nolīcis redzamā vietā, nevis zvanijis Valsts policijai,» sacīja kapteinis. «Atrodot municiju, kategoriski aizliegts tai pieskarties, to kustināt, pārvietot vai pakļaut triecienam. Nekavējoties jāzvana Valsts policijai, kas konstatēs faktu un izsauks mūs,» skaidroja kapteinis A. Čvīguns.

Šādas mācības Zemessardzes 54. inženiertehniskais bataljons ir rīkojis arī iepriekš gan Zvārdes poligonā, gan bijušo municijas noliktu teritorijā Cekulē. Pērn Zvārdes poligonā neitralizēti vairāk nekā 350 sprādzienbīstami priekšmeti, un liela daļa no tiem neitralizēti pērn notikušajās mācībās «Zvārdes detonators 2014».

19. maijā Ādažu poligonā norisinājās Vides diena, kurā jaunsargi, Sējas novada skolēni, militāro un dabas aizsardzības organizāciju pārstāvji iepazīna poligona dabas retumu — zaļo vārnu un lielo mārslu zilenīti.

Vides diena sniedza iespēju ielūkoties citkārt slēgtajā Ādažu poligona teritorijā un iepazīt tās ne-parasto vidi un dabas vērtības. Pasākuma laikā dabas un militārie eksperti iepazīstināja ar zaļās vārnas barošanās un ligzdošanas paradumiem, kā arī ar šā gada kukaini — lielo mārslu zilenīti.

Pasākumā piedalījās 148 dalībnieki — jaunsargi no Degumniekiem, Rugājiem, Kazdangas, Skrundas, Nīkrāces, Bauskas un Baldones, Sējas pamatskolas skolēni, Latvijas Dabas muzeja dabas pulciņu dalībnieki un vadītāji, pārstāvji no Vides ministrijas, Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra, Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, Aizsardzības ministrijas, kā arī žurnālisti.

Ar reto zaļo vārnu un tās dzīvesveidu iepazīstināja ornitologs Edmunds Račinskis, savukārt entomologs Kristaps Vilks stāstīja par zaļās vārnas barības objektiem — lielajiem kukaiņiem — vabolēm un sienāžiem. Latvijā ligzdo tikai 25 pāri zaļo vārnu un vairāki no tiem — Ādažu militārajā poligonā. Poligona klajie sausie virsāji ar reti augošiem kokiem ir piemērotas zaļo vārnu barošanās un ligzdošanas vietas. Pasākuma dalībnieki varēja aplūkot arī īpaši zaļajai vārņai izvietotos putnu būrus.

Entomologs Voldemārs Spunģis iepazīstināja ar šā gada kukaini — lielo mārslu zilenīti un tā neparasto dzīvesveidu. Retā tauriņa attīstībai būtiski nepieciešami gan mārslī, kuros barojas pieaugušie kukaiņi un jaunie kāpuri, gan skudras, kuru pūžņos parazitējot nobriest kāpurs vēlākās attīstības stadijās. Vides dienas dalībnieki varēja paši izmēģināt entomologa darbarīkus — kukaiņu ķeršanas tīkliņus, mēģinot notvert kukaiņus, noteikt tos un pēc tam atgriezt dabā. Interesenti varēja aplūkot arī militāro tehniku.

26. maijā Ministru kabinets slēgtajā sēdes daļā izskatīja informatīvo ziņojumu par Latvijas dalību NATO un piekrita, ka tiks lūgta pastāvīga NATO militāro spēku klātbūtne Latvijā, preses konferencē pastāstīja Ministru prezidente Laimdota Straujuma.

Ministri izvērtējuši, kā tiek pildīti NATO Velsas samita lēmumi, un secināts, ka tos pilda pēc plāna. Valdība akceptējusi Latvija vēlmi pēc pastāvīgas NATO militāro spēku klātbūtnes.

Baltijas valstu bruņoto spēku komandieri maija vidū, tiekoties Baltijas Militārās komitejas sanāksmē Lietuvā, vienojās par kopīgas vēstules nosūtīšanu NATO Eiropas spēku virspavēlniekam ģenerālim Filipam Bridlovam, kurā, ņemot vērā ģeopolitisko situāciju reģionā, lūgts nodrošināt lielākas — brigādes līmeņa — sabiedroto vienības pastāvīgu klātbūtni, kas būtu aptuveni bataljona līmeņa vienības izvietošana katrā Baltijas valstī. Līdz šim katrā no tām ir izvietotas aptuveni rotas līmeņa vienības.

Aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis martā atzina, ka ar pašreizējo kazarmu infrastruktūru Latvija varot pastāvīgi uzņemt bataljona līmeņa vienību — 500 līdz 600 NATO valstu karavīrus. Latvija varot uzņemt arī vairāk, taču tad ir jāattīsta atbilstoša infrastruktūra, lai gan ir iespējams izveidot arī telšu pilsētiņu, kurā karavīri var dzīvot lauka apstākļos.

Brigādes lielums ir atkarīgs no tās uzdevumiem, taču vidēji tajā ir 2000 līdz 3000 karavīru. Parasti brigādi veido trīs bataljoni, kā arī kaujas atbalsta un nodrošinājuma apakšvienības.

NATO samitā Velsā dalībvalstis apstiprināja alianses reaģēšanas plānu, kas paredz nostiprināt sabiedroto klātbūtni gar tās austrumu robežām, kā arī būtiski paaugstināt NATO gatavību reaģēt krīzes situācijās. Pastiprinātai sabiedroto klātbūtnei ir jānodrošina gan pilnvērtīga atturēšanas funkcija, gan ātra un efektīva lielāku sabiedroto spēku izvēršana, tai skaitā komandvadības elementu un kaujas atbalsta vienību izvēršana, ja rodas šāda nepieciešamība.

LATVIJAS ZIŅAS

Maijā Nacionālie bruņotie spēki nosūtīja piecus karavīrus dalībai mācībās «*Combined Resolve IV*», lai veicinātu savietojamību starp Latviju un tās sabiedrotajiem.

Latvijas vienība ir viena no desmit NATO sabiedroto un trīs partnervalstu vienībām, kas piedalās mācībās «*Combined Resolve IV*». Operācijā pārbauda NATO dalībvalstu spēku iesaisti un manevrus.

ASV armijas 3. kājnieku divīzijas 1. bruņotās brigādes kaujas grupa, kas izvietota Fortstjuartā Džordžijā, ir galvenā ASV vienība, kas piedalās mācībās. Trīs Latvijas pārstāvji mācībās darbojas šīs vienības sastāvā, bet divi — izlūkošanas nodaļā.

27. maijā karavīri no Mičiganas Nacionālās gvardes 1431. inženieru rotas kopā ar Latvijas karavīriem pie kazarmām pacēla Latvijas karogu. Turpmāk mācībās viņi darbosies kopā.

«Mūsu uzdevums ir strādāt kopā ar sabiedrotajiem,» sacīja virsseržants Andris Veiss. Šā brīža darbības vidē bieži nepieciešama daudz nacionāla rīcība, tāpēc virsseržants A. Veiss uzsvēra komandas darba nozīmi. «Mēs darbojamies brigādes sastāvā. Mēs strādājam kopā, nevis kā Latvijas vienība vai Bulgārijas vienība, bet gan kā viena liela organizācija.»

Virsseržants A. Veiss paskaidroja, ka galvenais mērķis bija integrēties brigādes sastāvā, lai iepazītos ar ASV loģistikas un operacionālajām procedūrām. Procedūras mēdza atšķirties, turklāt būtiski ir mācīties un praktizēt NATO standartus, lai labāk izprastu citu sabiedroto taktiku, tehniku un procedūras, lai varētu sekmīgāk sadarboties.

Virsseržants A. Veiss norādīja, ka pieredze, kas gūta mācībās «*Combined Resolve IV*», sniegs pienestumu nākotnes operāciju izpildē, kā arī atzīmēja, ka gūto pieredzi nodos saviem vienības biedriem.

Daudznacionālai sadarbībai piemīt unikāli izaicinājumi. Virsseržants A. Veiss atzina, ka valodu barjera bija viens no izaicinājumiem mācību laikā, taču ir būtiski sarunāties ar sabiedrotajiem, lai veicinātu savstarpējo izpratni.

«Latvieši bieži kopā ar citām valstīm piedalās dažāda mēroga mācībās,» sacīja virs-seržants A. Veiss. «Mācības «*Combined Resolve IV*» sniedz iespēju Latvijas un citu NATO dalībvalstu karavīriem darboties liela mēroga koalīcijas struktūrā, kā arī nodrošina padziļinātu savstarpējo izpratni un savietojamību.»

Mācības «*Combined Resolve IV*» norisinājās no 12. maija līdz 6. jūnijam ASV armijas Apvienotās daudz nacionālās apmācību pavēlniecības poligonos Hoenfelsā un Grāfenvōrā Vācijā. Tajās piedalījās vairāk nekā 4700 karavīru no 10 NATO dalībvalstīm — Albānijas, Bulgārijas, Horvātijas, Čehijas, Dānijas, Itālijas, Latvijas, Rumānijas, Slovēnijas un ASV —, kā arī no trīs partnervalstīm — Moldovas, Melnkalnes un Serbijas.

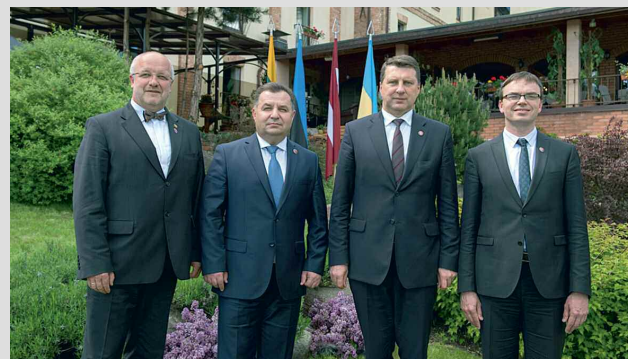
Šīs mācības divas reizes gadā rīko ASV armija Eiropā, lai apmācītu dalībniekus kopīgi sadarboties daudz nacionālā un integrētā vidē, kā arī apmācītu ASV armijas spēkus, kas rotācijas kārtībā tiek izvietoti Eiropā.

Pēc apritēja 20 gadi, kopš Latvija un Mičigana iesaistījās ASV partnerības programmā. Programmas mērķis bija palīdzēt Latvijai, Lietuvai un Igaunijai attīstīt aizsardzības spējas pēc neatkarības atgūšanas.

1993. gada 30. jūlijā, kad vēl nebija pagājušas pat 90 dienas kopš sadarbības uzsākšanas, septiņu cilvēku komanda no Mičiganas Nacionālās gvardes ieradās Latvijā, lai uzsāktu pirmo no daudzajām sadarbības iniciatīvām, kuras mērķis bija palīdzēt attīstīt Latvijas aizsardzības spējas.

Sagatavojuši Ieva Plēsuma.

Foto — Gatis Indrēvics, Toms Šics, Alfreds Pļadis, JMRC Reserve Component Affairs.

28. maijā Latvijas, Lietuvas un Igaunijas aizsardzības ministri Baltijas valstu aizsardzības ministru tikšanās laikā pārrunāja trīspusējās sadarbības aktualitātes.

Aizsardzības ministri uzsvēra sabiedroto atbalsta būtisko nozīmi Baltijas valstu drošības sekmēšanā un vienojās par nepieciešamību izstrādāt risinājumus ilgtermiņa sabiedroto klātbūtnē Baltijas valstīs. Lēmumus par NATO atturēšanas politikas nākamajiem soļiem pieņems 2016. gadā NATO samītā Varšavā.

Baltijas valstu ministri vienojās uzsākt kopīgu izpēti, lai izstrādātu risinājumu vidēja darbības pretgaisa aizsardzības sistēmu attīstībai. Latvija ir ieinteresēta, lai nākamā gada sākumā varētu uzsākt sarunas par Baltijas valstu vienotas pretgaisa aizsardzības sistēmas izveidi, tai skaitā iepirkuma īstenošanu.

«Kopīgs pretgaisa aizsardzības sistēmu iepirkums būtu ļoti nozīmīgs un praktisks solis Latvijas un Baltijas valstu militāro aizsardzības spēju stiprināšanā ilgtermiņā, kā arī ļautu ietaupīt finanšu līdzekļus, atvieglotu sistēmu uzturēšanu un apmācību programmu izstrādi,» uzsvēra R. Vējonis.

Ministri arī vienojās izstrādāt kopīgu koncepciju Baltijas valstu mācību infrastruktūras un resursu attīstībai. Amatpersonas bija vienprātīgi, ka jāturpina darbs pie Baltijas bataljona nākotnes iesaistes plānošanas. Atkārtoti tika uzsvēra sadarbības stiprināšanas nepieciešamību ar Ziemeļeiropas valstīm un Poliju.

Baltijas valstu ekspertiem ministru sanāksmē tika dots uzdevums sniegt priekšlikumus sadarbības uzlabošanai starp Baltijas valstu zemessargiem, kā arī glābšanas un meklēšanas darbu jomā.

Sanāksmes laikā Baltijas valstu ministri tikās ar Ukrainas aizsardzības ministru Stepanu Poltoraku un apsprieda aktuālo situāciju Ukrainā.

8. jūnijā Rēzeknē, Ādažos un Rīgā norisinājās Nacionālo bruņoto spēku, Valsts robezsardzes un ASV armijas medicīniskās evakuācijas vingrinājums ar helikopteru «*Black Hawk*» atbalstu.

Vingrinājumā trenēja spējas atbalstīt vienlaikus 10—15 cietušo karavīru medicīnisko evakuāciju ar neatliekamās palīdzības mašīnām un helikopteriem, kā arī ASV «*Black Hawk*» helikopteru spējas transportēt lielu skaitu cietušo, bet slimnīcas — vienlaikus uzņemt tik daudz pacientu.

Scenārija ietvaros tika izspēlēta situācija pēc sprādziena daudzstāvu ēkā. Ievienoto lomās iejutās Latvijas, ASV, Somijas, Norvēģijas un Lielbritānijas karavīri. Ar autotransportu un helikopteriem viņus transportēja uz Rīgas Austrumu klīniskās universitātes slimnīcu «Gailezers». Vingrinājumā tika iesaistīti arī Latvijas un ASV militārie mediķi.

«Mums kā lielākajai valsts neatliekamās palīdzības slimnīcai šī ir iespēja vēlreiz pārbaudīt savu gatavību ārkārtas situācijās visos līmeņos,» norāda Austrumu slimnīcas valdes priekšsēdētāja Anita Slokenberga. Viņa uzsvēra, ka līdz šim tieši Austrumu slimnīcas mediķi ir uzņēmuši cietušos no visdraudzīgākajiem notikumiem. Arī Zolitūdes traģēdijā vissmagāk cietušie 12 cilvēki tika nogādāti Austrumu slimnīcā, un viņi visi tika izglābti. Lai šādus rezultātus sasniegtu, ir svarīgi pastāvīgi uzturēt slimnīcas gatavību reaģēt katastrofu situācijās, piebilda slimnīcas vadītāja. Šī bija pirmā reize Latvijas vēsturē, kad militārās mācības notika civilajā slimnīcā.

Strādāsim kopā Latvijas valsts labā!

8. jūlijā man būs gods pārņemt mūsu valsts prezidenta darba pienākumus. Vienlaikus es kļūšu par mūsu bruņoto spēku galveno vadoni un turpināšu darīt visu, kas būs manos spēkos, lai stiprinātu Latvijas drošību.

Karavīri, it īpaši tie, kuri ir bijuši starptautiskajās misijās, labāk par jebkuru zina, ka drošība ir lielākā vērtība un valsts pastāvēšanas pamats. Krievijas agresija Ukrainā, ISIS džihādistu ekstrēmisti, karš daudzās Āfrikas valstīs, bēgļu problēma un terorisma draudi nozīmē, ka valsts aizsardzības spēja, Eiropas un transatlantiskā sadarbība ir izšķirošas mūsu valstij un mūsu cilvēku likteņiem. Visas citas problēmas ir atrisināmas, ja ir miers.

Pusotra gada darbs aizsardzības ministra amatā bija smaga darba laiks. Esmu pateicīgs visiem, kuri noticeja, ka mans galvenais mērķis ir dot ieguldījumu kopējā darbā politiskā līmenī, un uzskatu, ka mums visiem kopā ir izdevies pēdējā gadā Latvijas aizsardzības jomā iezīmēt būtisku izrāvienu — pieņemt svarīgus lēmumus par nākotnes attīstību, stiprināt Baltijas valstu un Polijas, Ziemeļeiropas valstu savstarpēju un NATO kopējo sadarbību, konsekventi turpināt uzsākt.

Mēs šodien jau varam būt droši, ka mūsu aizsardzības spēja ir pietiekama, lai nodrošinātu atturēšanas politiku. Bet darbs ir jāturpina, un nav pieļaujama apstāšanās, pašlaušanās tikai uz sabiedrotājiem un nekoncevence. Mums ir vēl ļoti daudz jāizdara, lai stiprinātu mūsu aizsardzības spējas, un svarīgi ir saglabāt fokusu, prioritātes, nepaļauties populistiskam spiedienam.

Prioritāšu, kuras atlikt nedrīkst, jau ir daudz — agrā brīdināšana, ātrā reaģēšana, uzņemošas valsts spēja un sabiedroto klātbūtnes palielināšana, mūsu bruņoto spēku apjoma palielināšana, sasniedzot skaitlisko sastāvu — 6000 profesionālajā dienestā, 8000 — Zemessardzē, 3000 — aktīvajā rezervē. Mums jāturpina atbalstīt mūsu jaunatnes vēlme izaugt par Tēvzemes patriotiem. Karavīriem, zemessargiem un jaunsargiem jābūt ekipējumam, bruņojumam, infrastruktūrai — tas prasa pārdomātus lēmumus, darbu un ieguldījumus.

Tā būs nākamā ministra politiskā atbildība, un es sekošu līdzi tam, lai aizsardzība, bruņoto spēku attīstība, kas ir ilgtermiņa darbs, tiktu darīts no dienas dienā, gadiem.

Vienlaikus aicinu atcerēties, ka bruņoto spēku spējas ir atkarīgas no katra karavīra, virsnieka, instruktora, zemessarga un aizsardzības jomas darbinieka. Vislielākā atbildība gulstas uz komandieriem visos līmeņos — jūs esat mūsu armijas mugurkauls un no jūsu spēka, izturības, un mērķtiecības ir atkarīga armijas un valsts nākotne.

Sagaidīsim Latvijas simtgadi — lepmi par paveikto darbu un pārliecināti par nākotni!

Jūsu aizsardzības ministrs
un jaunievēlētais Valsts prezidents

Raimonds Vējonis

3. jūnijā Valsts prezidenta amatā ievēlēja Raimondu Vējoni. Aizklātā balsošanā, balsojot ar vēlēšanu zīmēm, piektajā vēlēšanu kārtā R. Vējoņa kandidatūru atbalstīja 55, bet pret bija 42 deputāti. Saskaņā ar Satversmi Valsts prezidents ir ievēlēts ar ne mazāk kā 51 balss vairākumu. Pašreizējā prezidenta Andra Bērziņa pilnvaras beigsies šā gada 7. jūlijā. Jaunā valsts prezidenta inaugurācijas ceremonija notiks 8. jūlijā.

14. jūnijā, pieminot 1941. gada 14. jūnija notikumus, kad vienlaikus ar civiliedzīvotāju masveida izsūtīšanu notika represijas arī pret Latvijas armijas karavīriem, Gulbenē un Litenē notika komunistiskā genocīda upuru piemiņas pasākumi. Tajos piedalījās aizsardzības ministrs Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, kā arī regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, karavīri, zemessargi, jaunsargi un Latvijā akreditētie ārvalstu aizsardzības atašeji.

Šogad aprit 74 gadi kopš traģiskajiem 1941. gada 14. jūnija notikumiem, kad vienlaikus ar civiliedzīvotāju masveida izsūtīšanu notika represijas arī pret Latvijas armijas karavīriem. 1941. gada 14. jūnijā Latvijas armijas Litenes un Ostroviešu nometnē, kas atradās aptuveni 10 kilometru attālumā no Litenes, apcietināja un uz Sibīriju deportēja vismaz 430 virsnieku. Vairāki no viņiem tika nošauti uz vietas.

Pieminot traģiskos notikumus, Nacionālie bruņotie spēki sadarbībā ar Gulbenes novada pašvaldību organizēja komunistiskā genocīda upuru piemiņas pasākumus Gulbenē un Litenē.

Piemiņas pasākums sākās Gulbenes dzelzceļa stacijā, bet turpinājās Latvijas karavīru piemiņas vietā Litenes kapos, kur 2001. gada 14. jūnijā atklāja Ivara Feldberga un Sandra Gribanovska veidoto piemiņas ansambli «Sāpju siena», kas veltīts nogalinātajiem un nomocītajiem Latvijas armijas virsniekiem.

Latvijas armijas Litenes nometnes vietā tika iedegts atmiņu uguns-kurs.

Brūņoto spēku karavīri un zemessargi, kā arī jaunsargi komunistiskā genocīda upuru piemiņas pasākumos piedalījās arī citviet Latvijā.

Aizsardzības ministra uzruna piemiņas pasākumā Litenē 14. jūnijā

Karavīri, virsnieki, zemessargi, jaunsargi, godātie klātesošie!

Litene mūsu valsts vēsturē ir karavīra likteņa zīme. Vīrus, kuri izcīnīja valsts neatkarību Brīvības cīņās, pušus, kuri savā varonībā vēlējās līdzināties strēlniekiem, nogalināja vai izsūtīja mirt svešumā.

Karavīri, kuri bija zvērējuši atdot savu dzīvību par Latviju, mira par Latviju bez kaujas. Viņu varonība bija klusa un ciešanu pilna, viņu vārdi gadu desmitiem noklusēti.

Šodien un mūžīgi mums jāatdod viņiem gods un jāzvēr, ka viņu nāve, izsūtījumi un represijas ir un paliks smags stūrakmens mūsu valsts pamatos. Tā smagums vienlaikus spiež zemi līdz sāpēm un ceļ augšup mūsu valsts spēku. Un tagad mēs zinām, ka par brīvību ir jāmaksā pilna cena bez vilcīnāšanās. Jo pusbrīvība, pusdrosmē un puspatiesība nepastāv, tā ir migla, kurā slēpjas meli, nodevība un verdzība.

Šodien mēs precīzi zinām, ko nozīmē atbalsts un apņēmība palīdzēt. Mūsu karavīri plecu pie pleca ar sabiedrotajiem ir pasaulē un Latvijā.

Litenē un svešumā apglabātie to nepieredzēja, bet es ticu, ka viņi ticēja tai dienai, kad mēs godināsim viņu vārdus brīvā valstī kā brīvas pasaules daļas valsts.

Mūsu pagātne ir drūma un asiņaina, cena par šodienu ir bijusi ļoti augsta. Bet katru reizi, kad kāds, es vai jūs, varētu mēģināt iet vieglāko ceļu, pagātnes raupjums atgādinās par izvēles cenu un par atbildību nākamo paaudžu priekšā.

Mūsu kritušie karavīri vienmēr būs Latvijas valsts idejas sardzē. Mūsu pienākums ir būt mūsu Tēvzemes sardzē šeit, šobrīd un katru nākamo mūsu dzīves mirkli.

Dievs, svētī Latviju!

Mācībās

«Flaming Sword 2015»

pilnveidota NBS spēja
veikt speciālās operācijas

28. maijā ar spraigu kauju nakts apstākļos Daugavpils cietoksnī noslēdzās triju nedēļu ilgās Nacionālo bruņoto spēku mācības, kas bija daļa no Baltijas reģiona speciālo operāciju spēku mācībām «Flaming Sword 2015». Mācības no 11. līdz 29. maijam pirmo reizi vienlaikus norisinājās visu trīs Baltijas valstu teritorijā — Latvijā, Lietuvā un Igaunijā, un tajās piedalījās astoņu valstu speciālo operāciju spēku karavīri no ASV, Dānijas, Igaunijas, Lietuvas, Latvijas, Norvēģijas, Polijas un Zviedrijas.

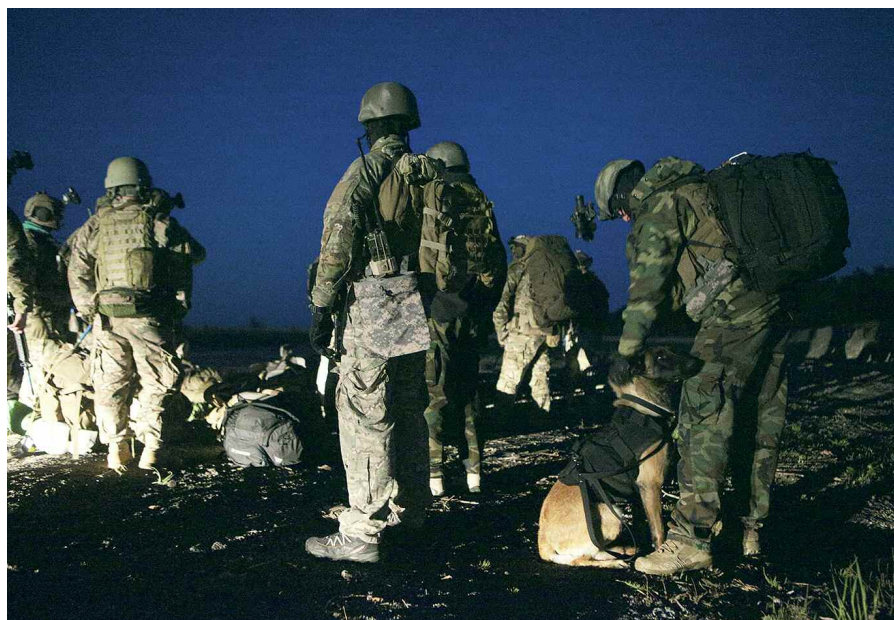
«Speciālo uzdevumu vienībām ir īpaša spēja, kas sevišķi nozīmīga jaunajā drošības vidē, lai cīnītos ar «zaļajiem cilvēciņiem» un pretotos terorisma draudiem. Mūsdienu mainīgajā pasaulē mums nepieciešami augstā līmenī apmācīti karavīri, kuri spēj nekavējoties reaģēt uz dažādām krīzēm, un mācības «Flaming Sword» dod iespēju apmācīt šādus karavīrus, vienlaikus uzlabojot Latvijas un Lietuvas bruņoto spēku sadarbību un savietojamību,» uzsver ģenerālleitnants Raimonds Graube.

Mācību laikā to dalībnieki pilnveidoja iemaņas kolektīvi reaģēt uz specifiskām krīzes situācijām. Sabiedrotie spēki atbilstoši mācību scenārijam izpildīja dažādus uzdevumus, to skaitā mērķa izsekošanu un identifikāciju, pretinieka aizturēšanu un neitralizēšanu, pierādījumu savākšanu un analīzi. Mācību laikā sabiedrotie spēki kopīgi veica sarežģītas sauszemes, gaisa un jūras operācijas.

Pērn šīs mācības Latvijas teritorijā norisinājās pirmo reizi un tajās piedalījās speciālo operāciju spēku karavīri, bet šogad mācības notika visā Latvijas teritorijā, to redzamākā daļa — Liepājā, Daugavpilī un Mērsragā. Šogad viens no svarīgākajiem mācību mērķiem bija to scenārijā integrēt konvencionālos spēkus. Līdz ar to mācību dalībnieki bija ne tikai speciālo operāciju

Uzdevuma izpilde, izmantojot «CV-22 Osprey».

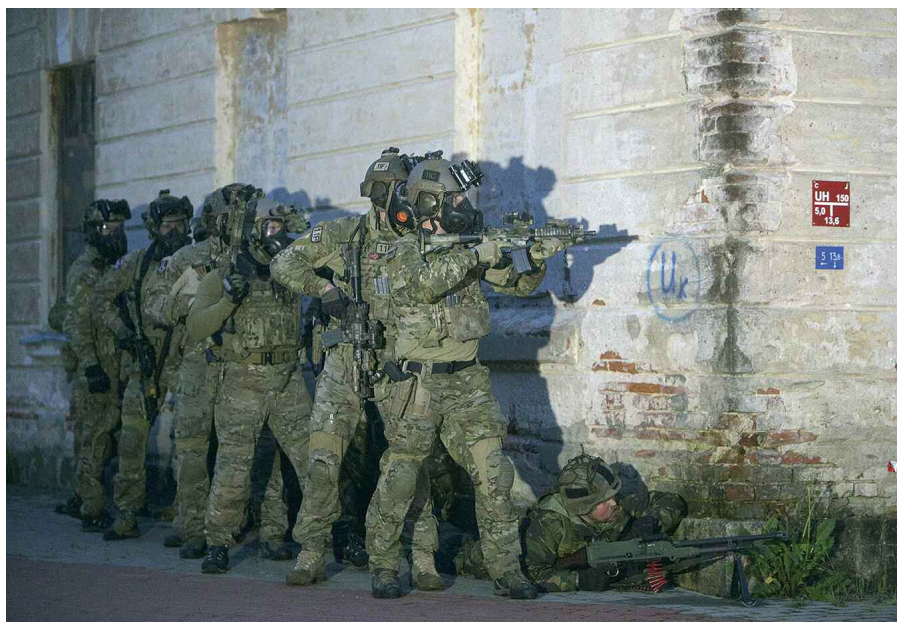

SUV kaujinieki gatavi veikt nākamo uzdevumu.

Koordinācija pirms uzdevuma.

Brīdi pirms ēkas ieņemšanas Daugavpils cietoksnī.

spēku karavīri no Latvijas, ASV, Norvēģijas un Lietuvas, Valsts robežsardzes Aviācijas dienesta Apsardzes un speciālo uzdevumu nodaļas «Sigma» un Valsts policijas pārstāvji, bet arī karavīri un zemessargi no Zemessardzes un Sauszemes spēku kājnieku brigādes izlūkvadiem, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas, Gaisa spēku aviācijas bāzes un Jūras spēku flotiles. Mācībās atbalstu sniedza arī ASV karavīri ar helikopteriem «UH-60 Black Hawk» un «CV-22 Osprey», kas atrodas Latvijā starptautiskās operācijas «Atlantic Resolve» ietvaros. Ņemot vērā plašo mācību norisi Latvijā, kas ne vienmēr bija vērojama sabiedrības acīm, arī sadarbības stiprināšana ar valsts un pašvaldību iestādēm bija viens no galvenajiem mācību uzdevumiem. Majors Juris Ušackis, Speciālo uzdevumu vienības komandieris, ir gandarīts par sasniegto mācībās: «Mācību mērķis bija vingrināt Nacionālo bruņoto spēku spēju veikt speciālās operācijas, vienlaikus pilnveidojot sadarbību ar valsts tiesībsargājošām iestādēm un pašvaldību institūcijām. Sadarbība starp visām iesaistītajām institūcijām bija ļoti konstruktīva, turklāt ar katru reizi sadarbība pilnveidojas, mēs saprotam viens otru uzdevumus arvien labāk.»

Speciālo uzdevumu vienības komandieris uzsver, ka, izvērtējot ģeopolitisko situāciju, šobrīd kā vēl nekad ir svarīgi būt gataviem reaģēt uz jebkura rakstura apdraudējumu. «Mēs nepieturamies pie viena konkrēta scenārija, bet trenējamies reaģēt uz dažādām situācijām.»

Mācību vadošais valsts Lietuvas Speciālo operāciju spēku komandieris pulkvedis Modests Petrauskis uzsver, ka «Lietuvas bruņoto spēku Speciālo operāciju spēku vadītās mācības ir vēstījums ikvienam, ka Lietuvas speciālie spēki kopā ar sabiedrotajiem un citām Lietuvas bruņoto spēku regulārajām vienībām, valsts un pašvaldību iestādēm strādā kā viena komanda, lai stiprinātu Baltijas valstu reģionālo drošību.»

Savukārt ASV Speciālo operāciju spēku vienības sadarbības virsnieks Latvijā kapteinis Zaks Kāstls lakoniski uzsvē alianses speciālo operāciju spēku sadarbības nozīmīgumu: «ASV karavīru piedalīšanās šādās mācībās veicina mūsu spēku savietojamību, kā arī nodrošina visu sabiedroto izpratni par pārējo valstu uzdevumos lietoto taktiku, tehniskajām iespējām un procedūrām, lai NATO Speciālo operāciju spēki varētu darboties kā vienots spēks.»

Apvienotās speciālo operāciju spēku mācības «Flaming Sword» pirmo reizi pēc Lietuvas bruņoto spēku Speciālo operāciju spēku iniciatīvas notika 2012. gadā.

Sagatavojusi **kapteine Sandra Brāle**,
Speciālo uzdevumu vienība.

Foto — Gatis Dieziņš un no Lietuvas Bruņoto spēku arhīva.

Baltijas valstu bruņoto spēku **snaiperi trenējas**

Taivo Trams

Foto — Gatis Indrēvics.

Kādam trāpīgas šaušanas prasme dāvāta talanta veidā, cits pie tās ticis ilgu un smagu treniņu rezultātā. Maijā un jūnijā ar šīm prasmēm apveltītie triju Baltijas valstu bruņoto spēku snaiperi gan trenējās, gan salīdzināja savas spējas Ādažu poligonā. Gandrīz mēnesi ilgajā apmācības kursā šāvēji apguva jaunas un padziļinātas šaušanas prasmes, bet nodarbību pēdējās dienās, laikā ap Ligo svētkiem, paredzētas sacensības, kurās tiks noskaidroti labākie starp līdzīgiem.

Šauj profesionāli, šauj zemessargi

Šāds šaušanas apmācības kurss notiek pirmo reizi, un pirmo reizi tajā vienkopus ar profesionālā dienesta karavīriem savu māku pilnveido arī zemessargi.

«Šāda kursa organizēšana bija mūsu šī gada plānā — bijām iecerējuši izveidot pilnvērtīgu šaušanas kursu, kurā sadarbotos visu trīs Baltijas valstu karavīri. Mērķis ir pilnveidot iemaņas un arī parādīt savu progresu mācību pēdējās dienās,» stāsta kursa instruktors Jānis Bērziņš (vārds mainīts).

Kurss sākas 25. maijā un ar nelieliem pārtraukumiem ilgs apmēram 12—13 dienas, līdz 25. jūnijam, kad notiks kursa noslēguma ceremonija.

«Kursa ietvaros apmācāmie apgūst šaušanas iemaņas, iemaņas darbā pāros, arī iemaņas šaušanā līdz 800 m attālumā, šaušanu īslaicīgi redzamos mērķos, šaušanu no slēpņa, novērošanas vingrinājumus, atmiņas treniņus. Būs arī ekskluzīva iespēja šaut ar visu veidu ieročiem vienā trasē, apvienojot visus minētos elementus. Šie paši vingrinājumi, ko mēs pilnveidojam kursa laikā, karavīriem būs jāveic arī sacensībās,» saka J. Bērziņš. Noslēgumā tiks apkopoti visi rezultāti, savukārt pēc tam svinīgi apbalvos pirmo trīs vietu ieguvējus.

Mācās sastrādāties ar kaimiņiem

Viens no svarīgākajiem kursa mērķiem ir sadarbības spēju attīstīšana ar citu valstu apakšvienību karavīriem. «Mums ir jāsaprot un objektīvi jāsalīdzina savs un viņu līmenis, kā arī jāiemācās efektīvi darboties vienā komandā, pildot kopīgus uzdevumus,» skaidro instruktors.

No Igaunijas un Lietuvas kursā piedalās tikai profesionālie karavīri, bet Latvijai ir izdevies apmācībām piesaistīt arī zemessargus. «Zemessardzes karavīriem tas noteikti ir labs izaicinājums, jo šāda kursa pieejamība tiešām ir ekskluzīva iespēja.» Mācībās iesaistīto zemessargu pieredze un sagatavotības līmeņi ir ļoti dažādi, atzīst instruktors. «Šos zemessargus mēs pilnīgi objektīvi nevaram salīdzināt ar obligātā dienesta karavīriem — pieejamie resursi un mācībām atvēlamais laiks ir pārāk atšķirīgi. Taču es gribu uzsvērt, ka ir atbraukuši zemessargi ar ļoti augstu motivāciju, kuri apgūst kursu ar maksimālu atdevi. Ir prieks strādāt ar

Ādažos

šautenes un izmantojamā optika, tāpēc viņi kursā piedalās ar saviem ieročiem, kas viņiem sagādāti bataljonos.

Sacensības būs vēsturisks notikums

Vēl viens būtisks kursa uzdevums ir iespēja bruņotajos spēkos beidzot organizēt vērienīgas, pamatīgas šaušanas sacensības atbilstoši šīs specialitātes prasībām. «Pēdējās divās kursa noslēguma dienās visiem būs iespēja parādīt savas prasmes un to, kas apgūts šo apmācību laikā. Lai gan jau tagad var teikt, ka līmenis būtībā visiem ir ļoti līdzīgs. Mums ir sava specifika — mēs esam mazas valstis, un līdz ar to ir arī salīdzinoši maz šīs profesijas pārstāvju. Tas savukārt nozīmē, ka mēs ļoti daudz resursu varam veltīt efektīvai apmācībai, jo varam veidot mazas grupas ar nelielu cilvēku skaitu tajās. Tādējādi katram tiek veltīts vairāk uzmanības, nekā tas būtu lielās mācību grupās,» skaidro J. Bērziņš. Ar šīm mācībām un sacensībām savā ziņā tiek rakstīta mūsu bruņoto spēku vēsture, atzīst instruktors, jo šāda līmeņa šāvēju sacensības ir pirmo reizi. Pirmo reizi tās notiek nevis šautuvē, kur pieejamās šaušanas distances ir salīdzinoši ļoti īsas, bet lauka apstākļos, kādos šāvējiem nāktos strādāt īstenībā.

Sacensība pašam ar sevi

Viens no labākajiem un pieredzes bagātākajiem šāvējiem zemessargu vidū ir Zemessardzes Studentu bataljona vecākais zemessargs Valdis Kalniņš. Viņš ar šaušanu

sācis nodarboties jau pusaudža gados, kad iestājies Jaunsardzē. Ar nelieliem pārtraukumiem viņš šaušanā trenējies visu šo laiku, bet pēdējo gadu šai nodarbei pievēršies īpaši intensīvi.

«Šis kurss noteikti dod lielāku un plašāku ieskatu šajā specialitātē. Jau tagad ir daudz noderīgas, svarīgas un interesantas informācijas, kas noteikti būs izmantojama arī turpmākajā dienestā. Manā pieredzē šāda līmeņa kurss zemessargiem tiek piedāvāts pirmo reizi, un te patiešām ir daudz, ko apgūt,» atzīst V. Kalniņš.

Salīdzinot līdz šim apgūto teoriju un praksi, viņš rezumē, ka pamatprincipi būtībā ir vieni un tie paši, taču šajā kursā visas tēmas tiek skatītas salīdzinoši dziļāk un konkrētāk. Lai gan sarunas laikā kurss vēl nav ne pusē, V. Kalniņš atzīst, ka zināmu progresu savās šaušanas iemaņās jau jūt. «Kursa instruktoriem ir nedaudz citāda pieeja šaušanas apmācībā, bet, ja ir sasniegtas un izpildītas viņu prasības kāda konkrēta uzdevuma izpildē, tad progresu jau var just.»

Ikdienā Valdis strādā metālapstrādes uzņēmumā, daudz sporto. Protams, lielu daļu laika aizņem dienests Zemessardzē. «Cenšos visu saplānot, lai laiks pietiek visam.» Runājot par gaidāmajām sacensībām šaušanā, viņš secina, ka viss kurss būtībā ir sacensība un vispirms pašam ar sevi. «Ir jāpārvar sava nevarēšana un nesaprašana. Vairāk jāstrādā pašam ar sevi — jāsaprot savas kļūdas un jā-mēģina tās novērst. Kā tas būs izdevies — to redzēs kursa noslēgumā.» **IB**

tādiem cilvēkiem, kam ir vēlme kaut ko darīt un apgūt jaunas lietas.»

Viena no problēmām, ko noteikti nāks risināt nākamo kursu laikā, ir pieejamo ieroču dažādība. Kursā nākas strādāt ar visdažādāko tipu ieročiem, lai gan, protams, daudz vienkāršāk, vieglāk un pareizāk būtu strādāt ar vienu ieroču veidu. Piemēram, teju visiem zemessargiem ir atšķirīgas

Norvēģijas Zemessardze

Vēsture. Norvēģijas Zemessardze tika izveidota no norvēģu pretošanās vienībām. Tika nolemts, ka šīs vienības ir jāpārņem Norvēģijas valdības kontrolē, jo Otrā pasaules kara laikā šīs vienības bija darbojušās patstāvīgi un pildījušas no Apvienotās Karalistes saņemtās pavēles. Pēc kara tika nolemts, ka Zemessardze izmantos šo vienību karavīru sekmīgo pieredzi un prasmes. 1945. gadā, t.i., pirms 70 gadiem, viņus iekļāva toreiz izveidotajā Zemessardzes civilajā daļā — šai struktūrai tika uzdots kontrolēt Zemessardzes komandiera rīcību, lai tā atbilstu likumam par Zemessardzi, piemēram, lai karavīriem tiktu dotas likumīgas pavēles, lai Zemessardzes vienības netiktu nosūtītas dienestā ārzemēs, lai attiecīgā valsts teritorijā tiktu izmantota vietējā Zemessardzes rota utt. Šī civilā struktūra ir ieinteresēta panākt, lai valdība nodrošinātu, ka Zemessardzei tiktu piešķirti nepieciešamie līdzekļi un aprikojums efektīvai savu funkciju veikšanai.

Mērķi un uzdevumi. Zemessardzes galvenais uzdevums ir Norvēģijas teritoriālā karaspēka darbības organizēšana valstī. Zemessardzes apgabala komandierim ir pulkveža amats — viņš ir attiecīgā apgabala vietējo Zemessardzes vienību militārais vadītājs un izskata ikvienu militāra rakstura jautājumu. Zemessardzes apgabala komandieris sniedz citām militārajām vienībām nepieciešamās ziņas, piemēram, kurās vietās ir droši pārvietoties, kur ir iespējams dabūt ūdeni, kā dzīvo attiecīgā apgabala civiliedzīvotāji u.tml. Šī informācija ir ļoti būtiska. Pagājušajā vasarā, kad ASV Jūras kājnieki veica savu Norvēģijā uzglabāto ieroču modernizāciju, Zemessardze nodrošināja šīs operācijas apsardzi. Norvēģijas Zemessardzei ir arī svarīga loma militārās infrastruktūras objektu apsardzē. Zemessardze nodrošina arī zemes un jūras sakaru liniju darbību.

Apmācība. Likumdošana nosaka veikt parasto vienību zemessargu apmācību sešas

dienas gadā un virsniņu — deviņas dienas gadā. Pašreiz zemessargu apmācība notiek četras dienas gadā divu gadu laikā (paredzēto trīs gadu vietā) un virsniņu apmācība — sešas dienas gadā. Zemessargi apmācību laikā apgūst pamatiemaņas darbā ar ieročiem, piedalās militārajās mācībās un tiek apmācīti kaujas uzdevumu veikšanā.

2009. gads bija īpašs, jo līdzekļu trūkuma dēļ Norvēģijas Zemessardzei mācības netika organizētas. 2005. gadā Norvēģijas Zemessardzē tika izveidotas ātrās reaģēšanas vienības, kuru personāla apmācība bija prioritāte. Kopš tā laika apmācību līmenis ir audzis, un pagājušajā gadā tika apmācīti jau aptuveni 65 procenti no parasto vienību zemessargiem.

Norvēģijas Zemessardzes komandieris atbild par vienību apmācību, līdz tās ir sagatavotas kaujas uzdevumu un misiju veikšanai. Kad Zemessardzes vienība tiek nosūtīta misijā, tā nonāk Norvēģijas Zemessardzes Apvienotā štāba pakļautībā.

Zemessardzes likums. Karavīrs, kad viņš ir pabeidzis divpadsmit mēnešu karavīru pamatapmācības kursu — obligāto karadienestu Norvēģijas Sauszemes spēkos, Karaliskajos gaisa spēkos vai Karaliskajos jūras spēkos —, uz septiņiem mēnešiem nonāk zemessargos. 44 gadi ir maksimālais vecums dienestam Zemessardzē.

2007. gadā tika pieņemts jauns Norvēģijas Zemessardzes likums, kurš paredz, ka zemessargiem ir jāsniedz sabiedrībai atbalsts plūdu vai līdzīgu dabas katastrofu gadījumos.

Organizācija. Norvēģijas Zemessardzē ir 11 teritoriālie apgabali. Zemessardzes štābā, kas atrodas Elverumā, strādā aptuveni 45 kareivji, virsniņi un civilpersonas. Norvēģijas Zemessardzes skola un kompetences centrs atrodas valsts vidienē — Dumbosā, un tajā strādā aptuveni 50 virsniņi un civilpersonas, kas atbild par jaunāko virsniņu apmācību no leitnanta līdz

kapteiņa dienesta pakāpei. Viņi apgūst zināšanas par dažādām ieroču sistēmām, kā arī speciālas iemaņas, piemēram, snaipera prasmes. Zemessardzes Jūras spēku mācību un kompetences centrs atrodas Bergenā, un tajā ir aptuveni 20 virsniņi. Instruktoru skola atrodas Pošangerē.

Norvēģijas Zemessardzei ir savas sauszemes, jūras spēku un pretgaisa aizsardzības vienības. 90 procenti zemessargu ir sauszemes vienību karavīri — vieglie kājnieki. Norvēģijā ir gara krasta līnija, tāpēc ir zemessargu jūras spēku vienības, kas darbojas valsts piekrastē un ostu apkārtnē, to skaitā ir četras ātrās reaģēšanas radiolokācijas un laivu vienības apmēram 20 rotu sastāvā. Zemessardzes pretgaisa aizsardzības vienības ir atbildīgas par Zemessardzes vienību izvietojuma vietu un militāro lidlauku pretgaisa aizsardzības nodrošināšanu. Dienestam lidlaukā ir noteiktas īpašas prasības, tāpēc šajās vienībās dienotajiem ir nepieciešams iegūt attiecīgas zināšanas. Kopumā ir 250 dažādas Zemessardzes rotas, un katrā no tām ir apmēram 175 zemessargi, kā arī 15 ātrās reaģēšanas vienības ar 200 karavīriem.

Norvēģijas Zemessardzes 250 parastajās rotās ir 45 000 zemessargu. Zemessardzes vienības ir izvietotas valsts apdzīvotajās vietās; zemessargi tiek iesaukti un apmācīti pēc to dzīvesvietas. Ikviens zemessargs pārzina tās vietas reljefu, pazīst savus kaimiņus, vietējos policistus utt. Tas palielina ikviena šādi sagatavota karavīra vērtību, jo tā ir priekšrocība, ko var izmantot pret ienaidnieka karavīru, kam attiecīgais apvidus nav pazīstams. Zemessargu 15 ātrās reaģēšanas vienībās ir 3000 karavīru, un tajās ir dažādi vadi — parasto kājnieku, snaiperu — ar dažādiem ieročiem, t. sk. 15. kalibra

ložmetēju, radiolokācijas jeb radara vadi, kas novēro kuģu ienākšanu ostās, reindžeru, medicīniskā atbalsta un speciālo operāciju vadi, kas spēj ieņemt kuģus, ūdenslidētāji, kas nodarbojas ar mīnu meklēšanu ostās, un specializētie suņu apmācību vadi. Šīm vienībām nav vismodernākā apbruņojuma, tomēr to rīcībā ir labi prettanku ieroci.

Obligātais karadienests ir veids, kā Norvēģijas Zemessardze var nodrošināt vajadzīgo personālu. Lai būtu 45 000 zemesargu, katru gadu ir nepieciešami 4500 karavīri, kuri Zemessardzē nonāk pēc obligātā karadienesta Norvēģijas Sauszemes spēkos, Karaliskajos jūras spēkos un Karaliskajos gaisa spēkos. Tagad Norvēģijā obligātais karadienests attiecas arī uz sievietēm, tāpēc Zemessardze var izvēlēties no 60 000 karavīru vismotivētākos, kas būtu piemēroti dienestam Zemessardzes vienībās.

Valsts mēroga loģistikas jautājumu risināšana ir sarežģīts uzdevums — ir jāspēj organizēt visu Zemessardzes vienību personāla līdzdarbošanos. Zemessardze ir noslēgusi līgumu ar civilo darbuzņēmēju, lai noskaidrotu, kā uzlabot apgādes sistēmu.

Virsnieku apmācība. 40 instruktori tiek apmācīti sešu mēnešu laikā. Gadā — 80 cilvēki, kas pēc gada tiek paaugstināti seržanta pakāpē. Norvēģijas Zemessardzē ir 12 000 virsnieku un instruktoru. Tās personālsastāvs nomainās par 10 procentiem gadā, tāpēc katru gadu ir nepieciešami 1200 jauni virsnieki un instruktori. Norvēģijas Sauszemes spēki, Karaliskie jūras spēki un Karaliskie gaisa spēki nodrošina vēl aptuveni 600 cilvēkus, bet tas ir mazāk nekā nepieciešamais virsnieku un karavīru skaits.

Zemessardzē ir izveidota lideru programma, kurā tiek atlasīti spējīgākie karavīri,

kas nākotnē, pēc apmācības, spētu kļūt par dažāda līmeņa Zemessardzes vienību komandieriem. Bieži vien šīs programmas ietvaros tiek izraudzīti cilvēki, kas sevi jau ir pierādījuši kā lideri civilajā profesijā. Viņi spēj motivēt pārējos karavīrus.

Ekipējums un apbruņojums. Zemessardzē joprojām trūkst ekipējuma, un Zemessardzes rotām nav savu dienesta transportlīdzekļu. Šis jautājums tiek risināts, lai zemesargiem nodrošinātu alternatīvas transporta iespējas. Piemēram, sniega motociklus Finnmarkas reģionā, kur karavīri prot ar tiem braukt. Tiek izstrādāta arī jauna sistēma, kas noteiktu, ka krīžu vai kara apstākļos zemesargiem būtu iespējams izmantot civilo transportu dienesta vajadzībām. Zemessardzes ātrās reaģēšanas vienības ir nodrošinātas ar dienesta militārajiem transportlīdzekļiem.

Katra Zemessardzes rota ir aprīkota ar sakaru termināli, kas ļauj tām elektroniski saņemt un pārraidīt informāciju no sava štāba uz attiecīgā Zemessardzes apgabala štābu, kas savukārt var šo informāciju pārraidīt tālāk uz Zemessardzes Apvienoto štābu. Zemessardzes rotas ir izvietotas apmēram 250 dažādās vietās, un ar šo sistēmu Apvienotais štābs gūst labu priekšstatu par notiekošo Zemessardzes apakšvienībās.

Līdz 2018. gadam Zemessardzes jūras spēku vienības saņems jaunus kuģus. Savukārt Zemessardzes rotas jau saņem apbruņojumā jauno HK 416 trieciensauteni, kas ir ļoti viegls izmantojams ierocis. Zemesargi šogad saņems arī jaunus formas tērpus.

Komandiera sapnis ir panākt, lai ikviens zemesargs saņemtu vajadzīgo ekipējumu un aizsardzības līdzekļus — labāko formas tērpu un modernāko rokas ieroci, bet tas prasa lielus finanšu līdzekļus. Visu zemesargu nodrošināšana ar šādu mūsdienu ekipējumu izmaksātu aptuveni simt miljonus eiro.

Lapa sociālajā tīklā «Facebook». Norvēģijas Zemessardzes komandieris ir ļoti aktīvs sociālo mediju lietotājs — viņam ir arī savs profils «Facebook», kur viņš katru dienu ievieto ziņas un attēlus. Katru svētdienu viņš sniedz kopsavilkumu par nākamās nedēļas plāniem un katru dienu informē par paveikto.

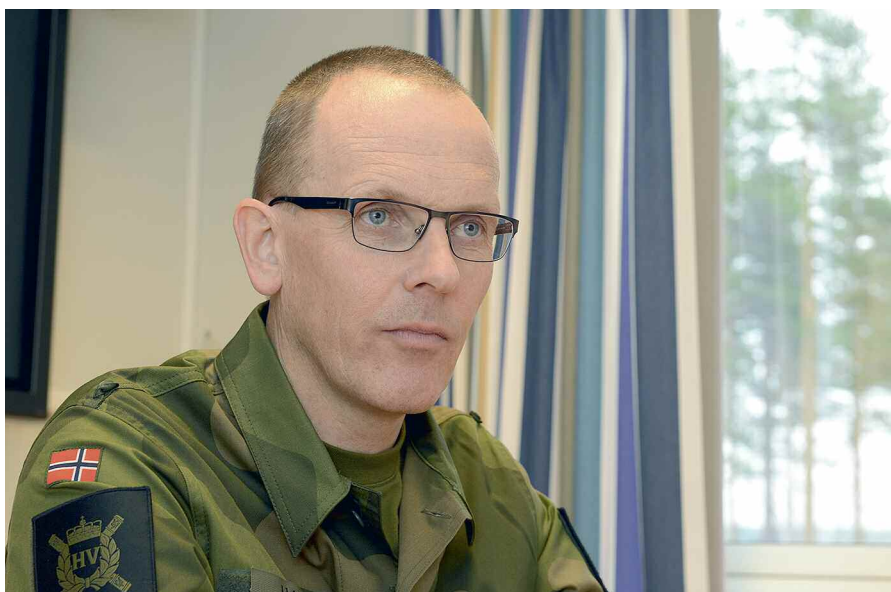
Starptautiskā sadarbība. Norvēģijas Zemessardzei ir laba starptautiskā sadarbība ar ASV Minesotas pavalsts Nacionālo gvardi, un tā ir ASV Bruņotajos spēkos visilgāk pastāvošā apmācību un kultūras apmaiņas programma, kuras ietvaros ik gadu 100 zemesargi tiek nosūtīti uz ASV. Savukārt 100 Nacionālās gvardes karavīri tiek nosūtīti uz Norvēģiju. Zemessardzei ir arī laba sadarbība ar citu Skandināvijas valstu zemesargiem.

Norvēģijas Zemessardzē («Heimevernet») dien 45 000 karavīru, kas veido aptuveni 67% no Norvēģijas Bruņoto spēku personālsastāva. Zemessardzes budžets ir tikai 3% no Norvēģijas aizsardzības budžeta.

Jaunie aizsardzības plāni. Stratēģiskā situācija, arī tas, kas šobrīd notiek Ukrainā, apliecina, ka Zemessardze ir nepieciešama un ir pareizā izvēle. Norvēģijas armija nav liela, un armijas vienību pārvietošana no pašreizējā izvietojuma vietām uz valsts rietumiem vai ziemeļiem varētu ilgt nedēļām, bet ir svarīgi, lai karavīri būtu izvietoti visā valsts teritorijā, un Zemessardze to var nodrošināt. Ar nelieliem naudas līdzekļiem iespējams palielināt karavīru operacionālo efektivitāti. Norvēģijas Zemessardzei ir jāatbilst mūsdienu prasībām, un šim iecerēm un Zemessardzes attīstībai ir arī Norvēģijas parlamenta atbalsts. Zemesargi var ikdienā darboties katrā savā profesijā, tādējādi atbalstot civilo sabiedrību, kas ir svarīgi.

Foto — Kristians Kapelruds/HV/Forsvaret.

Norvēģijas Zemessardzes priekšrocības

Saruna ar «Heimevernet» komandiera vietnieku brigādes ģenerāli Ivaru Halsetu.

Līga Lakuča

Foto — Ērlings Eikli un Kristians Kapelruds.

— Norvēģijas Zemessardze šodien. Kas, jūsu prāt, ir labs, un ko jūs vēlētos tajā mainīt?

— Viena no Zemessardzes priekšrocībām, manuprāt, ir civilo un militāro zināšanu apvienojums, kam klāt vēl nāk vietējā apvidus pārzināšana — tā noteikti ir laba lieta, ko vajadzētu saglabāt. Otra laba lieta ir tā, ka zemessargi ir izvietoti visā valstī.

Iespējams, mums vajadzētu pārdomāt faktu, ka situācija pasaulē ir mainījusies, ka mums varbūt ir nepieciešami jauni ieroči, tāpat to, ko varam mācīties no Ukrainas pieredzes.

Mēs ar šiem jautājumiem nodarbojamies — tā ir daļa no manis pārstāvētās organizācijas ikdienas uzdevumiem. Tieši tagad mēs palielinām informācijas virsnieku un fotogrāfu skaitu, bet ir būtiski, lai komandieri saprastu, ka šim jautājumam nākotnē būs ļoti svarīga loma. Ar to vien, ka karavīram ir labs ierocis, vairs nepietiek. Ir nepieciešams, lai mēs arī spētu cilvēkiem darīt zināmu to, kas notiek kaujas laukā. Zemessardzes vadība cenšas apzināt zemessargus, kas spētu darboties ar kameru, kas pēc profesijas ir žurnālisti, — viņus mēs varam apmācīt, lai viņi varētu veikt šo darbu.

— Cik daudz kaujas mediju komandu jums vajadzētu?

— Protams, ir nepieciešama centralizēta sistēma, kurai būtu pieejami izlūkošanas dati un analīze par attiecīgā brīža draudiem mediju, kā arī iespējas piedāvāt atbilstošus risinājumus. Mums ir jābūt speciālistiem,

kas nodarbotos ar jau notiekošā mediju kara analīzi. Nākamais solis — nodrošināt, ka mūsu militāro mediju komandas tiktu izvietotas dažādās vietās Norvēģijā ar nepārtrauktu darba režīmu, protams, atkarībā no situācijas. Šis lietas ir vēl idejas līmenī, bet jautājumi ir radušies no tā, ko redzam Ukrainā. Taču mēs varam rīkoties un sākt tos risināt Zemessardzei ierastajā veidā, jo mums jau ir savi žurnālisti, fotogrāfi un citi profesionāļi, kas ir beiguši obligāto karadienestu, un šī uzdevuma veikšanai mēs varam organizēt viņiem nepieciešamo papildu apmācību.

— Vai varat apstiprināt, ka gandrīz ikvienam Norvēģijas iedzīvotājam ir vismaz pamata militārā izglītība?

— Tā tas iepriekš patiešām bija... Tagad katru gadu 19 gadu vecumu sasniedz aptuveni 30 000 Norvēģijas vīriešu. No šī skaita mēs apmēram 8500 iesaucam obligātajā karadienestā — tātad aptuveni viens no trim norvēģiem vai pat vēl mazāk tiek iesaukts obligātajā karadienestā, bet šiem skaitļiem ir tendence samazināties. Tagad obligātajā karadienestā iesaucam arī sievietes, un viņas dažās jomās spēj sasniegt pat labākus rezultātus. Tātad vīriešu skaits armijā vēl samazināsies... Tāpēc tagad politiķu atbilde ir izlemt, kas mums ir nepieciešams. Šobrīd kā viens no varbūtējiem nākotnes modeļiem tiek apskatīta iespēja, ka Zemessardze organizētu sešu mēnešu militāro apmācību ikvienam Norvēģijas iedzīvotājam, lai pēc tam varētu izvēlēties labākos turpmākajam profesionālajam dienestam Norvēģijas Sauszemes spēkos, Karaliskajos jūras spēkos vai Karaliskajos gaisa spēkos.

— No Norvēģijas aizsardzības budžeta trīs procenti tiek piešķirti Zemessardzei. Vai, jūsu prāt, tas ir pietiekami?

— Interessants jautājums, jo vienmēr var teikt, ka ir nepieciešami lielāki finanšu līdzekļi, un ikviens apstiprinās, ka naudas vajag vairāk. Tomēr, ja salīdzinām mūsu organizāciju un tās mērķus, manuprāt, mēs saņemam nepieciešamos līdzekļus. Jūs varētu vaicāt, vai nav jāpārskata un jāpaaugstina mūsu organizācijas mērķi? Cilvēki, kas strādā šajā organizācijā, atbildētu apstiprinoši. Protams, mēs varētu būt labāk aprīkoti, ar labākām un plašākām apmācību iespējām, un mēs pēc tā tiecamies, bet arī pārējās Norvēģijas Bruņoto spēku struktūrvienības cenšas panākt, lai būtu vairāk naudas.

— Cik svarīga ir Zemessardzes loma Norvēģijas sabiedrībā?

— Manuprāt, tā ir ļoti svarīga. Norvēģijas armijā ietilpst Sauszemes spēki un Zemessardze, un Sauszemes spēkos dienāo karavīru skaits kopš aukstā kara beigām 1990. gadā ir samazināts no aptuveni vairāk nekā 200 000 karavīru līdz 10 000 karavīru, kas skaitliski ir līdzvērtīgi vienai brigādei. Tā ir ļoti augstas kvalitātes vienība, bet, ņemot vērā Norvēģijas sauszemes teritorijas lielumu, ar vienu brigādi ir par maz. Mūsu bruņotajiem spēkiem ir jābūt izvietotiem arī tajās vietās, kur tie nav pārstāvēti. Šo funkciju nodrošina Zemessardze kā armijas sastāvdaļa. Mūsu kvalitāte ir masveidīgums, un tieši tas nodrošina, ka bruņotie spēki ir izvietoti visā valsts teritorijā. Tātad, ja notiku kaut kas neparedzams, mēs būsime tur, kad tas notiks, vai arī ieradīsimies tūlīt pēc tam, kad kaut kas būs noticis. Un tā ir mūsu priekšrocība!

— Vai Norvēģijas sabiedrībā pēdējā gada laikā ir novērojamas kādas pārmaiņas saistībā ar notikumiem Ukrainā? Vai šie notikumi ir ietekmējuši Norvēģijas Zemessardzes darbību?

— Šiem notikumiem ir lielāka ietekme uz mūsu bruņotajiem spēkiem kopumā, ne tik daudz tieši uz Zemessardzi, jo pēdējo 15—20 gadu laikā Norvēģijas Zemessardze nekur nav sūtīta ārpus valsts un ir gatava iespējamām operācijām Norvēģijas teritorijā. Pēdējo piecu gadu laikā, jo īpaši pēdējos divos gados mūsu uzmanība ir bijusi pievērsta Norvēģijas drošības politikas jautājumiem, un Zemessardze ilgstoši ir bijusi šīs politikas sastāvdaļa. Šobrīd Norvēģijas aizsardzības sistēmai ir tās pašas prioritātes, kuras Zemessardzei jau ir pēdējo 20 gadu laikā.

— Kāda ir Norvēģijas sabiedrības attieksme pret Zemessardzi? Vai norvēģi lepojas ar to, ka dien Zemessardzē?

— Dienests Zemessardzē ir ļoti populārs, un pēdējo gadu laikā sabiedrības atbalsts arvien pieaug. Tomēr pirms dažiem gadiem situācija bija atšķirīga, tāpēc mēs daudz darām, lai ieaicinātu Norvēģijas sabiedrību par notiekošo Zemessardzē. Esmu pārliecināts, ka daudzi norvēģi nezina par Zemessardzi tādā līmenī, kā mēs to vēlētos. Tāpēc mēs strādājam pie Zemessardzes popularizēšanas, lai mūsu pilsoņi to izvēlētos par dienesta vietu.

Kā motivējošu faktoru varu minēt to, ka Norvēģijas Zemessardzes ātrās reaģēšanas vienību nosaukumi tiek veidoti, izmantojot Otrā pasaules kara laikā Norvēģijas pretošanās kustības vienību īstenoto operāciju nosaukumus. Mēs vēlamies pretošanās kustības dalībnieku augsto motivāciju un prasmes izmantot kā paraugu šodienas Zemessardzes darbībā. Manuprāt, viņu centieni ātrās reaģēšanas vienību karavīriem ir būtiski.

— **Vai Norvēģijas Zemessardze piedalās starptautiskajās mācībās? Jūs sadarbojaties ar amerikāņiem, bet vai jums ir vēl citi starptautiskās sadarbības pasākumi?**

— Pamatā mums tiešām ir sadarbība ar amerikāņiem, bet ir arī daži pārrobežu apmācību projekti un sadarbība ar Zviedriju un Dāniju. Vēl mums ir studentu apmaiņas programma, kuras ietvaros mūsu karavīri dodas mācīties uz viņu skolām, savukārt mēs Norvēģijā apmācām viņu karavīrus. Visbeidzot mēs sadarbojamies ar Gruziju — esam nosūtījuši 10 virsniekus, kas palīdz gruzīņiem plānot militārās mācības.

— **Kas ir plānots Norvēģijas Zemessardzes attīstībā nākamajā gadā?**

— Pašreiz Zemessardzes attīstība notiek saskaņā ar valdības 2012. gadā apstiprināto pārskata ziņojumu, kas attiecas uz laika periodu, sākot no 2013. gada. Proti, mēs palielinām apmācību apjomu, visi materiāli no centralizētās noliktavas tiek novirzīti uz reģioniem, notiek jaunu individuālo kājnieku ieroču iegāde, kā arī citu jautājumu risināšana. Mēs strādājam arī pie nākamā gada pārskata ziņojuma izveides, piedaloties Norvēģijas Aizsardzības štāba organizētajās darba grupās. 2016. gada pavasarī tiks izlemts, kādiem būs jābūt mūsu bruņotajiem spēkiem, sākot no 2017. gada. Šobrīd presē izraisījušās plašas debates par mūsu nākotnes izaicinājumiem, arī saistībā ar to, kas notiek Krievijā un Ukrainā, ar islāma ekstrēmistu grupējumu un citiem apdraudējumiem pasaulē. Norvēģijas Bruņoto spēku komandieris ir ļoti skaidri paudis, ka šodienas prasībām mūsu bruņoto spēku finansējums ir par mazu. Mums vajag vairāk

līdzekļu un arī lielāku personālu, lai spētu nodrošināt Norvēģijas Bruņoto spēku šodienas uzdevumu izpildi.

— **Kā jūs vērtējat sociālo mediju lomu? Izskaņ apgalvojumi, ka mūsdienās karadarbība vairs nelidzināsies iepriekš pieredzētajai konvencionālajai karadarbībai. Arvien biežāk saskatām informācijas kara klātbūtni, kad masu saziņas līdzekļi tiek izmantoti kā ierocis.**

— Jums ir pilnīga taisnība. Tas, ko Krievija dara Ukrainā, nepārprotami ir arī informācijas kampaņa. Mums ir jāuzlabo informācijas operāciju kvalitāte un jāpanāk, lai mūsu sniegtā informācija patiešām sasniegtu gan mūsu iedzīvotājus, gan karavīrus, kā arī citas valstis. Tāpēc mums ir jāapzina visas iespējas, lai spētu nodrošināt, ka tiksīm galā ar informācijas jautājumiem nākotnes operācijās. Kā to panākt? Šobrīd mēs diskutējam par dažādām iespējām. Zemessardzē jau ir cilvēki, kas spēj komunicēt, māc fotografēt, filmēt utt., lai dokumentētu visu notiekošo, un tas, manuprāt, ir risinājums.

— **Vai Norvēģijā pastāv kādi noteikumi saistībā ar robežas aizsardzību, it īpaši attiecībā uz pierobežas joslu? Vai tiek organizētas kādas īpašas apmācības?**

— Norvēģija aukstā kara laikā bija pieņēmusi noteikumus, ka valsts austrumu daļā, Finnmarkas reģionā, netiks organizētas nekādas kopīgas mācības ar NATO. Apmēram pirms divdesmit gadiem šie noteikumi tika atcelti, un šobrīd Norvēģijā nepastāv teritoriāli ierobežojumi militāro mācību organizēšanai. Taču arī tagad nav nemaz tik daudz militāro mācību, kas tiktu organizētas valsts galējos ziemeļos un austrumos.

Finnmarkas reģionā mums ir izveidots liels mācību un šaušanas poligons. Tajā ierodas arī NATO lidmašīnas, kuru apkalpes pilnveido bombardēšanas iemaņas. Tomēr galvenokārt šī vieta tiek izmantota kā šaušanas poligons. Lai gan mums vairs nav spēkā noteikumi, kas aizliegtu militāro mācību organizēšanu Krievijas robežas tuvumā, mēs šādas mācības nerīkojam.

— **Latvijā par ieroču glabāšanu mājās joprojām notiek diskusijas — atļaut zemessargiem vai neatļaut un cik tas ir bīstami... Vai, jūsu prāt, zemessargiem ir nepieciešams ieročus glabāt mājās?**

— Es uzskatu, ka viņiem tas nav nepieciešams. Norvēģijas Zemessardzē ir noteikta kārtība, kā mēs apbruņojam savus karavīrus. Karavīriem ir svarīgas trīs lietas — ierocis, municija un formas tērps. Piemēram, ja jums formas tērps un ierocis glabājas mājās, bet nav municijas — jūs neesat kaujai gatavs karavīrs. Tāpat arī gadījumā, ja jums mājās glabātos municija un ierocis, bet nebūtu formas tērpa. Visbeidzot jums mājās varētu glabāties municija un formas tērps, bet trūktu ieroča, arī tad jūs nebūtu kaujas spējīgs — visām šīm trim lietām ir jābūt kopā! Tas ir viens aspekts. Otrs, šodienas apstākļos nebūtu iespējama situācija, ka civilpersonu dzīvesvietās, proti, pa mājām tiktu uzglabāti 45 000 formas tērpu, ieroču un municija. Iespējams, tas būtu bijis pieļaujams pagājušā gadsimta piecdesmitajos un sešdesmitajos gados. Jāņem arī vērā, ka Norvēģijā ir ļoti stingri noteikumi ieroču uzglabāšanai mājās. Un Norvēģijas Bruņotajos spēkos vajadzētu būt tādiem pašiem noteikumiem attiecībā uz tiem karavīriem,

Turpinājums 14. lpp.

Sākums 12. un 13. lpp.

kuri izvēlētos ieroci glabāt savās mājās, kā tas ir civiliedzīvotājiem. Karavīriem šajā situācijā būtu jānodrošina prasību ievērošana par speciālo ieroču plauktu vai seifu iegādi, uzstādīšanu utt. Tas prasītu daudz līdzekļu, un diez vai visos dzīvokļos tiem atrastos vieta. Visbeidzot, mums Zemessardzē ir ļoti stingri noteikumi ieroču uzskaites kontrolei — ir jāreģistrējas ieroču uzskaites žurnālā, ka jums ir izsniegts ierocis, jums tas ir jāatrada utt. Tas prasītu daudz laika un daudzu cilvēku iesaisti. Tāpēc mēs neatbalstām uzskatu, ka ierocim būtu jāatrodas karavīra, respektīvi, zemessarga mājās. Karavīrs pēc pavēstes saņemšanas un ierašanās norādītajā satikšanās vietā saņem formas tērpu, ieroci un municiju. Pēc tam viņi dodas uz savu vienību — tikai tad kļūstot par pilnvērtīgiem karavīriem.

— Vai Norvēģijas Zemessardzē ir skolas vecuma bērniem domāta jaunatnes organizācija?

— Jā, mums ir šāda organizācija, kas paredzēta no 16 līdz 19 gadus veciem jauniešiem. Šajā organizācijā ir aptuveni 700 dalībnieki — tā nav pārāk liela. Jaunieši apgūst īpašu apmācību programmu, kas ietver dzīvošanu teltī un prasmju izkopšanu izdzīvošanai brīvā dabā.

— Vai šīs organizācijas dalībniekiem, kad viņi tiek iesaukti dienestā, ir kādas priekšrocības salīdzinājumā ar pārējiem, kuri nav piedalījušies tajā?

— Norvēģijā nav šāda veida sistēmas, bet mums ir obligātais militārais dienests. Gandrīz 10 000 jauniešu katru gadu beidz militāro dienestu, un šis skaits nākotnē nesamazināsies — tas saglabāsies līdzšinējā

apjomā, bet varbūt arī palielināsies. Kad viņi ir pabeiguši obligāto militāro dienestu Sauszemes spēkos, Karaliskajos jūras spēkos vai Karaliskajos gaisa spēkos, viņi nāk pie mums. Tāpēc mums ir karavīri, kas papildina Zemessardzes rindas, un mums nav grūtību dabūt vajadzīgo zemessargu skaitu. Šobrīd gan Norvēģijas Bruņotie spēki samazina iesaucamo karavīru skaitu, it īpaši tas skar Sauszemes spēkus, un šī situācija ir izaicinājums, ar ko mums nākas saskarties.

— Jūs stāstījāt, ka Afganistānā esat dienējis kopā ar latviešiem. Kā vērtējat šo sadarbību?

— Dienests kopā ar latviešiem man bija ļoti laba pieredze — viņi bija ļoti profesionāli un ļoti labi karavīri, arī ļoti labi draugi. Mēs Afganistānā bijām kā viena komanda un viena vienība!

Tulkojis NBS rez. virsleitnants Kārlis Lidaks.

Radi sapni

Šā gada 22. un 23. maijā SHAPE militārajā bāzē Beļģijā (Monsā) jau 13. reizi norisinājās 24 stundu stafetes skriešanas sacensības, kurās iegūtie finanšu līdzekļi tiks ziedoti labdarībai (slimajiem bērniem).

Sacensības piedalījās SHAPE bāzē dienošie dažādu valstu un nacionalitāšu pārstāvji kopā ar ģimenes locekļiem. Kopumā vairāk nekā 4000 cilvēki, skrienot vai ejot, veica apli pēc apla pa stadiona skrejceļu un nodeva čips citam stafetes kociņam, kurā iestrādātais čips elektroniski veica aplu uzskaiti.

Sacensības tika atklātas ar visu komandu pārstāvju kopēju gājieni apkārt stadionam. Lai gan skrējienā varēja piedalīties sporta formas tērpā, dažu valstu pārstāvji izcēlās ar oriģināliem tērpiem un atribūtiem. Dāņi sacensības veica, velkot vikingu laivu, kurā vikingu lomās bija iejutušies bērni. Norvēģi atgādināja par troļļu klātbūtni. Amerikāņu komandas pārstāvji piedalījās lauka formas tērpā, nesot mugursomas ar ekipējumu. Daudzu valstu pārstāvji nesa savas valsts karogu.

SHAPE Latvijas kontingenta komandieris pulkvedis N. Aleksis (pirmais no kreisās) gatavs vest Latvijas komandu uz starta vietu.

Latvijas komanda atklāšanas gājienā.

Skrējiena laikā apkārt stadionam notika pasākumi, kuros varēja piedalīties visi, kuri vēlējas. Bija iespēja izmēģināt spēkus uz velotrenāžieriem, piedalīties aerobikas nodarbībā, klausīties vietējās rokgrupas koncertu vai vienkārši baudīt maltīti kādā uzskatu tirgotavā.

Bija padomāts arī par pašiem mazākajiem bērniem — kamēr lielie skrēja, tikmēr mazākie bērni stadiona vidū rosījās tāllēšanas smilšu bedrē.

Pirmo stundu laikā stadiona skrejceļā bija pamatīga burzma, jo vienlaikus uz skrejceļa atradās gan skrējēji, gan skrituļotāji, lieli un mazi sacensību dalībnieki. Stundām ejot un komandām sadalot spēkus starp dalībniekiem, skrejceļā palika aizvien mazāk cilvēku, un ap pusnakti stadionā varēja redzēt tikai skrienošus sacensību dalībniekus. Viss mainījās, tuvojoties nākamās dienas pusdienas laikam, kad atkal stadions mudēja no cilvēku pārpilnības. Kad tuvojās sacensību noslēgums, visu komandu dalībnieki ar valstu karogiem vienojās kopīgā gājienā apkārt stadionam, tā pasvitrojot savu vienotību un kopību. Sacensības noslēdzās ar kopēju fotografēšanos stadionā.

Dažādu aplu skaitu atbilstoši savām spējām veica SHAPE bāzē dienošo latviešu ģimenes, īpaši pasākumā iesaistot bērnus un pat sabraukušos ciemiņus. Kopumā Latvijas komandu pārstāvēja 23 pieaugušie un bērni, kuri 24 stundu laikā ar vidējo ātrumu 10 km stundā noskrēja gandrīz 600 aplus, veicot 240 km. No 70 startējošām komandām neformālā konkurencē tika izcīnīta 11. vieta.

Sagatavojusi kapteine Laima Klauža,
NBS AŠ J-4 departamenta ATAP IMD vecākā virsniece. Autore foto.

Santa Morozova – pirmā sieviete, kas ASV absolvē mīnmetēju komandiera kursu

Kaujas atbalsta bataljona Uguns atbalsta rotas 1. mīnmetēju vada komandiere leitnante Santa Morozova ir pirmā sieviete, kas absolvējusi mīnmetēju komandiera kursu ASV. Apmācības norisinājās Džordžijas pavalstī, Fortbeningā no 13. aprīļa līdz 15. maijam, un tajās piedalījās 47 ASV karavīri, kā arī pārstāvji no Lietuvas, Kuveitas un Latvijas. «Dodoties uz ASV, skaidri saskatīju, ka šis kurss nepieciešams manai specialitātei, man nebija nodoma sarīkot tur revolūciju un kļūt par vienīgo sievieti, kas šo kursu absolvējusi,» stāsta leitnante Morozova.

Aizbraucot uz ASV, izrādījās, ka neviena sieviete Amerikā nav bijusi Sauszemes spēku mīnmetēju vada komandieris un līdz ar to nav arī piedalījies mīnmetēju komandiera kursā. Sākumā leitnantei Santai Morozovai nebija atļauts piedalīties kursā, bet, pateicoties komandieru iesaistei, tika pieņemts lēmums, ka viņa tomēr izņēmuma kārtā varēs šo apmācību veikt.

Mīnmetēju komandiera kurss ir paredzēts mīnmetēju apkālpes karavīru prasmju attīstīšanai, galvenokārt mīnmetēju datu aprēķināšanai, jo ir skaidri jāzina, kādi dati nepieciešami, lai mīnas lidojums būtu precīzs. Tiek mācīti arī labākie paņēmieni, kas

Saņemot apbalvojumu ASV vēstniecībā. No labās — ASV vēstniecības pagaidu pilnvarotā lietvede Šarona Hadsone-Dīna un leitnante Santa Morozova.

nepieciešami uzbrukuma un aizstāvības operācijās, kādu šaušanas veidu izvēlēties katrā taktiskajā situācijā.

«Kurss bija ļoti vērtīgs, es apguvu visas tās zināšanas, kas man bija nepieciešamas, un es priecājos, ka mani nenosūtīja uz kādu citu kursu tikai tāpēc, ka es esmu sieviete, jo tas nebūtu objektīvi,» uzsver komandiere. «Izrādās, ka Latvijas bruņotie spēki ir ļoti atvērti jauninājumiem salīdzinājumā ar ASV armiju, kas ir daudz konservatīvāka, ja jau tur līdz šim nav bijušas sievietes šādā amatā. Konkrētajā amatā nav nozīmes, vai esi vīrietis vai sieviete, — ja tu esi karavīrs un vari izpildīt vajadzīgos kritērijus, varbūt pat izpildīt tos labāk nekā citi, tas ir pamata arguments, kāpēc tev jābūt šajā amatā.»

Vada komandiera uzdevumi ir plānošana un nodarbinātību vadīšana, viņš ir atbildīgs par kaujas šaušanu. Jāplāno ne tikai ikdienas aktivitātes, bet arī dalība mācībās. Vadā ir ap 30 karavīri, kuru rīcībā ir astoņi mīnmetēji. NATO standartiem atbilstošais 81 mm mīnmetējs var šaut 5,6 kilometrus tālu.

«Mīnmetēju vads ir katras rotas un bataljona neatņemama sastāvdaļa. Tas pirmais spēj sniegt spēcīgu un ātru uguns atbalstu,» uzsver vada komandiere. Mācību laikā mīnmetēji tiek iedalīti bataljonam vai rotai un darbojas saskaņā ar to plāniem. Mīnmetēji vienmēr atrodas rotas vai bataljona

aizmugurē, lai nosegtu teritoriju vairākus kilometrus uz priekšu. Tie šauj iepriekš norādītajos mērķos vai mērķos, kur pieprasa priekšējie uguns novērotāji.

Santa Morozova beidza Latvijas Nacionālo aizsardzības akadēmiju 2014. gada jūnijā un tika norikota uz Kaujas atbalsta bataljona mīnmetēju vadu. «Iestājos armijā, jo vēlējos izaicinājumus un interesantu dzīvesveidu. Esmu Latvijas patriote. Rutīnas armijā nav nekad, vienmēr var atrast to, kas ir saistošs, kas padara mūsu ikdienu interesantu, lai arī mēs paši attīstītos.»

Sagatavojusi **Daina Ozoliņa**,
AM Preses nodaļas vecākā referente.
Foto — Gatis Dieziņš un Andris Arhomkins.

Mārtiņš Puriņš un Lāsma Ozola ātrākie riteņbraukšanas čempionātā

Siguldas apkaimē 20. maijā norisinājās 2. Nacionālo bruņoto spēku (NBS) čempionāts kalnu divriteņu (MTB) riteņbraukšanā, kurā uz starta stājās 72 dalībnieki no dažādu regulāro spēku un Zemessardzes vienībām, lai 39 kilometru garajā distancē noskaidrotu labākos.

Laiks sacensību dalībniekus lutināja, spīdēja saule, un 11.00 tika dots starts 2. NBS čempionātam. Jau no paša sākuma lidera lomu uzņēmās srž. Mārtiņš Puriņš no Sauszemes spēku kājnieku brigādes 1. komandas (SZS KBde) un maj. Andris Rozītis no Zemessardzes 17. pretgaisa aizsardzības bataljona (17. PABN), kuri pēc pirmā apla (12 km) bija attālinājušies no sekotājiem gandrīz par minūti. Līderi, dodoties pēdējā aplī, pārsvaru pār tuvākajiem sekotājiem bija palielinājuši vēl par 25 sekundēm. Bija skaidrs, ka čempions būs viens no viņiem. Trešais otrā apla kontrolzīmi sasniedza kpr. Jānis Avotiņš (SZS KBde), kam bija izdevies atrauties

no nelielās sekotāju grupas, kurā bija srž. Aigars Kalējs, kpt. Uldis Čukurs, kpt. Lauris Morovskis, dkar. Gints Rozenbergs, vsrž. Vladimirs Misāns un kpt. Ingus Bunkovskis. Atlika gaidīt līderus finišā. Intriga izpalika, jo pēc 1.33:39 srž. M. Puriņš un maj. A. Rozītis finiša līniju šķērsoja kopā — rokās sadevušies. Kā vēlāk parādīja elektroniskā ierīce — srž. M. Puriņš par 0,04 sekundēm tomēr izrādījās ātrāks, kļūstot par absolūto un V-2 grupas uzvarētāju. Kpr. J. Avotiņš, līderiem zaudējot 1:07,74, finiša līniju sasniedza

trešais, kļūstot par V-1 grupas uzvarētāju. 20 sekundes vēlāk finišēja V-1 grupas sudraba medaļas ieguvējs srž. A. Kalējs no Instruktoru skolas (IS), bet sekundi vēlāk V-2 grupas 3. vietas ieguvējs kpt. Ingus Bunkovskis no Gaisa spēku aviācijas bāzes (GS AB) un vsrž. V. Misāns (SZS KBde). 3. vietu V-1 grupā izcīnīja kpt. L. Morovskis (SZS KBDE 1. komanda).

PD vērtējumā 1. vieta srž. M. Puriņam (SZS KB) — 1.33:39,27, 2. vieta kpr. J. Avotiņam (SZS KBDE — 1.34:47,01, bet 3. vietu ieguva srž. A. Kalējs (IS) — 1.35:06,42.

Savukārt srž. U. Čukurs no Zemessardzes 44. kājnieku bataljona (ZS 44. KB) bija ātrākais V-3 grupā (1.35:23,94), apsteidzot gan kptlt. D. Jankovu no Jūras spēku flotiles (1.52:21,83), gan vsz. Ē. Melkurtu no Zemessardzes 22. kājnieku bataljona (1.58:31,59).

Sievietēm jau no sacensību sākuma vadībā izvirzījās Kuldīgas SEB MTB maratona 2. posma Virši-A distances uzvarētāja dkar. L. Ozola (SZS KBde 1. komanda), kas, savu pārsvaru palielinot ar katru apli, finišu sasniedza pēc stundas, 44 minūtēm un 35,38 sekundēm, kļūstot par divkārtēju NBS čempioni riteņbraukšanā S-1 un PD grupā sievietēm. Otrā finišēja S-1 un PD grupas 2. vietas ieguvēja vlt. K. Eglīte (NP 3.RNC) — 2.02:48,89, bet 47 sekundes vēlāk S-2 grupas uzvarētāja un PD grupas 3. vietas ieguvēja kpr. A. Bērsonē (GS AB). S-1 grupā pie bronzas medaļas tika lt. I. Zvejsalnice no Militārās policijas, bet vsrž. N. Ķikāne (IS) kāpa uz goda pjedestāla otrā pakāpiena S-2 grupā. Savukārt vsz. D. Rele (ZS 44. KB) ieguva zelta medaļu S-3 grupā.

Komandu vērtējumā (četri labākie vīriešu un viens sievietes rezultāts) 1. vietu izcīnīja SZS KBde 1. komanda (srž. M. Puriņš, kpr. J. Avotiņš, vsrž. V. Misāns, L. Morovskis, dkar. L. Ozola) — 6.28:09,98, 2. vietā ierindojās GS AB komanda (kpt. I. Bunkovskis, maj. Ē. Kārklis, kpr. M. Vancevičs, kpr. E. Ormanis, kpr. A. Bērsonē) — 7.16:44,09, bet 3. vietu ieguva SZS KBde 2. komanda (kpr. A. Rutkis, kpr. K. Koscinkevičs, kpr. J. Piuss, kar. A. Lasenbergs un dkar. Z. Ziemele) — 7.23:05,07. Pavisam sacensībās piedalījās 15 dažādu regulāro spēku un Zemessardzes vienības.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste dkar. Gerda Krūmiņa.

Autores foto.

NBS spartakiādes kaus atkal Militārajai policijai

27. un 28. maijā Višķos norisinājās 18. Nacionālo bruņoto spēku (NBS) spartakiāde, kura pulcēja vairāk nekā 500 dalībnieku no 13 regulāro spēku un Zemessardzes vienībām.

Pirmās sacensības notika minifutbolā un volejbolā sievietēm. Neskatoties uz sliktajiem laika apstākļiem, pirmajā dienā grupu spēlēs tika noskaidroti pusfināla dalībnieki. Volejbolā sievietēm fināla spēlē 1. Zemessardzes novada (1. ZSN) komanda (vsz. S. Lapiņa, vsz. Z. Leikuma, vsz. V. Jurēvica) pārliecinoši ar 2:0 (15:6; 15:8) uzvarēja Sauszemes spēku kājnieku brigādes (SZS KBde) volejbolistes (srž. L. Mūrniece, srž. M. Driksna, srž. K. Stelcere, dkar. A. Baumanē), bet cīņā par 3. vietu 2. Zemessardzes novada (2. ZSN) spēlētājas (srž. Dz. Andrejeva, vsz. D. Paramanova, srž.

L. Veipa, vsz. A. Kauliņa) ar 2:0 (15:6; 15:10) pārspēja Štāba bataljona (ŠB) spēlētājas. Savukārt minifutbolā 2. ZSN komanda (srž. D. Nalivaiko, vsz. R. Putāns, vsz. V. Breidaks, vsz. E. Romanovs, kpt. V. Baranovskis, kpt. J. Putnis, kpt. V. Bistrovs, vsz. S. Aņisimovs, kpt. E. Līcītis) fināla spēlē ar 1:0 uzvarēja SZS KBde (vsrž. A. Terentjevs, srž. E. Kokorevičs, kar. I. Krasnovs, lt. T. Ukstiņš, kar. N. Vovers, kar. M. Bāliņš, dkar. S. Mukāns, dkar. A. Sisa, lt. R. Petrovs, kpt. E. Popakuls), bet pie bronzas medaļām tika Militārās policijas (MP) futbolisti (dkar. K. Žodziņš, dkar. A. Ločmelis, dkar. A. Jurevics, dkar. M. Pokromovičs, kpr. E. Aleksejevs, dkar. O. Mežsargs, kpr. R. Brencāns, kpr. G. Gabrāns, dkar. M. Valdmanis, dkar. J. Kadiķis), kuri ar tādu pašu rezultātu (1:0) pārspēja ŠB futbola komandu.

Āra basketbola laukumos vīrieši un sievietes sadalīja medaļu komplektus strītbola

turnīrā, kur sievietēm ŠB komanda (kptlt. A. Āšmane, lt. I. Jordāne-Liflande, kpr. K. Cvečkova, dkar. A. Plūme) fināla spēlē ar 9:3 bija pārāka pār Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) komandu (srž. G. Grantiņa, kad. L. Daija, kad. L. Balalaiko, kad. S. Mudele), izcīnot zelta medaļas, bet bronzas godalgas ieguva SZS KBde strītbolistes (vlt. A. Zahare, vsrž. L. Nikovska, kpr. S. Kalna, dkar. I. Stanka). Savukārt vīriešiem uzvaru izcīnīja 2. ZSN strītbolisti (vsz. N. Lišķis, vsz. K. Kalniņš, vsz. N. Rikveilis, vsz. J. Dumburs, vsz. V. Ivbulis), ar 7:6 pārspējot MP spēlētājus (dkar. R. Svjato-duhs, dkar. A. Mežaraups, dkar. J. Zvirgzds, srž. M. Andže), bet bronzas medaļas ar 17:14 izcīnīja NAA kadeti (kad. M. Caune, kad. E. Lazdāns, kad. I. Veinbergs, kad. K. Indruška), uzvarot ŠB komandu.

2000 metru skrējienā sievietēm, distanci veicot 7 minūtēs un 16,7 sekundēs, pārliecinoši

Alvis Rogozins uzvar militārās piecīņas šķēršļu joslu čempionātā

4. jūnijā Rīgā norisinājās Nacionālo bruņoto spēku militārās piecīņas šķēršļu joslu čempionāts, kurā uzvaru izcīnīja Zemessardzes Studentu bataljona komandas ilggadējais pārstāvis kpr. Alvis Rogozins, pārspējot gan srž. Alekseju Orlovu no Gaisa spēku aviācijas bāzes, gan Nacionālās aizsardzības akadēmijas (NAA) kad. Madaru Ozoliņu. Kpr. A. Rogozins šķēršļu joslu veica 2 minūtēs un 33,1 sekundē, pārspējot srž. A. Orlovu un kad. M. Ozoliņu par 2 un 4 sekundēm, iegūdam 1048,3 punktus. Srž. A. Orlovam — 1031,5 punkti, bet kad. M. Ozoliņam — 1016,1 punkts.

Otrajā sacensību disciplīnā 25 metru peldēšanā ar šķēršļiem uzvarētājs uzrādīja otro labāko laiku, distanci veicot 32,1 sekundē (985,6 punkti). Ātrākais peldēšanas disciplīnā bija kad. M. Ozoliņš, kas finišēja pēc 32,0 sekundēm, bet trešo labāko rezultātu sasniedza srž. A. Orlovs (32,6 sekundes).

Divu vingrinājumu summā kpr. A. Rogozinam — 2033,9 punkti, srž. A. Orlovam — 2005,1 punkts, bet kad. M. Ozoliņam — 2004,1 punkts.

Vienīgā dalībniece sieviešu konkurencē kad. Gerda Miglava no NAA šķēršļu joslu veica 3 minūtēs un 9,4 sekundēs. Peldēšanas distanci veicot 55,1 sekundē, viņa summā guva 1311,8 punktus.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste **dkar. Gerda Krūmiņa**.
Autores foto.

1. vietu izcīnīja zs. E. Priekule no 3. Zemessardzes novada (3. ZSN), 2. vietā ierindojās vlt. K. Eglīte no Nodrošinājuma pavēlniecības 3. Reģionālā nodrošinājuma centra (3. RNC), bet 3. vietā ierindojās dkar. M. Līduma (MP). Vīriešiem 3000 metrus visātrāk veica kpt. M. Ābele (MP), distancē pavadot 9 minūtes un 23,4 sekundes un pārspējot savus tuvākos sekotājus zs. Ā. Brantevīcu no 3. ZSN (09:24,7) un lt. A. Rekuņenko (09:31,7) no Gaisa spēku aviācijas bāzes (GS AB). Komandu vērtējumā, kur tika ņemti vērā divi labākie vīriešu un viens sievietes rezultāts, ar laiku 26 minūtes un 40,5 sekundes uzvaru izcīnīja 3. ZSN komanda (zs. Ā. Brantevics, zs. A. Kivlenieks, zs. E. Priekule), 2. vietā ierindojās MP skrējēji (kpt. M. Ābele, kpt. M. Ozoliņš, dkar. M. Līduma) — 27:04,1, bet 3. vietu ieguva SZS KBde komanda (srž. G. Māliņš, dkar. K. Bauze, srž. K. Stelcere) — 29:02,4.

Kamēr karavīri un zemessargi cīnījās par godalgām spēļu laukumos un stadionā, tikmēr komandieri mēroja spēkiem komandieru daudzciņas sacensībās, kur pneimatiskās šaušanas, orientēšanās un granātas mešanas disciplīnu summā vislabāko rezultātu uzrādīja NAA prorektors pl. A. Zviedris. 2. vietā ierindojās 1. ZSN komandiera pienākumu izpildītājs maj. J. Mežavilks, bet 3. vietu izcīnīja MP komandiera pienākumu izpildītājs pl. Ē. Kairiņš.

Pneimatiskās šaušanas sacensībās dalībnieki veica 20 šāvienus 20 minūtēs — ar 183 punktiem zelta medaļu izcīnīja kpt. G. Volframs (Apvienotais štābs), pārspējot 2. vietas ieguvēju zs. A. Jefimovu (2. ZSN) ar četrus punktu pārsvaru. 3. vietu ar 174 punktiem ieguva kpr. R. Razums (3. ZSN).

Komandu vērtējumā, kur tika ņemti vērā divi labākie rezultāti, ar 351 punktu triumfēja

2. ZSN komanda (zs. A. Jefimovs, kpt. J. Ancāns), 2. vietā ar 346 punktiem ierindojās 3. ZSN šāvēji (kpt. R. Razums, jkpt. R. Rudzuroga), bet pie bronzas godalgām ar 343 punktiem tika MP (lt. I. Zvejsalnice, kpt. L. Circene).

Vasaras biatlonā 12 komandu konkurencē pārliciecinot uzvaru, precīzi šaujot un ātri skrienot, izcīnīja GS AB biatlonisti (lt. A. Rekuņenko, srž. A. Orlovs, dkar. E. Krinbergs), finišējot pēc 10 minūtēm un 47,0 sekundēm. Otrie ātrākie ar četriem soda apliem izrādījās MP komandas dalībnieki (kpt. M. Ābele, kpt. O. Blaus, kpt. M. Ozoliņš) — 11:12,0, bet 3. vietu ieguva ŠB biatlonisti (dkar. A. Malzubs, dkar. J. Ļevdanskis, kar. D. Zimnuhofs), kuriem, tāpat kā sacensību uzvarētājiem, papildus bija jāveic 1 soda aplis.

Spraigas ciņas ritēja arī vīrves vilkšanas sacensībās, kur visspēcīgākie izrādījās NAA kadeti (kad. K. J. Reinfelds, kad. L. Jonāns, kad. K. Šakalis, kad. K. Putniņš, kad. K. Almanis, kad. R. Bērziņš), 2. vietu izcīnīja 1. ZSN vīrves vilcēji (vzs. J. Hartmanis, zs. G. Grasmanis, zs. K. Kažemaks, zs. E. Dalbiņš, zs. R. Trukšis, zs. E. Alps, zs. K. Grundmanis), bet 3. vietā ierindojās ŠB komandas karavīri (vsrž. J. Beļackis, A. Bondarevs, dkar. A. Ozoliņš-Ozols, dkar. J. Punculs, dkar. J. Ļevdanskis, kar. E. Secis, kar. N. Griķis).

Sacensību programma noslēdzās ar zviedru stafetes skrējieni, kur pirmā posma dalībnieki veica 800 metru, otrā — 600 metru, trešā — 400 metru un ceturtā — 200 metru garu distanci. Ātrāko laiku šajās sacensībās uzrādīja GA AB skrējēji (lt. A. Rekuņenko, srž. A. Orlovs, dkar. E. Krinbergs, kpr. K. Veckāgans), finiša līniju šķērsojot pēc 5 minūtēm un 1,3 sekundēm. 2. vietā ierindojās ŠB komanda (dkar.

U. Gnutons, dkar. A. Malzubs, kar. Ē. Laugalis, kar. J. Jegorovs) — 05:08,8, bet 3. vietu izcīnīja MP skrējēji (kpt. B. Orba, kpt. M. Ābele, kpt. O. Blaus, kpt. M. Ozoliņš) — 05:12,3.

Vienību kopvērtējumā tika vērtētas komandieru daudzciņas, vasaras biatlona, pneimatiskās šaušanas, 2000 un 3000 metru skrējiena disciplīnas un pieci citi labākie disciplīnu rezultāti. Atkārtotot pagājušā gada sasniegumu, uzvarēja MP komanda (18 punkti). 2. un 3. vietā ierindojās attiecīgi 3. ZSN un ŠB komandas.

Sagatavojusi NBS SK FSSN 1. klases speciāliste **dkar. Gerda Krūmiņa**.
Foto — no SK arhīva.

Mācības «*Saber Strike*» – vērienīgākas gadu no gada

Taivo Trams

Foto — Gatis Indrēvics.

Starptautiskās mācības «*Saber Strike*» katru gadu izraisa īpašu uzmanību kā vērienīgākais mācību gada pasākums, kurā piedalās tūkstošiem karavīru no dažādām partnervalstīm un tiek izmantota vismūsdienīgākā sauszemes, gaisa un ūdens militārā tehnika. Šogad Latvijas teritorijā notiekošās mācības ieies vēsturē ar vairākiem unikāliem momentiem, tostarp stratēģiskā bumbvedēja *B-52* un britu Karaliskā gurku pulka dalību vingrinājumos.

Mīnmetēji, bumbvedēji un lāzeri

«Saber Strike» viesu dienā, kad Ādažu poligonā notiekošo mācību daļu apmeklē gan dažādas prominences, gan mediji, Latvijā beidzot ir iestājusies vasara, spoži un silti spīd saule, un lietus mākoņus nemana ne tuvumā. Vārdu sakt — istā diena, lai demonstrētu to, kas jau apgūts mācību laikā, un to, pie kā vēl tiek strādāts.

Demonstrējamā ir daudz. Pēc īsas informēšanas par mācību apjomu un to norises būtiskākajiem aspektiem viesi tiek nogādāti Franču kurgānā, kur noritēs mācību kauja starp Latvijas karavīru rotu un Karaliskā gurku pulka (*Royal Gurkha Rifles*) karavīriem. Šoreiz Latvijas puse uzbrūk, bet no Nepālas nākušie britu karavīri aizstāv savas pozīcijas. Treniņkauja aizsākas ar apšaudi no attāluma, tad pakāpeniski karavīru grupas virzās arvien tuvāk gurku aizsardzības līnijām, citai citas pārvietošanos piesedzot ar vērienīgu uguns atbalstu. Kaujā tiek izmantoti viegie kājnieku ieroči, ložmetēji un pārnēsājamās raķesiekārtas. Lai kaujas norise būtu pēc iespējas reālistiskāka, kājnieki izmanto *MILES* iekārtas — uz ieročiem uzmontējamās lāzeru multifunkcionālās mērķu iznīcināšanas simulācijas sistēmas, kas šāviena brīdī raida lāzera impulsu, ko tārpījuma gadījumā savukārt fiksē uz pretinieka ķermeņa izvietotie sensori. Tādējādi šī sistēma ļauj simulēt īstas kaujas apstākļiem iespējami tuvas apstākļus, neizmantojot kaujas munīciju.

Periodiski «kaujā» iesaistās pašlaik pasaulē viena no modernākajām pašgājēju mīnmetēju sistēmām, somu divstobru mīnmetējs *AMOS*, kas ražots kompānijā «Patria Hägglunds», kā arī divas lidmašīnas «*A 10C Thunderbolt*», kas nodrošina atbalstu

kājniekiem. Prioritāri šie lidaparāti ir būvēti, lai cīnītos ar tankiem un citu bruņutehniku, skaidro ASV Gaisa spēku pārstāvis kapteinis Čeizs Makfarlends.

Kaujas norises vietā pārlido arī helikopteri «*Black Hawk*» ar sarkano krustu uz sāniem — mediķi vienmēr ir konflikta tuvumā. Visbeidzot divu eskortlidmašīnu *A 10C* pavadībā Franču kurgāna tuvumā aizlido arī milzīgais bumbvedējs *B-52*. Viesu dienā tas demonstrē savu varenību, taču citās mācību norises dienās arī aktīvi iesaistās treniņu norisē.

Labs treniņš BALTBAT

«Saber Strike» šogad notiek no 1. līdz 19. jūnijam, bet lauka taktiskais vingrinājums Latvijā norisinās no 8. līdz 19. jūnijam.

Ikgadējās ASV vadītās apvienotās sauszemes un gaisa spēku mācības notiek kopš 2010. gada un ir iekļautas arī NATO vadīto mācību sērijā «*Allied Shield*». Tajās piedalās ne tikai NATO dalībvalstis, bet, piemēram, arī Somija. Šogad mācību vadošā valsts ir Lietuva. Vingrinājumos piedalās vairāk nekā 6000 karavīru no Kanādas, Dānijas, Igaunijas, Somijas, Vācijas, Latvijas, Lietuvas, Norvēģijas, Polijas, Portugāles, Slovēnijas, Lielbritānijas un ASV.

Mācību uzdevums ir uzlabot sadarbību un dalībvalstu spējas reaģēt uz mūsdienu izaicinājumiem, krīzes situācijām, kā arī

veicināt reģionālo stabilitāti, drošību un uzticamību, stiprinot partneru kaujas spējas un uzlabojot savstarpējo sadarbību. Mācības notiek kā rotas līmeņa vienību lauka taktiskais vingrinājums Baltijas valstīs un Polijā un kā Dānijas divīzijas organizēts brigādes līmeņa komandpunkta vingrinājums Lietuvā, lai sagatavotu štābus un vienības dalībai NATO Reaģēšanas spēkos. Vienlaikus mācības dod iespēju trenēties arī Baltijas bataljona Latvijas rotai, kas gatavojas sertifikācijai un dalībai NATO reaģēšanas spēkos 2016. gadā.

NBS komandieris ģenerālleitnants R. Graube izteica pateicību sabiedrotajiem, kas ieradušies uz vērienīgajām mācībām, lai Latvijas karavīri varētu trenēties multinacionālā vidē, izmantojot modernus ieročus un tehnoloģijas. Viņš akcentēja vēl vienu «Saber Strike» nozīmīgu devumu — iespēju vingrinājumos izmantot un trenēt sadarbības iespējas ar mūsdienīgu sauszemes un gaisa militāro tehniku, kas Latvijai pašlaik ikdienā nav pieejama. «Aviācijas izmantošana ir visātrākais ceļš, kā potenciālā pretinieka armija var nonākt Latvijā, tādēļ sadarbības trenēšanai ar aviāciju ir īpaša nozīme,» teica R. Graube.

Ģenerālis H. L. Domroze uzvēra šo mācību nozīmi kā apliecinājumu NATO 5. panta darbībai. NATO 28 dalībvalstīm ir arī lieliski partneri ārpus organizācijas, piemēram, Somija un Zviedrija, kas visi kopā veido spēcīgu domubiedru apvienību, kura spēj dot pretspēku jebkurai agresijai no jebkuras puses, viņš akcentēja. Mācību vadītāji arī uzvēra, ka modernā kara apstākļos nav iedomājamas vienas atsevišķas valsts iespējas sekmīgi pretoties agresoram. Tieši tāpēc NATO un partnervalstu sadarbība ļauj būt drošiem, ka briesmu gadījumā pretspēks tiks dots, izmantojot visu valstu kopīgos resursus. **LB**

Konflikta gadījumā neviens nepaliks vienatnē

Viesu dienā Ādažos apmeklēja arī aizsardzības ministrs un nākamais Valsts prezidents Raimonds Vējonis, Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, Apvienoto spēku pavēlniecības Brunsumā komandieris ģenerālis Hanss Lotārs Domroze, ASV armijas Eiropā komandieris ģenerālleitnants Frederiks Bens Hodžs, mācību vadītāji ģenerālmajors Marks Makvīns un ģenerālmajors Almants Leika.

«Šīs mācības Latvijai un Baltijai ir ļoti nozīmīgas, īpaši ņemot vērā lielisko treniņu iespēju Baltijas bataljonam, kam nākamgad jāpiedalās NATO Reaģēšanas spēku darbībā. Tās ir arī kārtējais apliecinājums tam, ka NATO līguma 5. pants ir un vienmēr būs spēkā. Vienlaikus mēs apliecinām, ka esam gatavi ne tikai efektīvi sadarbīties, lai aizsargātu savas valstis, bet arī sniegt palīdzību citiem,» uzvēra R. Vējonis.

2. Zemessardzes novada komandiera maiņas ceremonija Rēzeknē

Pulkvežleitnants Ervīns Kopeika dzimis Kārsavas novadā, dienestu Nacionālajos bruņotajos spēkos sācis 1994. gadā kā obligātā militārā dienesta karavīrs. Militāro izglītību ieguvis Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, Kanādas Karaliskajā kājnieku skolā un štāba koledžā, kā arī ASV ģenerālštāba koledžā. Pulkvežleitnants E. Kopeika ieguvis arī maģistra grādus civilajās augstskolās — juridiskajā un sabiedrības vadības

12. jūnijā Rēzeknē notika 2. Zemessardzes novada komandiera maiņas ceremonija, kurā līdzšinējais novada komandieris pulkvežleitnants Aivars Valeniks svinīgi nodeva amata pienākumus un novada karogu jaunajam komandierim pulkvežleitnantam Ervīnam Kopeikam.

Ceremonijā piedalījās Nacionālo bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube, ASV Mičiganas pavalsts Nacionālās gvardes Gaisa spēku komandieris ģenerālmajors Džons D. Slokums, regulāro spēku un Zemessardzes vienību komandieri, pašvaldību, Valsts policijas un Robežsardzes pārstāvji.

Nododot 2. Zemessardzes novada karogu pulkvežleitnantam Ervīnam Kopeikam, NBS komandieris ģenerālleitnants Raimonds Graube sacīja, ka Latgales zemessargi ir pirmie, kas stāv valsts drošības sardzē: «Ik pa laikam publiskajā telpā parādās spekulācijas attiecībā uz to, kāda ir drošības situācija valstī, un Zemessardze ir labākā atbilde. Zemessargs ir valsts pilsonis, iedzīvotājs, kas vēlas šo valsti aizstāvēt, un dara to brīvprātīgi.»

Pulkvežleitnants Ervīns Kopeika uzsvēra, ka komandēt novadu viņam ir liels gods un arī liela atbildība: «Es zinu, ka Zemessardzē ir laba apmācību sistēma un lieliski sagatavoti zemessargi, tāpēc domāju,

ka arī turpmāk mēs varēsim turēt latīņu visai augstu.»

Līdzšinējais novada komandieris pulkvežleitnants Aivars Valeniks, kas rotācijas kārtībā dienestu turpinās Nodrošinājuma pavēlniecības 2. reģionālā nodrošinājuma centra komandiera amatā, atzina, ka novada komandiera amatā smagākais bijis noturēt zemessargu ticību bruņotajiem spēkiem, lai viņi turpinātu nākt uz mācībām arī krīzes laikā, tādejādi stiprinot spējas kaujas uzdevumu veikšanai, tikpat svarīgi esot bijis parādīt sabiedrībai, ka Zemessardze ir, bija un būs, ka tā vienmēr ir gatava nākt palīgā un sniegs atbalstu jebkādās situācijās.

jomā. Dienesta laikā ieņēmis dažādus amatus Aizsardzības ministrijā un Nacionālo bruņoto spēku štābā, bijis Zemessardzes 19. nodrošinājuma bataljona komandieris. Vairākas reizes pārstāvējis Latviju starptautiskajās operācijās — no 2001. līdz 2002. gadam kā EDSO reģionālās nodaļas vadītājs Maķedonijā, bet 2010. gadā kā militārās sadarbības virsnieks Operacionālās sadarbības padomnieku grupā Afganistānā.

*Sagatavojusi virsseržante Diāna Selecka,
2. Zemessardzes novada
sabiedrisko attiecību speciāliste.
Foto — Gatis Dieziņš.*

Taivo Trams

Foto — Gatis Dieziņš un no Imanta Zaula personiskā arhīva.

Latvijas alpinisma leģendu Imantu Zaulu, tāpat kā nu jau aizsaulē aizgājušo Teodoru Ķirsi, zina daudzi, arī no kalnos kāpšanas ļoti tālu esoši cilvēki.

Taču I. Zauls ir arī zemessargs ar lielu stāžu, kas savas iemaņas nodod jaunajai zemessargu paaudzei. Atceroties šāgada traģisko zemestrīci Nepālā, kas nopietni apdraudēja arī Everesta iekarotājus, viņš prognozē — ja turpināsies kalnos kāpšanas tālāka komercializācija, Everesta upuru skaits pieaugs.

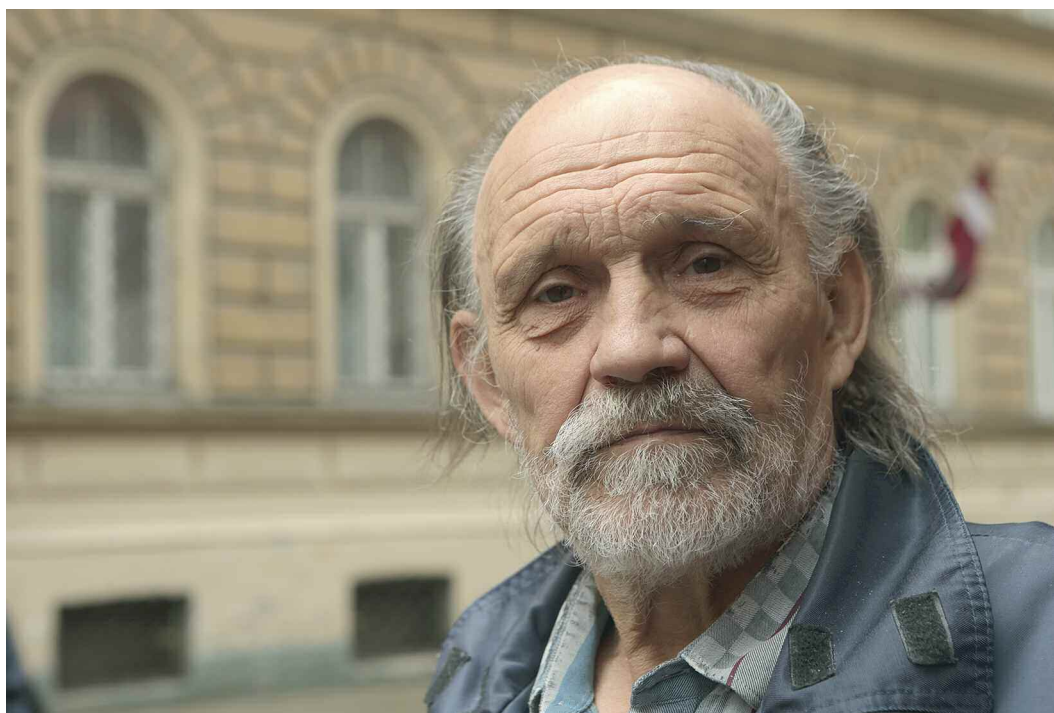
Zemessardzē vēl pirms tās dibināšanas

«Tas notika janvārī, barikāžu laikā. Mūs, kādus 30 vīrus, iesaistīja pazīstamais alpinists Imants Egberts. Savācāmies mājā Kalnciema un Slokas ielas krustojumā, kur savulaik bija krievu armija, un devām zvērestu. Zemessardze oficiāli izveidojās tikai 1991. gada vasarā, augustā, bet mēs jau bijām zemessargi kopš janvāra,» atceras Imants Zauls. Alpinistu pieredze lieti noderējusi saspringtajās janvāra dienās — vīri kontrolējuši visus tuvīnos jumbus ap Doma laukumu. I. Zauls, kas dienējis Zemessardzes 15. un 16. bataljonā, pašlaik savas iemaņas un pieredzi nodod jaunajiem zemessargiem kā Studentu bataljona veterāns. Māca arī izdzīvošanas prasmes — kā cilvēks, kas reiz izdzīvojis Antarktīdā pusotru mēnesi bez dūnu jakas, viņš var daudz iemācīt. «Toreiz nebiju padomājis pāris soļus uz priekšu. Jaku somā ietinu starp citām mantām, un, tās velkot laukā, vējš vienā mirklī aizrāva jaku prom. Pa kādam apgērba gabalam gan iedeva ekspedīcijas biedri, tomēr pieredze bija vienreizēja.»

Kopumā I. Zauls dažādās ekspedīcijās pasaules kalnos aizvadījis vairāk nekā 30 gadus. Iekarotas visas augstākās bijušās Padomju Savienības virsotnes un pēc robežu atvēršanās arī visu kontinentu augstākās virsotnes. Tagad, pēc gūžas operācijas, lielākiem kāpieniem jāmet miers, taču vieglākos maršrutos viņš dodas joprojām. «Tā ir labākā iespēja nodot bērniem kalnu mīlestību.»

Traģiskais izlūkkāpiens Daulagiri

I. Zauls bija viens no četriem pirmajiem «Sniega leopardiem» Latvijā — šis goda nosaukums tika piešķirts alpinistiem, kuri pieveikuši visas bijušās Padomju Savienības kalnu virsotnes, kas augstākas par 7000 metriem. Kad uzkāpts visos augstākajos

Imants Zauls — zemessargs, kurš iekaroja Everestu

bijušās Savienības un Vidusāzijas kalnos, pienācis laiks sākt iekarot pasaules kalnus. Šis brīdis veiksmīgi sakritis ar Latvijas neatkarības atgūšanu un iespējām ceļot visā pasaulē. Tiesa, bijusi cita problēma — finanses. «Pašas pirmās Himalaju ekspedīcijas organizējam būtībā par kādiem nieka 100 dolāriem,» atminas alpinists.

Sākot apzināt Nepālu, Latvijas alpinisti nolēmuši vispirms veikt nelielu izlūkošanu un Everestu atstāt uz beigām. Pirmais izlūkkāpiens noticis 1992. gadā, bet gadu vēlāk alpinistu grupa kāpa salīdzinājumā ar Everestu it kā vieglāk pieejamajā Daulagiri virsotnē. Taču šis kāpiens izrādījās gan smags un sarežģīts, gan traģisks.

Turpinājums 24. un 25. lpp.

Skats no Everesta virsotnes uz Rombuka austrumu un centrālo ledāju.

Sākums 23. lpp.

«Mums nebija ne īsti naudas, ne iespēju paņemt līdzī skābekļa krājumus un nolīgt šerpas. Pirmo puslīdz nopietno inventāru nopirkām par naudu, ko saņēmām par krustu uzlikšanu Rīgas Kristus Piedzimšanas pareizticīgo katedrāles kupolos. Toreiz no septiņiem cilvēkiem, kas gājām, Daulagiri virsotnē uzkāpa trīs. Mūsu ekspedīcijai pēdējā brīdī pievienojās divi slaveni jaunzēlandiešu gidī Robs Hols un Harijs Bols, kuri pavadīja zviedru alpinistu Veki Gustafsonu. Diemžēl Bolam šis kāpiens bija pēdējais — vienā no nometnēm viņš saaukstējās, sākās plaušu un smadzeņu tūska, un nāve bija vairs tikai dažu stundu jautājums. Augstkalnu apstākļos tas notiek ļoti ātri. Tagad bojā gājis ir arī Hols,» skumīgi rezumē I. Zauls. Traumas toreiz guva arī Pēteris Kūlis no Latvijas, kurš pa nogāzi noslidēja aptuveni 500 metrus, līdz veiksmīgi atdūrās pret ledus krāvumiem, bet no trieciena laua plecu.

T. Ķirsis un I. Zauls — Latvijas karogu Everesta virsotnē pacēla 14. maijā.

Šajā gājienā Latvijas alpinistiem ar ekipējumu klājies jau nedaudz labāk. «Bija līdzī nedaudz skābekļa, varējām atļauties arī divus šerpas. Bija pirmais nopietnais augstkalnu alpinisma apģērbs, ko mums pašuva Sanktpēterburgā. Skābekļa baloni arī bija krievu ražojuma, tie vispār ir vieni no labākajiem — tikpat kā neko nesver, no plāna metāla, kas aptīts ar kevlaru diegu. Iztur divas trīs reizes lielāku spiedienu nekā līdzīgi analogi.»

Kāpjot kalnos Nepālā, ekspedīcijām obligāti jālieto divi vietējie pavāri un sakaru virsnieks. Par pavāriem I. Zauls saka tikai atzinīgus vārdus, bet sakaru virsnieks tik vien redzēts kā bāzes nometnē, kur paziņojis, ka sagaidīs alpinistus atgriežamies un tad jau arī turpinās nodrošināt sakarus.

Kopumā ekspedīcijai kalnā bijis jāuznes ap pusotras tonnas kravas. Šim mērķim nolīgti 65 nesēji, kuri godam pildījuši savu pienākumu līdz pirmajiem ledājiem un tad

ceļš līdz virsotnei alpinistiem bija jāiekārto pašiem, katrs kāpējs bijis atbildīgs par savu kāpiena posmu. Ceļu nācies regulāri atjaunot, jo skarbie laika apstākļi un lavīnas virves un stiprinājumus ik pēc laiciņa nopostījuši. Tagad kāpiens Everestā ir tiktāl komercializējies, ka dažādas firmas nodrošina visu iespējamo komfortu, pārvieto kravas, iekārto ceļu. Būtībā kāpējam atliek uznest kalnā tikai pašam sevi, atzīst I. Zauls. Everesta bāzes nometnē ir salīdzinoši augsts komforta līmenis — ēdnīcas, internets utt. Tā visa ietekmē kāpēju skaits ir ļoti būtiski pieaudzis — šogad vien Everesta dienvidu nogāzē kāpuši jau vairāk nekā 1000 cilvēku, liela daļa no tiem — nepieredzējuši un nesagatavoti. «Kad mēs sasniedzām virsotni, gandrīz stundu tur bijām vienīgie cilvēki. Tagad tādas iespējas vairs nav — Everesta virsotnē faktiski visu laiku ir kāda alpinistu grupa,» atzīst I. Zauls.

«No vienas puses — es to saprotu, jo šerpām tā ir gandrīz vai vienīgā iespēja dzīvot un nopelnīt. No otras — kāpēju skaits pieaug vienkārši trakos apmēros, visiem jau sāk nepietikt vietas — uz takas reizēm ir pat grūti samainīties. Skaidrs, ka tad, ja nāksies pēkšņi pamest kalnu, tādas ļaužu masas to pietiekami operatīvi nespēs veikt.»

Pēdējo gadu laikā vairākkārt izcēlušies arī konflikti starp šerpām un alpinistiem. Proti, šerpas iekārto trases, pa kurām sasniegt virsotni, un iekasē naudu par to izmantošanu. Tiesa, šīs trases ne vienmēr ir drošākas, jo vieglāka un salīdzinoši ātrāka risinājuma dēļ šerpas tās mēdz iekārtot arī bīstamās vietās. Savukārt profesionālie alpinisti dodas paši pa savām trasēm, meklējot arī jaunus virsotnes sasniegšanas ceļus. Tā nu abām pusēm ir diametrāli pretēji viedokļi par to, kā un kur pareizi jākāpj Everestā.

Saglabājoties šādam komercializācijas līmenim un ļaužu plūsmai, diemžēl negadījumi ar traģisku iznākumu Nepālas kalnos notiks arvien biežāk, uzskata pieredzējušais alpinists. Viņa novērojumi liecina, ka arī pašu kāpēju sagatavotības līmenis ir jūtami krities. «Mācīties kāpšanu uz klinšu sienas ne tuvu nav tas pats, kas īstais alpinisms augstkalnu apstākļos.»

Kalni nav domāti visiem

Ne katrs var uzkāpt pasaules augstākajos kalnos. Un te nav nozīmes, cik labi trenēts var būt konkrētais cilvēks. I. Zauls ir pieredzējis, ka cilvēki ar izciliem fiziskajiem dotumiem un labu sagatavotību netiek augstāk par 5000 metriem — viņu organisms nav piemērots augstkalnu apstākļiem, netiek galā ar spiediena maiņām, retināto gaisu un citiem faktoriem. Skābekļa bada apstākļos ir smagi ne tikai elpot, bet arī atpūsties un

Imants Zauls Everesta virsotnē. Aizmugurē — viena no grūtākajām virsotnēm virs 8000 m — Makalu.

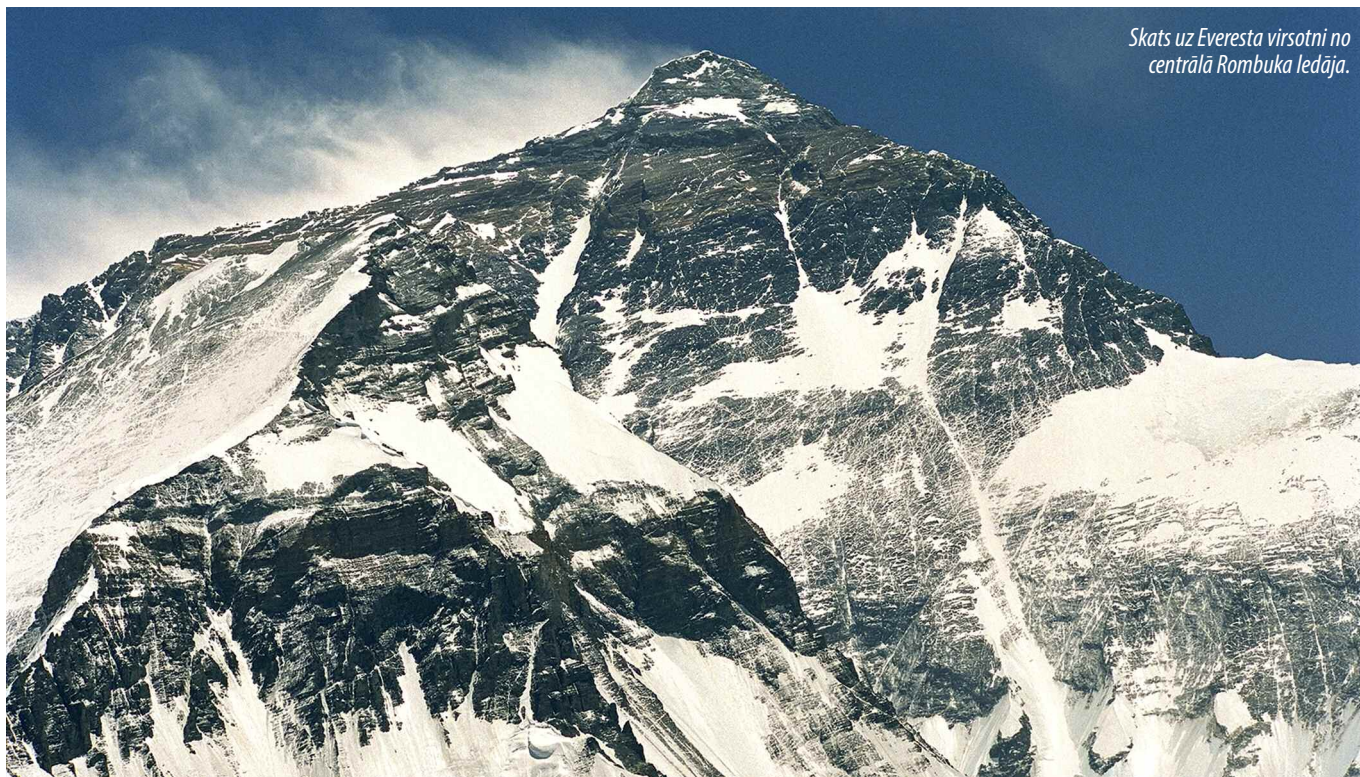
Everestā uzkāpj divatā

1995. gadā Latvijas alpinisti pieteicās kāpienam Everestā. «Lai gan tolaik tur kāpa vēl salīdzinoši maz cilvēku, savs laiks rindā tikpat bija jāsaņem. Pirms tam bijām uzkāpuši Latīņamerikas augstākajā virsotnē Akonkagvā Argentīnā — no turienes arī startējām uz Everestu. Kāpām no ziemeļu puses, no Ķīnas — tur par kāpšanu bija mazāk jāmaksā.» Tajā pašā laikā kalnā atradās 14 ekspedīcijas, latvieši kāpa kopā ar amerikāņiem, francūžiem un beļģiem. Kopumā viss pasākums aizņēma ap diviem mēnešiem, un divi Latvijas alpinisti —

vienkārši pazuduši. «Viņiem maksāja pa dienām. Par iepriekšējām jau bija samaksāts, un tad viņi acimredzot nolēma, ka naudas pietiek — nav ko mocīties vēl dažas dienas pa sniegu un ledu,» atzīst I. Zauls. Atlikušo ceļa posmu līdz bāzes nometnei ekspedīcijas dalībnieki pieveikuši nedēļas laikā, pakāpeniski pa posmam nesot augšā savu ekipējumu un aprīkojumu.

Tagad virsotnē kāpējam jāuznes tikai pašam sevi

Kopš deviņdesmito gadu vidus Everesta iekarošana ir būtiski mainījusies. Agrāk viss

Skats uz Everesta virsotni no centrālā Rombuka ledāja.

gulēt — organisms neļauj iemigt. «Ar skābekļa balonu un miegazālēm kādas trīs četras stundas var pagulēt. Tādēļ jau arī lielākoties skābekļa krājumus ņem līdzi,» skaidro alpinists. Viņam pašam ir paveicies — organisms kalnus pieņem kā sev piemērotu vidi, un skābeklis tikpat kā nav nepieciešams pat Everesta virsotnē.

Lielākās briesmas kalnos ir nevis lavīna vai iespējams kritiens, bet vienkārša saaukstēšanās, uzskata alpinists. Ja esi saaukstējies, augstkalnu apstākļos sākas tūska, un tad letāls iznākums ir pavisam neilga laika jautājums. Lielu risku rada arī apsaldēšanās iespējas — asinis lielā augstumā sabiezē, asinsrite palēninās. Mūsdienās gan ir pieejami medikamenti, kas šos simptomus palīdz novērst.

Savukārt skābekļa bads rada apātiju un traucē domāšanas procesu. Cilvēks var apzināties, ka viņam draud briesmas, un tajā pašā laikā nespēj neko darīt, lai no tām izvairītos — vairs nepietiek spēka un nav arī vēlēšanās. Milzīga loma ir arī laika apstākļiem — tie var mainīties vienā mirklī un tik krasi, ka alpinists vairs nespēj atrast ne taku, ne telti, ko ir paguvjis uzslīdēt. Savukārt takas Everestā ir tik šauras, ka, pēkšņi mainoties laika apstākļiem, liels skaits kāpēju vienlaikus nevarēs nokāpt drošībā.

Protams, arī lavīnas ir nopietns drauds. No tām gan ir iespējams kaut neliels izvairīties, paredzot to «ierašanos». «Ja ir pietiekama pieredze, lavīnas var sajūst, vēl pirms tās ir sākušās. Piemēram, ja iepriekšējā dienā bijis sniegunis, tad parasti uz

Visa Latvijas alpinistu komanda kopā ar kolēģiem no ASV un Austrijas.

pēcpusdienu puslīdz droši var gaidīt — būs! Var arī saklausīt, kā nogāzēs sniegs nosēžas ar tādu specifisku skaņu — tad saproti, ka ir pats pēdējais brīdis mukt malā,» stāsta I. Zauls. Taču zemestrīci nevar paredzēt — tā vienkārši notiek vienā mirklī un pilnīgi negaidīti. Līdz šim Everests šajā ziņā bijis visai drošs — iepriekšējā lielā zemestrīce Nepālā notika pirms 80 gadiem. Laiku pa laikam notiek arī mazākas viļņošānas, kas iekustina lavīnas, bet tās kā zemestrīces netiek fiksētas, paskaidro I. Zauls.

Un vēl — daļa alpinistu aizmirst, ka kalnā ir ne tikai jāuzkāpj, bet arī jāietiek lejā.

«Lielākā daļa negadījumu notiek tieši lejupceļā — vienkārši ir milzīgs nogurums un atslābums.» Un no kļūdām pasargāts nav neviens — tu vari būt uzkrājis vai visu iespējamo pieredzi un būt visaugstākās kategorijas profesionālis, bet uz kalna vienmēr kaut kas var atgadīties. Alpinismā aizvadīto gadu laikā kalnos bojā gājuši jau 12 personiski iepazīti un pasaulē zināmi alpinisti, skumji secina I. Zauls. Taču jāatzīst, ka uz ceļiem bojā iet daudz vairāk cilvēku. Un, ja kalnu aicinājums reiz ir asinis, tad no tā tikt vaļā ir ļoti grūti. Gandrīz neiespējami. **ES**

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTI

Juris Ciganovs,

Dr. hist., Latvijas Kara muzeja direktora vietnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

Latvijas Republika nu ir sagaidījusi savu devīto prezidentu. Prezidents Latvijā ir augstākā valsts amatpersona. Lai arī Latvija atšķirībā, piemēram, no ASV vai Francijas, nav prezidentāla valsts un arī tauta pie mums šo augstāko amatpersonu neievēlē, tomēr prezidents ir tas, kas reprezentē valsti gan starptautiski, gan pašu mājās, kā arī ir bruņotā spēka augstākais vadonis ar tiesībām karadarbības gadījumā iecelt armijas virspavēlnieku. Sveicot amatā jauno Latvijas valsts galvu, piedāvājam lasītājiem atcerēties iepriekšējos prezidentus, viņu dzīves gājumu un veikumus.

Jānis Čakste

Amatā: 1922. gada 14. novembris –
1927. gada 14. marts

Dzimis 1859. gada 14. septembrī Jelgavas apriņķa Lielsesavas Čakstu mājās — lauksaimnieka ģimenē. Pamatizglītību Jānis Čakste ieguva Annas elementārskolā, pēc tam mācījās Jelgavas ģimnāzijā. To pabeidzis, 1882. gadā J. Čakste devās uz Maskavu, kur iestājās Maskavas universitātes juridiskajā nodaļā. Studiju laikā sākās nākamā Latvijas prezidenta sabiedriskā darbība. Ar viņa aktīvu līdzdalību nodibinājās Maskavas latviešu studentu biedrība, no kuras vēlāk izauga studentu biedrība «Austrums» un korporācija «*Fraternitas Moscoviensis*».

1886. gadā, pabeidzis studijas, J. Čakste sāka strādāt Kurzemes guberņas prokurātūrā par sekretāru. Tomēr šis tūri birokrātiskais darbs viņam īsti negāja pie sirds, un J. Čakste sāka darboties par advokātu Jelgavā. 1887. gadā viņš kļuva arī par Jelgavas latviešu biedrības priekšsēdi, aktīvi iekļaujoties vietējo latviešu sabiedriskajā dzīvē. Viņš demonstrēja lielas latviešu sabiedrības apvienotāja spējas. Šo darbu sekmēja arī kopš 1888. gada iznākošais laikraksts «Tēvija». 1889. gadā J. Čakste kļuva par šī Kurzemē vislasītākā laikraksta redaktoru.

Jānis Čakste 36 gadu vecumā jau bija pazīstams sabiedrīks darbinieks. Pirmais lielais darbs J. Čakstem bija IV Latviešu vispārējie dziesmu svētki, kas notika Jelgavā

1895. gada 15.—18. jūnijā. Viņš bija šo svētku galvenais organizators un līdzfinansētājs.

Pirmās Krievijas revolūcijas laikā aizsākās arī Jāņa Čakstes politiķa karjera. 1906. gadā viņu ievēlēja par deputātu Krievijas II Valsts domē. Viņš bija vienīgais no Latvijas prezidentiem, kas bija darbojies kā deputāts Krievijas impērijas parlamentā. Būdams domes deputāts, J. Čakste paspēja izbaudīt cariskās despotijas augļus — cars Nikolajs II šo domi nelikumīgi atlaida. Kad J. Čakste kopā ar citiem parlamentāriešiem parakstīja t.s. Vīborgas manifestu, viņu uz trim mēnešiem ieslodzīja cietumā.

Pirmais pasaules karš, kas sākās 1914. gadā, atnesa mūsu tautai ciešanas un bēgļu straumes, tomēr kara rezultātā sabruka lielās Eiropas impērijas, un uz to drupām radās jaunas, nacionālas valstis. Arī latviešu tauta pirmo reizi tās pastāvēšanas vēsturē izveidoja savu valsti, kuru proklamēja 1918. gada 18. novembrī Rīgā, tagadējā Nacionālā teātra telpās. J. Čakste jau bija aktīvi darbojies valsts izveidošanas priekšdarbos, strādādams gan Latviešu bēgļu apgādāšanas Centrālkomitejā, gan Latviešu pagaidu nacionālās padomes Ārlietu birojā, tāpēc, izveidojot faktisko valsts priekšparlamentu — Latvijas Tautas padomi, par tās priekšsēdi izraudzījās tieši Jāni Čaksti. Tiesa, liktenīgas sakritības dēļ viņš nebija klāt pašā valsts pasludināšanas brīdī un par savu ievēlēšanu par Latvijas Tautas padomes priekšsēdi uzzināja no telegrammas.

Kā faktiskais valsts vadītājs Jānis Čakste bija spiests uzņemties grūto jaunās Latvijas reprezentācijas pienākumu Parīzes miera konferencē 1919. gada pirmajā pusē.

1920. gadā noslēdzās Neatkarības karš, sākās valsts veidošanas process. 1920. gada 1. maijā uz pirmo sēdi sanāca Latvijas Satversmes sapulce, kurai bija jāizveido galvenais

Latvijas likums — tās konstitūcija. Jāizraugās bija arī jaunās likumdevējas sapulces vadītājs. Bija divi kandidāti — sociāldemokrāts Jānis Rainis un pilsonisko aprindu atbalstītais J. Čakste, kura autoritāte bija nenoliedzama, jo jau Tautas padomes laikā viņš bija izcēlies kā priekšzīmīgs sēžu vadītājs, objektīvs, tolerants, brīnišķīgs orators — atšķirībā no ģeniālā dzejnieka, bet neveiklā runātāja Raiņa. Ar 83 balsīm par Satversmes sapulces priekšsēdētāju ievēlēja J. Čaksti, par viņu balsoja pat daļa sociāldemokrātu.

1922. gada 7. novembrī saskaņā ar tikko pieņemto Latvijas Republikas Satversmi notika valsts pirmā pilsoņa — Latvijas Valsts prezidenta vēlēšanas. Bija divi kandidāti: J. Čakste un sociāldemokrāts jurists Fridrihs Vesmanis. Otrajā kārtā ar 92 balsīm Jāni

Valsts prezidents Jānis Čakste. 20. gs. 20. gadu vidus.

Čaksti ievēlēja par pirmo Latvijas Valsts prezidentu, toreiz viņam bija 63 gadi. Viņa uzdevumos ietilpa jaunās Latvijas valsts reprezentācija.

1925. gada 23.—25. februārī viņš viesojās Igaunijā, savukārt maijā Latvijā atbildes vizītē viesojās Igaunijas valsts vecākais Jiri Jāksone. Tās bija pirmās abu valstu galvu vizītes pie kaimiņiem, diemžēl līdz Otrajam pasaules karam vēl tikai vienu reizi (1933. gadā) Latvijas un Igaunijas prezidenti (Alberts Kviesis un Konstantīns Petss) viesojās viens pie otra. Neviens Lietuvas prezidents šajā laikposmā nebija vizītē Latvijā, un neviens Latvijas prezidents neviesojās Lietuvā. Šīs divainās metamorfozes skumdināja Baltijas vienotības piekritējus un uzjautrināja mūsu valstu nelabvēļus.

1925. gada 6. novembrī J. Čaksti atkal ievēlēja par Valsts prezidentu. Šoreiz bija trīs kandidāti: bez J. Čakstes vēl J. Rainis un Kārlis Ulmanis. J. Čakste otrajā vēlēšanu kārtā ieguva 60 balsis. Savas otrās prezidentūras laikā Jānis Čakste bija vēl vienā oficiālā vizītē, proti, 1926. gada 15. un 16. maijā viņš viesojās Somijā, savukārt tā paša gada 21.—24. jūnijā Somijas prezidents Lauri Kristians Relanders viesojās Latvijā. Tomēr liktenis J. Čakstem nebija atvēlējis tālāk vadīt Latvijas valsti. 1927. gada 1. janvārī viņš pieņēma apsveicējus Jaungadā, bet 14. martā viņa acis aizvērās uz mūžu. Pāris gadus pēc Z. A. Meierovica nāves Latvijas valsts pieredzēja otras liela apmēra bēres, kurās piedalījās ap 150 000 cilvēku.

Gustavs Zemgals

Amatā: 1927. gada 8. aprīlis —
1930. gada 9. aprīlis

Dzimis 1871. gada 12. augustā Džūkstes pagastā amatnieka ģimenē. Pabeidzis Rīgas Nikolaja ģimnāziju, viņš iestājās Maskavas universitātes Juridiskajā fakultātē. Studiju laikā iesaistījās Maskavas latviešu sabiedriskajā dzīvē, darbojās sociālistiskās ievirzes laikraksta «Dienas Lapa» redakcijā.

Sākoties Krievijas — Japānas karam, 1904. gadā G. Zemgalu kā rezerves virsnieku mobilizēja Krievijas armijā un nosūtīja uz Tālajiem Austrumiem. 1905. gadā G. Zemgals, pārbraucis mājās, metās tobrīd aktīvi kūsājošajā revolūcijas mutulī: viņš piedalījās mēreni liberālās ievirzes laikraksta «Jaunā Dienas Lapa» veidošanā, kļuva par šī laikraksta atbildīgo redaktoru, vēlāk kopā ar Arvedu Bergu, Augustu Deglavu un citiem pazīstamiem latviešu sabiedriskajiem

darbiniekiem nodibināja Latviešu demokrātisko partiju.

Tomēr G. Zemgala politiskā darbība par īstam sākās pēc 1917. gada Krievijas Februāra revolūcijas. 1917. gada 23. aprīlī viņu izraudzīja par Rīgas pilsētas galvu un Vidzemes gubernatora Andreja Krastkalna vietnieku. Šajā laikā G. Zemgals pārstāvēja Latviešu radikāli demokrātisko partiju. Viņš palika Rīgā arī pēc 1917. gada septembra, kad pilsētu ieņēma Vācijas karaspēks.

Kara beigās un Latvijas neatkarības proklamēšanas priekšvakarā, 1918. gada 17. novembrī G. Zemgalu iecēla par Latvijas Tautas padomes priekšsēža vietnieku. Nākamajā dienā — 18. novembrī — tieši Gustavs Zemgals, klātneesot J. Čakstem, atklāja Latvijas valsts proklamēšanas svinīgo pasākumu.

1919. gada 8. jūlijā G. Zemgalu no jauna iecēla par Rīgas pilsētas galvu, vienlaikus viņš bija arī Latvijas Tautas padomes priekšsēža biedrs. 1920. gadā viņu ievēlēja par Satversmes sapulces deputātu, taču G. Zemgals no deputāta mandāta atteicās par labu savai advokāta privātpraksei.

Tomēr visai drīz viņš atgriezās politikā. 1921. gada 15. jūnijā G. Zemgals sāka pildīt apsardzības ministra pienākumus Zigfrīda Annas Meierovica valdībā. Šajā amatā viņš bija līdz 1923. gada 23. janvārim, pēc tam atgriezās pie privātās prakses, šoreiz kā notārs. Tomēr drīz viņu ievēlēja 1. Saeimā no Demokrātiskā centra un bezpartejisko sabiedrisko darbinieku saraksta.

Pēc prezidenta J. Čakstes nāves tālaika ārlietu ministrs sociāldemokrāts Fēlikss Cielēns aicināja G. Zemgalu piekrist savas kandidatūras izvirzīšanai valsts prezidenta amatam. G. Zemgals atbildēja, ka neesot piemērots šādam amatam, jo nezina diplomātisko etiķeti un neprot angļu un franču valodu, tikai vācu un krievu. Tomēr 55 gadus vecais G. Zemgals izrādījās vispieņemamākā kandidatūra visām Saeimā pārstāvētajām partijām. 1917. gada 8. aprīlī ar 73 balsīm viņu ievēlēja par otro Latvijas Valsts prezidentu.

Vissmagākais pārbaudījums G. Zemgalam bija oficiālā valsts vizīte Zviedrijā un Zviedrijas karaļa Gustava V atbildes viesošana Latvijā. Šīs vizītes notika

1929. gadā. Pēc laikabiedru sacītā G. Zemgals, par spīti visām bažām, veikli vadījis oficiālās ceremonijas un kopumā sekmīgi ticis galā ar saviem prezidenta pienākumiem.

1930. gada aprīlī pienāca G. Zemgala prezidentūras termiņa beigas. Viņš kategoriski atteicās kandidēt otrreiz. Savas prezidentūras laikā G. Zemgals gan nebija ierosinājis nevienu likumprojektu, toties izcēlies ar prasmi sacerēt runas. Pie politiskās darbības G. Zemgals atgriezās, kad no Demokrātiskā centra un bezpartejisko sabiedrisko darbinieku saraksta viņu ievēlēja 4. Saeimā.

Otrais Latvijas Republikas prezidents miris 1939. gada 6. janvārī 67 gadu vecumā Rīgā.

Turpinājums sekos.

Valsts prezidents Gustavs Zemgals. 1927. — 1929. gads.

Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja

Klāvs Zariņš,

Latvijas Kara muzeja vēsturnieks.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

1915. gada vasarā sāka formēt latviešu strēlnieku bataljonus. Latviešu vienību izveidē sevišķa nozīme bija Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai, kura sarežģītos apstākļos veica apjomīgu un ievērojamu darbu — organizēja brīvprātīgo pieņemšanu, panāca virsnieku un kareivju pārcelšanu no citām Krievijas impērijas armijas daļām, kā arī rūpējās par bataljonu apgādi. Komitejas darbinieki nenogurstoši strādāja, lai latviešu karavīriem frontē būtu viss nepieciešamais.

Organizācijas komitejas izveide un sastāvs

1915. gada jūnija sākumā Rīgā norisinājās latviešu sabiedrisko darbinieku un virsnieku sapulce, kurā tika skatīts jautājums par latviešu nacionālo vienību izveidi Krievijas impērijas armijas sastāvā. Sapulcē, kuru sasauca pēc Krievijas valsts domnieka Jāņa Goldmaņa iniciatīvas Tērbatas ielā 1/3, pieņēma lēmumu atbalstīt ieceri par latviešu militāro vienību dibināšanu. Tāpat sapulces dalībnieki vienojās par nepieciešamību izveidot speciālu organizācijas komiteju, kura organizētu brīvprātīgo pieņemšanu. Jau nedēļu pēc sapulces bija izstrādāti lūgumraksti Krievijas impērijas armijas augstākajai vadībai un frontes virspavēlniekam. Divus mēnešus pēc vēsturiskās sapulces tika dota zaļā gaisma bataljonu izveidei — 1. augustā Ziemeļrietumu frontes virspavēlnieks parakstīja pavēli par pirmo divu latviešu strēlnieku bataljonu formēšanu un Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas izveidi. Pēc vairāku nedēļu ilgušām diskusijām un saskaņošanas tajā pašā dienā tika apstiprināti «Pagaaidu noteikumi par latviešu strēlnieku bataljoniem», kuros bija formulēti organizācijas komitejas galvenie pienākumi un darbības virzieni, no kuriem nozīmīgākais bija brīvprātīgo pieņemšana latviešu strēlnieku bataljonos.

Organizācijas komiteja iekārtojās Latviešu izglītības biedrības telpās Tērbatas ielā 1/3, ēkā, kurā jau atradās bēgļu apgādes organizācijas un kurā bija norisinājusies vēsturiskā apspriede par latviešu bataljonu dibināšanu. Organizācijas komitejas kodolu veidoja 15 darbinieki, no kuriem lielākā

daļa bija sabiedrībā zināmas personas. Par priekšsēdētāju iecēla Jāni Goldmani, par viņa vietnieku — advokātu Gustavu Ķempeli. Tāpat komitejā darbojās Krievijas valsts domnieks Jānis Zālītis, agronoms Jānis Bisenieks, advokāti Arveds Bergs un Voldemārs Zāmuels, kredītiestāžu vadītāji Zigfrīds Meierovics un Jānis Brūmelis un citi. Neskatoties uz dažādām iekšējām problēmām, konfliktiem un nesaskaņām, nepilnu divu nedēļu laikā organizācijas komiteja uzsāka brīvprātīgo pieņemšanu latviešu strēlnieku bataljonos.

Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas priekšsēdētājs Jānis Goldmans.

Bataljonu komplektēšana

Pirmā brīvprātīgo pieņemšanas komisija darbu uzsāka 12. augustā. Tās sastāvā bija četri cilvēki — komisijas priekšsēdētājs Gustavs Ķempelis, viņa vietnieks Voldemārs Zāmuels, kapteinis Kārlis Baltiņš un ārsts Ādams Butulis, kas veica brīvprātīgo medicīnisko pārbaudi. Komisijai darba bija daudz — tikai divu dienu laikā brīvprātīgi strēlniekos pieteicās 472 jauni vīrieši vecumā no 17 līdz 35 gadiem (kopumā kara gados brīvprātīgi latviešu strēlnieku bataljonos (pulkos) pieteicās 8000 karavīru; no tiem 5000 tika pieņemti līdz 1915. gada oktobrim). Atsaucība bija negaidīti liela, un uzņemšanas komisijas izveidoja vairākās pilsētās gan Latvijas teritorijā, gan ārpus tās. Organizācijas komiteja pārslodzes dēļ bija spiesta algot papildu darbiniekus, jo

nespēja tikt galā ar lielo brīvprātīgo skaitu. To skaits pārsniedza pat optimistiskās cerības. Komisijas bija spiestas strādāt katru dienu. Turpmākajos mēnešos brīvprātīgo skaits pakāpeniski samazinājās (1916. gadā, piemēram, bataljonos pieņēma tikai 1800 brīvprātīgos).

Viens no nozīmīgākajiem organizācijas komitejas darba aspektiem bija latviešu karavīru pārcelšana uz strēlnieku bataljoniem no citām Krievijas impērijas karaspēka daļām. Vislielākās problēmas sagādāja virsnieku sastāva nokomplektēšana, kuru trūkums bija novērojams visu bataljonu apmācības laikā. Organizācijas komitejas darbinieki veica apjomīgu darbu — apzināja dažādās Krievijas impērijas karaspēka vienībās dienājos latviešu virsniekus un centās panākt to pārcelšanu uz latviešu bataljoniem. Bataljonu virsnieku sastāvu komplektēja no kara laika praporščiku skolu absolventiem.

Liela daļa latviešu virsnieku un kareivju rakstīja vēstules Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejai un J. Goldmanim ar lūgumu viņus pārceļt no «krievu daļām» uz latviešu strēlnieku bataljoniem. Viņu rakstītās vēstules atspoguļo ne tikai apjomīgo organizācijas komitejas darbu, bet arī karavīru motivāciju pārceļšanai uz latviešu vienībām. Tā bija dažāda — gan smagie dienesta apstākļi un nevienlīdzīgā attieksme pret viņiem kā latviešiem, gan krievu valodas nezināšana un, protams, vēlme cīnīties pret ienaidnieku Latvijas zemē. Arī virsnieki vēstulēs lūdza rast iespēju viņu pārceļšanai. 1915. gada 10. augustā 15. rezerves kājnieku

Šūšanas darbnīcas šuvējas šuj veļu un divieļus latviešu strēlniekiem. Rīga, 1915. gads.

Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas priekšsēdētāja vietnieks Gustavs Ķempelis.

bataljona praporščiks Ilmanis vēstulē J. Goldmanim pamatoja savu vēlmi cīnīties latviešu strēlnieku rindās:

«Vācu iebrukšana Kurzemē nevar neatstāt iespaidu uz īstu latvieti. It īpaši stiprs šis iespaids ir uz tiem, kas paši uz saviem pleciem sajūt vācu varmācības. Viens no tūkstošiem to — esmu arī es. Manas iemīļotās tēva mājas Tukuma apriņķī 3. jūlijā tika izpostītas no ienaidnieka rokas. Vecāki, kuriem jau abiem pāri par 65 gadiem, bija piespiesti paniskās bailēs bēgt, atstādami visu, kas viņiem mīļš un dārgs. Asaras spiežas acīs, visu to iedomājoties! Bet tagad nav

laiks mums panīkt žēlabās un gaudās. Visa mūsu tēvija ir savienojusies pret ienaidnieku, mums ir jāstrādā tēvijas labad, jāatdod šim darbam visa sava spēja un laiks. Un tā ir tagad vienīgā mana vēlšanās. Tamdēļ, izdzirdējis jūsu spēcīgo saucieni savienoties pie šī darba, nevaram neatsaukties uz viņu. Lūgums man tikai ir pie Jums, latvju priekšstāvi, palīdzēt man iekļūt kādā no jūsu organizētiem bataljoniem, lai varētu cīnīties savu tautas brāļu priekšgalā!»

Organizācijas komiteja palīdzēja arī pārcelties uz latviešu vienībām karavīriem, kuri bija nonākuši dažādās grūtībās. Komitejas, karavīru un viņu tuvinieku sarakste izgaismo kādu visai neparastu gadījumu, kad latviešus ar vācu kolonistiem pat ievietoja atsevišķā soda bataljonā. Šāds gadījums norisinājās Krievijas dienvidu pilsētā Petrovskā un organizācijas komitejai kļuva zināms tikai pēc karavīru tuvinieku un Baku bēgļu apgādāšanas komitejas sniegtās informācijas. Latviešu karavīrus atbrūvoja un kopā ar vācu kolonistiem iesaistīja vilcienu vagonu izkraušanas un tranšeju rakšanas darbos, jo viņi bija izteikuši rakstisku lūgumu pārcelšanai uz latviešu bataljoniem. To nevēlējās pieļaut viņu priekšniecība. Organizācijas komiteja darīja visu nepieciešamo, lai atbrīvotu karavīrus un pārceltu uz latviešu vienībām. Savu neapmierinātību ar netaisnību vēstulē J. Goldmanim puda apakšvirsnieks Aleksandrs Ērglis:

«Un, kad mēs teiksim, ka bijām starp vāciešiem un kaujās mūs nesūtīja, bet sūtīja mūs bedres un tranšejas rakt, neticēs to latvju tauta, teiks, nē, jūs bijāt glēvuļi, negribējāt savu dzimteni sargāt. Viņi teiks, ka likums ir pielaidis, ka latviešus visur sūta uz savu dzimteni, un mēs tad paliksim kaunā. Un to mēs no visas sirds negribam piedzīvot. Mirt priekš savas tēvijas ir mūsu pienākums.»

Kopumā Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja veica neatsveramu darbu, palīdzot vairākiem tūkstošiem karavīru pārcelties uz latviešu vienībām, sagatavojot lūgumrakstus un nosūtot tos uz dažādām Krievijas impērijas armijas karaspēka daļām. 1916. gada janvārī vien uz latviešu strēlnieku bataljoniem pārnāca 950 karavīri. Organizācijas komitejas 1916. — 1917. gadu mijā sastādītais pārcelto karavīru saraksts liecina, ka uz latviešu strēlnieku bataljoniem kopumā pārcelti vairāki tūkstoši karavīru.

Darbnīcas un līdzekļu vākšana

Organizācijas komiteja, ņemot vērā lielo interesi par strēlnieku bataljoniem un tautas atbalstu, jau 1915. gada rudenī paplašināja savu darbību. Lai arī «Pagaidu noteikumi par latviešu strēlnieku bataljoniem» paredzēja,

ka bataljonus ar visu nepieciešamo apgādā valsts, šajā darbā liela nozīme bija organizācijas komitejai. Rudenī tās ietvaros izveidoja Sarīkojumu komisiju, kuras pienākumos ietilpa līdzekļu vākšana strēlnieku atbalstam. Tika rīkoti koncerti un dažādi teatrali uzvedumi, no kuriem ienākumus novirzīja latviešu strēlnieku bataljoniem. 1916. gada janvārī notika koncerts Doma baznīcā. Strēlnieku atbalstam izdevās iegūt ievērojamu naudas summu — 1369 rubļus. Turpmākajos mēnešos Sarīkojumu komisija rīkoja koncertus arī citās Rīgas baznīcās, kā arī izrādes teātros. Vasaras mēnešos Rīgas parkus (Viesturdārzu un Vērmanes dārzu) pieskandināja strēlnieku atbalstam veltīti koncerti, kuros piedalījās arī paši strēlnieki. Rīdziniekus savīlņoja strēlnieku orķestra uzstāšanās diriģenta Pāvula Jurjāna vadībā. Tika rīkoti labdarības tirdziņi un dažādi ziedojumu vākšanas pasākumi.

Īpaša nozīme šo pasākumu organizēšanā un norisē bija Dāmu komitejai, kura darbojās Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas ietvaros. Par tās priekšnieci apstiprināja Mildu Ķempeli. Dāmu komitejas sievietes ne tikai organizēja un piedalījās pasākumos (arī kā aktrises teātra izrādēs), bet par iegūtajiem līdzekļiem sagatavoja tūkstošiem strēlniekiem paredzētas dāvanas, kuras nosūtīja uz fronti, šādā veidā iepriecinot latviešu karavīrus. Organizācijas komitejas telpās 1915. gada oktobrī izveidoja šūšanas darbnīcu, kurā bez atbildības strādāja Dāmu komitejas sievietes un citas brīvprātīgās. Darbnīcu vadīja M. Ķempele, un tajā šuva strēlniekiem frontē vajadzīgās lietas (baltos maskēšanās tērpus, apakšveļu u.c.), kā arī apģērbus medicīnas personālam — ārstiem un feldšeriem. Šujmašīnas darbnīcai ziedoja uzņēmumi, atsevišķos gadījumos sievietes līdzī nēma savas šujmašīnas. M. Ķempele vēlāk aprakstīja piedzīvoto:

«Latvju sievietes, kas vēl atradās Rīgā, nāca uz organizācijas komiteju un piedāvāja savu darbaspēku. Organizācijas komitejas plašajās telpās desmitiem šujmašīnu dienu un nakti bija darbā. Kas nevarēja nākt uz komiteju strādāt, tās nēma darbu uz māju līdzī. Strādājām nenogurstoši, bet, elpu aizzurēdamas, klausījāmies, kas notiek frontē.»

Organizācijas komiteja Rīgā pārzināja arī kurpnieku un remonta (labošanas) darbnīcu, kurā nepieciešamos darbiniekus atrada ar preses starpniecību. Remonta darbnīcā strādāja vairāki desmiti atslēdznieku, kalēju, ieroču meistaru, un tajās laboja visu nepieciešamo — gan velosipēdus un motociklus, gan municiju kastes, slēpes un ratus.

Turpinājums 30. lpp.

Sākums 28. un 29. lpp.

Strēlnieku krūšu nozīmes

Viens no zināmākajiem un spilgtākajiem latviešu strēlnieku simboliem ir viņu krūšu nozīmes. To izstrādē aktīvi iesaistījās Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja. Augustā apstiprinātie «Pagaidu noteikumi par latviešu strēlnieku bataljoniem» paredzēja, ka «atsevišķiem latviešu strēlnieku bataljoniem tiek piešķirti karogi» un «karavīri pie armijai apstiprināta apģērba nēsā sevišķu krūšu nozīmi. Karogu un krūšu nozīmes zīmējumus apstiprina virspavēlnieks». Darbu pie karogu un krūšu nozīmes izstrādes organizācijas komiteja uzsāka nekavējoties — jau 1915. gada septembrī. Krūšu nozīmei bija jākļūst par nozīmīgu latviešu karavīru simbolu, un tās izstrādē piedalījās komisija trīs cilvēku sastāvā (mākslinieks Ansis Cīrulis, G. Ķempelis un virsnieks Andrejs Peka). Ņemot vērā arī G. Ķempeļa un A. Pekas ieteikumus, A. Cīrulis izstrādāja krūšu nozīmes metu — pamatā lika saules simbolu ar astoņiem laužiem stariem, kuru ietvēra apla formas vainags ar ozola un skujkoku zariem. Pāri saulei un vainagam šķērsām atradās zobens — spēka simbols. Projektu iesniedza frontes virspavēlnieka štābā, un tas tika apstiprināts. Daļa strēlnieku krūšu nozīmi no organizācijas komitejas saņēma kā dāvanu.

Jāatzīmē, ka latviešu strēlnieku bataljonu atbalsta darbā iesaistījās arī citi sabiedrībā zināmi mākslinieki. 1915. gada decembrī Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komitejas izsludinātajā strēlnieku bataljonu karogu skiču konkursā tika iesniegti 43 zīmējumi. Organizācijas komiteja izdeva arī pastkaršu sēriju ar patriotiskiem motīviem. Starp autoriem bija pazīstamie mākslinieki Jānis Roberts Tilbergs un Rihards Zariņš. Iegūtos līdzekļus novirzīja latviešu strēlnieku bataljonu atbalstam.

Apvienotā lazarete

Svarīgs organizācijas komitejas darbības virziens 1915. gada rudenī bija jaunas lazaretē izveide frontes tuvumā, kurā no ievainojumiem varētu atkopties latviešu strēlnieki. Īpašu aktualitāti problēma ieguva pēc pirmajām kaujām oktobrī un novembrī. Ievainotie latviešu strēlnieki nonāca lazaretēs aizmugurē. Pēc atveseļošanās karavīri bieži tika nosūtīti uz citām Krievijas impērijas karaspēka daļām un vairs neatgriezās latviešu strēlnieku bataljonos. Aizmugurē un citās karaspēka daļās nonākušie strēlnieki rakstīja vēstules organizācijas komitejai un Jānim Goldmanim, lūdzot viņus pārcelt at-

pakaļ uz latviešu vienībām. 3. Kurzemes latviešu strēlnieku bataljona strēlnieks Vilis Feldmanis, kurš bija guvis ievainojumu kaujās 1915. gada novembrī, vēstulē J. Goldmanim 1916. gada 2. februārī norādīja, ka veseļojas slimnīcā Permā un ir ieskaitīts 23. rezerves kājnieku bataljona 7. rotā. V. Feldmanis uzsvēra, ka ļoti vēlas atgriezties pie latviešiem. «Šeit [runā] tik pa krieviski un iet grūti, kad valodu nesaprotu. (...) Atrapsiet mūs pie saviem tautas brāļiem, runāt savu tautas valodu, un turp ir cita tīriba nekā starp krieviem; kad jūs redzēsiet, cik šeit ir liela netīriba, es tagad jau [esmu] nodzīvojis un cietis 2 nedēļas.»

Ievainota strēlnieka apskate Latviešu strēlnieku bataljonu apvienotajā lazaretē. 3. no kreisās — lazaretē galvenais ārsts J. Jankovskis. 1916. gads.

Lazaretē izveides jautājumu organizācijas komiteja sāka risināt novembrī, un tās organizēšanā aktīvi iesaistījās J. Goldmanis, kā arī ārsts Jānis Jankovskis. Līdzekļi lazaretē izveidei un darbības nodrošināšanai tika iegūti no sabiedrības ziedojumiem un rīkoto pasākumu ienākumiem. Latviešu strēlnieku bataljonu apvienotā lazarete darbu uzsāka 1915. gada 15. decembrī Rīgā, taču svinīgi to iesvētīja tikai 1916. gada janvārī. To vadīja ārsts J. Jankovskis, viņa palīgs Kārlis Kasparsons un vecākā māsa Alida Švēde. Līdz lazaretē darba pārtraukšanai 1918. gada sākumā (pēc evakuācijas uz Tērbatu) tajā bija ārstējušies vairāki tūkstoši ievainoto latviešu strēlnieku.

Organizācijas komiteja aicināja sabiedrību arī rūpēties par latviešu strēlniekiem kara invalīdiem un viņu tuviniekiem. 1916. gada martā J. Goldmanis ar preses starpniecību aicināja sabiedrību uz rīcību: «Mums ir jānāk palīgā tiem, kas ir gājuši palīgā, lai izcīnītu Latvijai labāku nākotni. Mūsu sa-

kropļotie karavīri, mūsu cīnītāji, kas zaudējuši lielā mērā veselību kara darbos, mūsu kritušo kareivju bāreņi un tuvinieki nedrīkst palikt neapgādāti.» Organizācijas komiteja, lai sniegtu nepieciešamo atbalstu, izveidoja speciālu palīdzības fondu latviešu strēlniekiem. No fonda līdzekļiem izsniedza naudas pabalstus.

Piemīņas saglabāšana

Nozīmīgi bija saglabāt liecības par latviešu strēlniekiem nākotnei. Arī šo darbu kara gados uzņēmās Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja. Krievijas armijas vadība, atbalstot J. Goldmaņa izteikto

lūgumu, 1916. gadā atļāva dibināt šim mērķim paredzētu muzeju. Jau pirms muzeja dibināšanas aktīvi tika vāktas materiālās liecības par latviešu strēlniekiem — gan dažādi priekšmeti no karalauka, gan arī strēlniekiem paredzēti dāvinājumi. Visi priekšmeti tika glabāti organizācijas komitejas telpās Tērbatas ielā, kur par tiem rūpējās muzeja pirmais pārzinis Kārlis Straubergs. Strēlniekiem veltītais muzejs kļuva par pamatu Latvijas Kara muzejam, kuru izveidoja pēc Latvijas valsts nodibināšanas 1919. gadā.

Kopumā jānorāda, ka Latviešu strēlnieku bataljonu organizācijas komiteja līdz tās darbības pārtraukšanai 1918. gada sākumā veica nozīmīgu un apjomīgu darbu, atbalstot latviešu strēlniekus visiem iespējamajiem līdzekļiem. Tā spēja vienot sabiedrību kopējam mērķim sarežģītā laikā, kad karš un tā radītais posts bija ikdienas dzīves sastāvdaļa. Šis atbalsts bija īpaši svarīgs latviešu strēlniekiem, kuri frontē nenogurstoši cīnījās pret ienaidnieku. **TS**

Uz Pasaules jumta. Tibeta

Ezera piekrastes ainava.

Edmunds Vītols,

NBS rezerves kapteinis.

Foto — no autora personiskā arhīva.

Sākums 2014. gada novembra un šā gada janvāra, februāra, marta, aprīļa un maija numurā.

Izvietojamies ezera krastā — apmēram divsimt metrus no ūdens, līdzinā vietā. Mūsu pavadošais personāls salīdzinoši ātri un ar šķietami lielu entuziasmu ierīkoja nometni, cēla teltis, arī lielo, ēdināšanai paredzēto telti un divas pārgājiena tualetes. No kravas automašīnas krāva ārā mantas, dzerramo ūdeni un pārtiku. Tas viss norisinājās apbrīnojami ātri un saliedēti. Nevīlus padomāju, ka tik operatīvi lauka nometni var ierīkot tikai profesionāli sagatavoti ceļotāji vai — karavīri. Man pat radās tāda kā neērtības sajūta, jo mūsu palīdzība šai rosīgajā darba procesā nebija vajadzīga, lai gan piedāvājām, bet tā tika solidi noraidīta, norādot uz ezera pusi, lai baudām pasakaino skatu. Jāatzīst, ka vieta patiešām bija skaista un mierīga, par spīti stiprajām vēja brāzmām, kas traucās pār ezera gludo virsmu un traucēja telšu uzsliešanu krastā. Arī vienu uzstādīto tualeti kāda spēja vēja brāzma apgāza uz sāniem. Labi, ka viens tas brīdi negadījās tur iekšā.

Kādā brīdī visi apstājās un kā sastinguši noraudzījās uz divdesmit trīs baltu džipu kolonnu, kas parādījās tikpat negaidīti, kā atkal pazuda skatienam, aizvijoties pa ezera piekrastes dubļaino ceļu. Katram baltajam džipam bija piestiprināts oranžas krāsas karogs ar *Om* zīmi. Zinātāji paskaidroja, ka tie ir svētceļnieki no Indijas, kurus vēl noteikti satiksim, jo maršruts mums ir tas pats.

Nometne bija gatava, un visi mūsu pavadoņi un šoferiši steidza paveikt savus

darbiņus — kāds lida zem džipa pārbaudīt automašīnas ritošās daļas, kāds pārbaudīja motoru un spiedienu riepās. Atbildīgie par ēdināšanu ar pārtiku un gāzes baloniem steigza gatavot vakara maltīti mūsu kompānijai.

Izvietojamies pa divi katrā teltī. Salikām savas mantas un izklājām guļammaisus. Es biju vienā teltī ar Akselu. Viņš no savas somas vilka ārā visādas interesantas lietas, kas paredzētas ekstrēmām apstākļiem. Speciālu termoveļu, lai naktī nenosaltu, čības pēdu siltumam un vēl visādus pulverišus un tabletes, kas regulējot vielmaiņu augstkalnu apstākļos. Cilvēks bija nodrošinājies ar jaunāko tehnoloģiju klāstu, bet likās, ka mēs visi sapratām, ka šajā pasākumā galvenā loma būs cilvēka faktoram, viņa gara stiprumam un lēmumam paveikt iecerēto maršrutu. Jāteic, ka Aksela izturēšanās šo dienu laikā, kamēr pārvietojamies pa Tibetu, bija kļuvusi nesalīdzināmi rāmāka, nekā vēl Nepālā esot. No dižās bravūras nebija ne miņas. Acīmredzot arī viņa bija iestājies iekšējs miers, bet varbūt tā tikai likās, jo neviens nezina, kas notiek otra dvēseles dziļumos šajā ārējā klusuma telpā.

Rudigers bija vienā teltī ar nepālieti Prozolu, kas ceļā tā bija pārsalis, ka tagad vilka mugurā teju visas līdzī paņemtās drēbes. Es piedāvāju sasildīties izkustoties un aizstaigāt līdz ezermalai. Manosarovara ezers bija liels, taču tas neesot dziļš. Ezerā ietek kūstošo ledāju ūdens no Kailasa, bet no Manosarovara savu garo tecējumu sāk četras Āzijas lielās upes: dienvidos Karnale, kas vēlāk pārtop par Gandu, austrumos — Bramaputra, ziemeļos — Inda un rietumos Satledža. Divas sava garā tecējuma beigās ietek Bengālijas līcī, bet otras divas Arābijas līcī, Indijas rietumu krastā. Jāpiemin, ka svētceļojumu uz Kailasu uzskata par nepabeigtu,

ja nav apmeklēts Manosarovara ezers. Tibetieši to dēvē par Compampu jeb neuzvaramo ezeru. Ezers atrodas 4560 metru augstumā virs jūras līmeņa. Arī apkārt Manosarovara ezeram svētceļnieki veic korus, kas ir 134 kilometru gara, tiesa, kājām šo ceļu iet tikai tibetieši, un tas ilgst apmēram nedēļu. Pārējie svētceļnieki dod priekšroku apbraukt apkārt ezeram džipā, jo citi transporta līdzekļi šo grūti izbraucamo maršrutu nav spējīgi veikt. Arī mūsu komanda rīt veiks šo svētceļojuma posmu. Mēs apbrauksim apkārt ezeram, piestājot dažās vietās, kur atrodas nelieli budistu tempļi ezera krastā. Manosarovara ezers ir nesaraucami saistīts ar Kailasa kalnu, visa šī sakrālā vide ir caur-austa ar neskaitāmiem nostāstiem, teiksmām un ticējumiem, kas vijas cauri laikam un telpai, kas tiek nodoti svētceļnieku nākamajām paaudzēm gan hinduisma, gan budisma, džainisma un bona reliģijas sekotāju interpretācijās, bet visus tos vieno pamata ideja, ka šī vieta un šie objekti ir tās pašas metafiziskās pasaules mandalas centrs.

Tikai divdesmit metrus no krasta pletās ledus josla, bet tālāk ezers bija brīvs no ledus. Ūdens bija dzidrs, tajā mijās gaiši un tumši zilie toņi, vietām pat ar zilganzaļu nokrāsu. Ezera pretējā krastā slējās sniegotas un varenas kalnu grēdas, bet pa labi un pa kreisi pilnīgi citādas formas kalnu ieloki, kuriem pat krāsas tonis bija pilnīgi atšķirīgs. Klusējot es novilku apavus, vilnas zeķes un, uzlocījis bikses līdz ceļiem, iebridu ezerā. Pēc garā ceļa — veldze kājām un dvēselei. Mani vācu kolēģi Rudigers un Aksels atteicās no pabradāšanas ledainajā ūdenī, bet Prozols drebinājās vēl vairāk. Prozols bija no hinduistu ģimenes kā jau vairākums nepāliešu, tāpēc, piegājis tuvāk, viņš trīs reizes pasmēla saujās svētā ezera ūdeni un, pavērsies ar seju pret Kailasa kalnu, aplsclāja ar to sev pieri. Arī mūsu grupas indieši devās uz vējaino ezermalu, lai vismaz reizi savā dzīvē aplsclātos ar svētā ezera ūdeni, tādējādi godinot dievu Šivu, kas mīt Kailasa kalna galā un no turienes vēro visus un visu. Aplslāšanās rituālu veica arī trīs indiešu senioru pāri. Sievas brida ezerā kailām kājām, ģērbusās tradicionālajā sari, bet sirmie vīri izģērbās līdz apakšbiksēm. Briegot ledainajā ūdenī, viņi skaļi skaitīja mantru «*Om namo šivaija*», godinot dievu Šivu. Iebriduši ezerā, līdz ūdens sniedzās līdz ceļiem, tie notupās un, turpinot skaļi

Turpinājums 32. un 33. lpp.

Sākums 31. lpp.

skaitīt mantru, sāka aplieties ar ezera ūdeni, lietojot mazus spainišus, ko bija veduši līdzī tieši šī rituāla veikšanai. Es biju paņēmis līdzī dvieli, domādams, ka, esot šeit, nenāks arī man par ļaunu aplacīties ar svētā ezera ūdeni, bet tikai tad, kad citi aizies. Pēdējais ezera krastā palika mans džipa biedrs, sirmais indietis no ASV Deivs, kas vēl piepildīja divas plastmasas pudeles ar Manosarovara ūdeni, lai aizvestu to uz Indiju tēvam. Negaidīti lielām pārslām sāka snigt. Deivs jau steidzīgi slaucījās ar dvieli un ģērbās, bet es ģērbos nost. Palūdzu, lai man aizlienē spainīti, par ko vecais vīrs sirsnīgi pasmaidīja un teica, ka šo pasākumu viņš gribētu iemūžināt savā fotokamerā. Es neiebildu. Noģērbos, iebrīdu ezerā, notupos un ļēju sev virsū Manosarovara svēto ūdeni, godinot šo sakrālo vidi un tradīcijas un sakot paldies esībai par šo brīdi. Es tiešām nejutu aukstumu, tas bija vienreizēji viegli un spēcinoši. Likās, ka ar katru nākamo ūdens šalti manī ieplūst kaut kas spēcinošs un starojošs, tā, ka dzirksteles šķīda gar acīm no enerģijas pieplūduma! Noskaidāju arī Tēvreizī latviešu mēlē un kāpu krastā. Turpināja snigt. Es jutos lieliski!

Kad atgriezāties pie teltīm, jau krēsloja un aukstums stiepa savus ledainos pirkstus pa visām šķīrbām. Bijām patīkami pārsteigti, ka mūs sagaidīja tik bagātīgas vakariņas kā nekad iepriekš ceļojuma laikā. Pēc veselīgi atspirdzinošā rituāla ēstgriba visiem bija lieliska. Lielajā teltī sanācām kopā visi, arī šoferīši un pavāri, arī mūsu atturīgā krievu un hinduistu kompānija. Jutāmies vienoti šai mazajā telpā milzīgās Tibetas plašumos, nu jau ļoti tuvu mūsu ceļojuma kulminācijas brīdim. Patīkami bija apzināties šo saliedētību gan ar grupas dalībniekiem, gan pavadošo personālu, kas mūsu starpā bija izveidojušies ceļojuma laikā. Katram bija pietiekami daudz sava klusuma un brīvības, neviens nelīpa klāt ar sarunām, bet tajā pašā laikā sasveicinājāmies un pasmaidījām cits citam. Bija aizkustinoši raudzīties uz Deivu un viņa kundzīti, kas sēdēja pie galda man iepretim, vēroja pārējos ar smaidu sejā. Kundzītei rokas bija nosalušas, un sirmais Deivs, noņēmis no galvas cepuri, ievīstīja siltajā vilnā mīļotās sievietes plaukstas un aptvēra ar savējām, rūpīgi pūšot elpu, lai tās sasildītu. Mūs visus šai brīdī saistīja atvērtās cilvēka sirds pieredze, kas ir nesalīdzināmi stiprāka par intelekta radītajiem noteikumiem, aizliegumiem un likumībām.

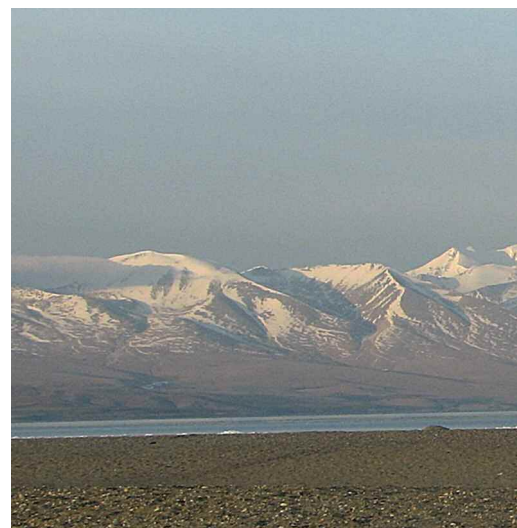
Līdz ar tumsu strauji uznāca aukstums, uzvilku savus ziemēļbrieža ādas cimds un silto cepuri, ko 1999. gadā biju iegādājies

Kanādā, Berijas pilsētas svētku tirgū. Kas to varētu iedomāties, ka šis pirkums man tik ļoti noderēs tālā Tibetas nostūrī. Aukstuma dzīti, ļautiņi salīda pa teltīm uzreiz pēc vakariņām. Es pavēros debesis, kur Mēness teju būs pilns, kur Lielie Greizie Rati spulgoja ačgārnā projekcijā, salīdzinot ar Latvijas debesīm. Mēness izgaismoja kalnu baltās virsotnes, kas vizuļoja kā ar sudrabu aplietas, un Kailass tumsā šķīta kā sastindzis. Miers pletās visapkārt, vējš bija pierimis, un mākoņi šķīta kā nofiksēti fotogrāfijā. Ezera rāmajā spogulī atspīdēja zvaigžņotā bezgalība. Tikai kāds vientuļš suns staigāja ap nometni un rēja mūsu virzienā. Tā vien likās, ka rejojot viņš sasildās, nevis atgādina mums par savu klātbūtni. Satuntulējos un ielīdu guļammaisā ar cepuri galvā un cimdiem rokās.

No rīta ūdens pudelē bija pārklājies ar ledus kārtu, lai gan tā atradās man galvgalī, telts iekšpusē. Auksts rīts, elpojot garaiņi gāja griezdamies. Brokastis palīdzēja atgūt siltuma sajūtu ķermenī. Sakāpām džipos un uzsākām ceļu apkārt Manosarovara ezeram. Kravas automašīna palika, kamēr nometne tiks novākta, tad tā dosies uz Kailasa pusi pa citu ceļu. Smagie bezceļa apstākļi, kur būs jāšķērso ietekas, attekas un dubļaini ceļa posmi, tai nebūtu pārvarami.

Vienam no indiešu senioriem mūsu grupā bija radušās problēmas ar veselību. Kalnu augstums un straujās klimatiskās izmaiņas diennakts laikā iespaidoja visus, arī mani.

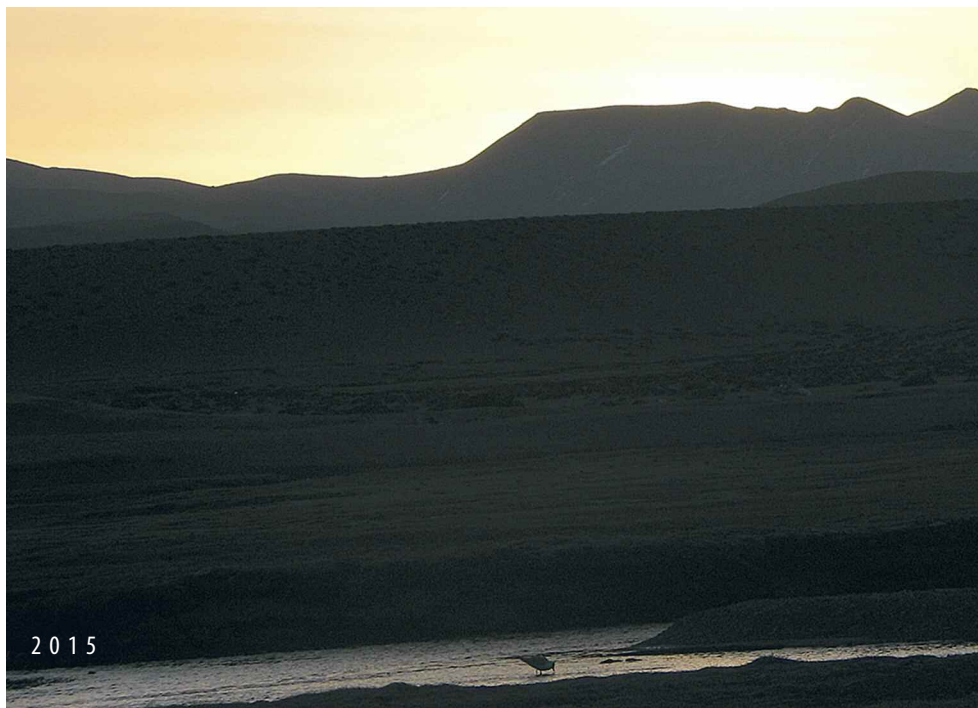
Kad apstājāties pirmajā pieturvietā, kur ezerā bija milzīgi sniega un ledus blāķi, ļautiņi vēlējās fotografēties uz ezera, sniega un kalnu fona. Kailass šodien savu seju nerādīja, līdz pusei bija ietīnījis mākoņos. Krieviete Ļena, uzrāpūšies uz kāda ledus blāķa, pozējot paslīdēja un iegāzās ūdenī. Ūdens bija līdz ceļiem, bet viņa rausās augšā un atkal paslīdēja, ievēloties ūdeni uz

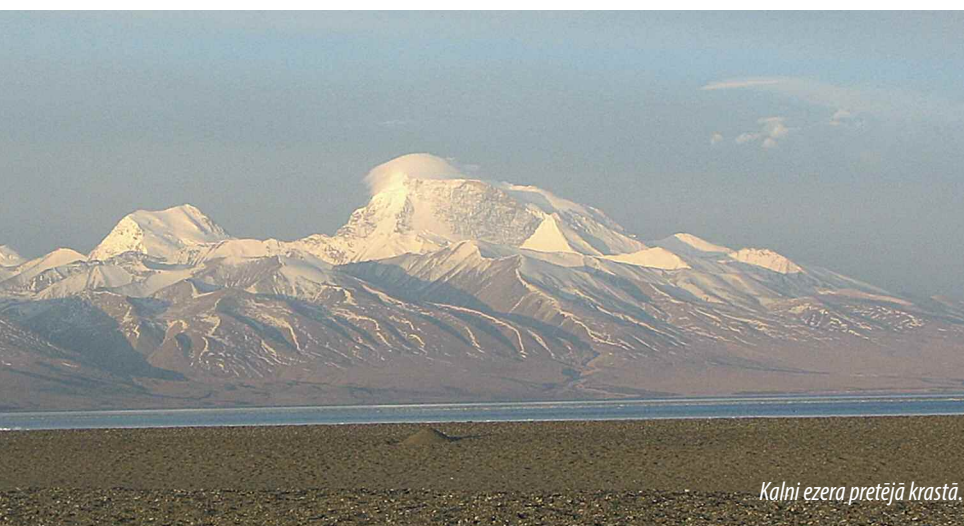

otriem sāniem. Skats varbūt bija komisks, bet neviens pat nepasmaidīja. Rudigers, stāvot man blakus, domīgi noteica: «Es ļoti ceru, ka tā nav nekāda zīme, kas kaut kā būtu jāizskaidro.» Ļena ātri uzvilka sausas drēbes un iekāpa savā džipā sasildīties.

Braucot tālāk, piestājām pie jaku ragu krāvuma ceļa malā. Tibetieši šādus krāvumus veido, lai atbaidītu ļaunos garus, kas mēdz šajās vietās kļīst kopš senseniem laikiem.

Vairākās vietās ezera krastā bija lielāki vai mazāki plakanu akmeņu krāvumi. Uz nopulētās virsmas ļoti prasmīgi un skaisti bija izkaltas mantras, no kurām visvairāk zināmā ir «*Om mani padme hum*». Šādu akmeņu bija simtiem, un to vēstījums ir līdzcietības un mīlestības enerģijas vairošana gan šajā konkrētajā vidē, gan pasaulē kopumā. Pievienoju krāvumā arī kādu akmentiņu no sevis, vēlēdams labu pasaulei. Man bija līdzī paņemta budistu lūgšanu karodziņu virtene, ko es piesēju pie simboliska masta sakrālo akmeņu kaudzē. Saskaņā ar ticējumu to dara, lai vējš, karodziņus plandot, nolasa mantras un nes to vēstījumu

Kalni ezera pretējā krastā.

Visumā. Katru karodziņu paņēmu sauļā un palūdzu par konkrētiem cilvēkiem, sūtot viņiem sveicienu, mīlestību un mieru.

Piestājām pie maza, ārēji neizteiksmīga budistu klostera un stūpas. Viesmīlīgs vecs mūks mūs ielaida iekšā, kur visus pārsteidza svētvieta sakārtotība un skaistums. Altāris bija smalkā kokgriezumā darināts, ar Budas attēliem, ar svecītēm un viraku. Šeit piestājām uz stundu, lai nedaudz iestiprinātos ar līdzpaņemto sviesta tēju un uzkodām. Mani pārsteidza, ka vecais mūks runāja angļu valodā. Tibetā angļu valodā runā reti, jo viņiem to nav, kur apgūt, vienīgi kontaktējoties ar ārzemniekiem. Bet šajā mazajā, nomaļajā, vientuļajā templīti, kur reti vispār kāds piestāj?! Vecais mūks šļupstēdam, bet saprotami runāja par dzīvi. Es piedāvāju viņam sviesta tēju, viņš pateicās un pieņēma manis sniegto krūzīti. Apsēdos viņam blakus uz trepēm, un viņš turpināja lēni runāt. Pārējie grupas dalībnieki staigāja apkārt templim, fotografēja, ēda un vienkārši baudīja pasakaino skatu uz ezeru un kalniem, bet es sēdēju un klausījos vecā budistu mūka monologu.

Vakars Manosarovara krastā.

Īsti pat nesapratu, kā pagāja stunda, jo likās, ka nupat piesēdos, ka esmu te tikai dažas minūtes. Šķita, vecuks nebija no šīs pasaules, jo viņš mani burtiski aizveda citā dimensijā. Pārsteidzošākais bija tas, ka es viņam neko neprasīju, es sekoju viņa teiktajam, un viņš savā runā sniedza atbildes uz visu, ko es tai brīdī paguvu iedomāties. Varbūt pat neiedomājos, varbūt laika ritējums un telpa šajos mirkļos bija mainījušies un es biju nokļuvis kaut kur citur? Jā, es redzēju savus ceļabiedrus tepat blakus, bet sajūta bija tāda, ka viņi ir aiz kāda neredzama priekšskara, ka esmu tikai divatā ar veco budistu, ka nav nekādu ārējo skaņu, ne balsu, ne vēja, ne džipu motora rukoņas, bija tikai monotona sirmgalvja runa. Šī tikšanās un tas, ko dzirdēju, gadiem ilgi joprojām nes savu vēstījumu, ko lasu kā grāmatu, kurai nav beigu. Katrs vēstījums, kas uzpeld no reiz dzirdētā, nāk kā atklāsme, nāk savā īstajā laikā, nāk negaidīti, bez brīdinošiem simptomiem. Tā stunda, ko nosēdēju, klausoties veco vīru, mainīja visu manu dzīvi un mainīja to uz labāko pusi. Atklāsme no šīs tikšanās mani uzrunāja, kad sāku koru apkārt Kailasam, bet tobrīd es klusēju, jo runāja viņš. Bija sajūta, ka es skatos filmu, kuru man rāda vecais mūks.

Rudigers mani sakratīja aiz pleca un teica, ka jākāpj džipā. Es pateicos mūkam paklanoties, viņš man papliķēja pa plecu un sirsnīgi pasmaidīja. Mazais templis ar visu mūku izgaisa aiz pirmā pagrieziena, un vairs nekad es viņu neredzēju. Rudigers, kas sēdēja džipam priekšā, pagriezās un apvaicājās, kā es jutos, vai nav augstuma slimības pazīmes. Teicu, ka viss ir kārtībā. Vecais Deivs, kas sēdēja man blakus, pajautāja, vai es zinu tibetiešu valodu, varbūt sanskritu? Atbildēju, ka zinu tikai kādas mantras vienā un otrā valodā, bet neko vairāk. Tad Deivs pajautāja: «Kā tad jūs ar to veco budistu mūku sazinājāties?» Es teicu — angliiski. Deivs pasmaidīja un piebilda: «Tā noteikti

Piesienu lūgšanu karodziņus sakrālā jeb spēka vietā.

«Om mani padme hum» — mantra izkalta akmeņos.

Veldze Manosarovara ezera ūdeņos.

nebija angļu valoda, jo viņš nerunāja angliiski.»

Ari Rudigers pasmaidīja un vēriģi ieska-tījās gan manā, gan Deiva seļā, it ka mēģi-nādams saprast, kas te īsti notiek. Es klusēju.

Tālāk mūsu ceļš veda uz otru ezeru — Rakšastalu, kas atrodas netālu no Manosarovara. Dīvaini, abus ezerus šķīra ap kilo-metru plata sauszemes josla, bet Rakšastals bija pilnībā aizsalis un klāts ar zaļganbaltu ledu. Vietējie ieminējās, ka Rakšastals un Manosarovars, kā arī Kailass un tam iepretī stāvošais kalns ir saistīti ar kādu ļoti senu bona reliģijas vēstījumu, taču neko konkrē-tāk nepateica. Vienīgi to, ka aizsalušajā Rak-šastalā mītot dēmonisks spēks un visi vietējie jūtot dziļu bijāšanu pret šo ezeru. Tad nu sanāk, ka Manosarovara ezers ir labestības un līdzcietības, gaišo spēku mājvieta, bet Rakšastalā mājā Visuma dēmoniskie spēki.

Turpinājums sekos.

Baltijai būs sava pretgaisa aizsardzības sistēma

Baltijas valstu aizsardzības ministri, tiekoties Panevēžā (Lietuva), vienojušies kopīgi meklēt risinājumus vienotas vidējā darbības rādiusa pretgaisa aizsardzības sistēmas izveidei. Trīspuseis risinājums, tajā skaitā iepirkumu jomā, būtu ļoti nozīmīgs un praktisks solis, pēc tikšanās atzinis Latvijas aizsardzības ministrs Raimonds Vejonis, uzsvērdams iespēju sadarbības rezultātā ekonomēt finanšu līdzekļus, atvieglot pretgaisa aizsardzības sistēmu uzturēšanu un vienkāršot apmācības programmu izstrādi.

Trīs ministri arī vienojušies kopīgi veidot plānu sabiedroto valstu militāro vienību ilgtermiņa klātbūtnes organizēšanai Baltijas valstīs. Tika apspriestas arī citas reģionālās sadarbības aktualitātes, gatavojoties NATO samitam Varšavā 2016. gadā, kad sagaidāmi svarīgi lēmumi NATO atturēšanas politikas turpmākai īstenošanai.

Viens no pēdējiem Lietuvas Bruņoto spēku ieguvumiem būs jauni helikopteri. 2. jūnijā pirmais meklēšanas un glābšanas helikopters «Eurocopter SA 365/AS365 N3+ Dauphin» ieradās Šaļu aviācijas bāzē. Otrais un trešais helikopters tiks piegādāti līdz 2015. gada beigām. Jaunā tehnika aizstās pašlaik ierindā esošos padomju ražojuma helikopterus Mi-8, kuriem drīz beigsies ekspluatācijas resurss.

Lietuvas Gaisa spēku helikopters «SA 365/AS365 N3+ Dauphin» Šaļu bāzē.

2013. gada rudenī parakstītais līgums, kura vērtība ir vairāk nekā 52 miljoni eiro, paredz Lietuvas Gaisa spēkiem piegādāt ne tikai helikopterus «SA 365/AS365 N3+ Dauphin», bet arī nodrošināt trīs gadu garantijas apkopi, palīgierīces un Lietuvas personāla apmācību. Zīmīgi, ka par šo līgumu tiek maksāts no Eiropas Savienības struktūrfondu līdzekļiem. Jaunie meklēšanas un glābšanas helikopteri ne mazāk kā 75 stundas gadā tiks izmantoti arī Vides ministrijas interesēs ekoloģiskās situācijas monitoringam. Šaļu bāzē jaunie lidaparāti tiks iesaistīti dažādu uzdevumu veikšanā NATO dalībvalstu interesēs, kuras rotācijas kārtībā piedalās Baltijas valstu gaisa telpas apsardzes misijā.

Helikopteru «Eurocopter SA 365/AS365 N3+ Dauphin» maksimālā pacelšanās masa ir 4,3 t, maksimālais ātrums — 287 km/h, lidojuma attālums ar vienu degvielas uzpildi — 792 km. «SA 365/AS365 N3+ Dauphin» var pārvadāt 11 cilvēkus, un šis lidaparāts izstrādāts tā, lai varētu labi funkcionēt karstos klimatiskajos un augstkalnu apstākļos.

Aizsardzībai iztērēs 40 miljardus dolāru

Polijas aizsardzības ministrs Tomašs Semoņaks, apmeklējot Vašingtonu, paziņoja par Polijas plāniem tuvāko septiņu gadu laikā iztērēt valsts aizsardzības uzlabošanai 40 miljardus dolāru. Tādējādi Polijas Bruņoto spēku budžets pārsniegs NATO dalībvalstīm rekomendētos 2% no iekšzemes kopprodukta. Iepriekšējos gados valsts militārais budžets bija aptuveni 1,95% līmenī no IKP.

«H225 Karakal» meklēšanas un glābšanas mācībās.

T. Semoņaks vienlaikus ir arī Polijas vicepremjers, un viņš paudis apņemšanos panākt lielāku Polijas lomu NATO. «Pašlaik Eiropa ir liesmu ieskauda, un tāpēc Polijai militārais budžets jākāpina virs 2% no IKP», teicis T. Semoņaks Vašingtonas vizītes laikā. Polija tuvākajā nākotnē finansēs jaunu helikopteru, raķešu, pretgaisa aizsardzības sistēmu, modernu zenitartilērijas ieroču iegādi, kā arī veiks nacionālo Jūras spēku modernizāciju.

Polijas aizsardzības ministrs, atsaucoties uz ASV valsts sekretāru Džonu Keriju, aicināja visas sabiedrotās valstis palielināt aizsardzībai piešķirtos līdzekļus «Krievijas agresijas» kontekstā. T. Semoņaks pauda bažas par to, ka Eiropas valstis neiegulda pietiekami daudz resursu bruņoto spēku modernizācijā.

Viens no lielākajiem Polijas BS modernizācijas projektiem ir 200 jaunu helikopteru iegāde, lai nomainītu vecos Mi-8, Mi-17, Mi-14, Mi-24 un SH-2G. Šī projekta realizācijas pirmajā posmā ir pieņemts lēmums pirkt 50 helikopterus «H225 Karakal». Tie tiks piegādāti vairākās versijās, to skaitā daudzfunkcionālajā, meklēšanas — glābšanas un pretzemūdenī. «H225 Karakal» iegādes cena būs aptuveni 2—2,3 miljardi eiro, bet, slēdzot komplekso līgumu par materiāltehnisko apgādi, treniņiem un personāla apmācību, līguma kopsumma pārsniegs trīs miljardus eiro.

Pirmos jaunus helikopterus «H225 Karakal» Polijas BS saņems, sākot no 2017. gada. Lielākajai daļai ierindā esošo specializēto helikopteru ekspluatācijas termiņi beigsies laika posmā no 2018. līdz 2021. gadam. Tikai 20 visvairāk iegādātie helikopteri Mi-17 varēs palikt ierindā līdz 2031. gadam.

Baltijas valstis varētu tikt ieņemtas divās dienās

Jaunais NATO Militārās padomes (MP) priekšsēdētājs ģenerālis Petrs Pāvēls, kas stājies amatā no 1. jūnija, intervijā Čehijas medijiem vērsis uzmanību uz to, ka Krievijas militārais potenciāls ir pietiekams, lai Baltijas valstis ieņemtu pāris dienās. «NATO būtu ļoti sarežģīti paspēt reaģēt tik īsā laikā, ņemot vērā garo lēmumu pieņemšanas procedūru,» norādīja ģenerālis. «Tādēļ NATO būtu rūpīgi jāapsver, vai aliansē ir gatava Baltijas valstu dēļ uzsākt karu pret Krieviju, iespējams, pat kodolkaru. Otrs aktuālais jautājums ir saistīts ar NATO 5. pantu un tā aktivācijas efektivitāti Krievijas agresijas rezultātā. Viena no NATO vajājamajām vietām ir komplicētais lēmumu pieņemšanas process, kurā 28 dalībvalstīm jāspēj nonākt pie konsensuāliem lēmumiem. Tajā pašā laikā Krievija ir spējīga pieņemt svarīgus lēmumus dažu stundu laikā.» P. Pāvēls pauda pārliecību, ka viens no risinājumiem varētu būt NATO Ātrās reaģēšanas spēki, kas potenciāla konflikta gadījumā Eiropā varētu nodrošināt adekvātu reakciju divu dienu

laikā. Viens no svarīgiem uzdevumiem ir maksimāli vienkāršot un paātrināt NATO Ātrās reaģēšanas spēku vadības procesu, uzskata jaunais NATO MP vadītājs. Šo spēku formēšanu paredzēts pabeigt 2016. gadā, un to sastāvā būs 4000 karavīru. Tuvākajā nākotnē NATO turpinās pasākumus, kuru mērķis būs alianses struktūras un militārās kapacitātes pielāgošana jebkuru potenciālo draudu atvairīšanai.

Kontekstā ar P. Pāvēla paziņojumiem aktuāls šķiet Krievijas Gaisa desanta karspēka (GDK) pavēlnieka Vladimira Šamanova maija beigās izteiktais paziņojums, ka arī Krievija formēšot ātrās reaģēšanas spēkus. To pamatu veidošot GDK apakšvienības, kas īsā laikā būšot gatavas veikt gan autonomu darbību, gan dažādus uzdevumus citu spēku veidu sastāvā.

Tikmēr militārie eksperti atgādina, ka Krievija jau vairākus pēdējos gadus kalplānus par atsevišķu ātrās reaģēšanas spēku formēšanu uz dažādu esošo vienību (desanta, jūras kājnieku, speciālās nozīmes spēku, sauszemes spēku utt.) pamata. Pagaidām neviena no Krievijas Ģenerālštāba ambiciozajām idejām nav realizēta dzīvē.

Problemātiskus jauniešus audzinās armijas rindās

Francijas prezidents Fransuā Olands paziņojis, ka Francijas Bruņoto spēku rindās tiks papildinātas ar jauniešiem, kuri pametuši skolu, nāk no nelabvēlīgas vides vai tiek uzskatīti par problemātiskiem. Sākumā tiks izveidoti trīs rekrutēšanas centri un armijā uzņems 1000 jauniešus vecumā no 18 līdz 25 gadiem, lai viņiem sniegtu zināmu stabilitāti, palīdzētu apgūt dzīvē nepieciešamās pamatiemaņas, ieadziņātu punktualitāti, pakļaušanos autoritātēm u. tml. 2016. gadā plānots izveidot vēl četrus rekrutēšanas centrus un uzņemt dienestā jau 2000 jauniešu no nelabvēlīgām ģimenēm.

Francijas aizsardzības ministrs Žans Īvs Ledriāns tiekas ar karavīriem, kas vērēti pēc līdzīgas rekrutēšanas shēmas Francijas aizjūras teritorijā Gvadelupā.

Francija ir atteikusies no obligātā militārā dienesta 1997. gadā, bet obligātā karaklausība pēdējā laikā ir vairākkārt apspriesta vadošo politiku dienaskārtībā. Jaunais projekts paredz, ka marginalizētie jaunieši dienēs sešus mēnešus vai gadu un šajā laikā viņi apgūs dažādas civilajā dzīvē noderīgas prasmes (apkalpojošā sfēra, celtniecība utt.) un iemaņas, taču tas notiks militāras disciplīnas apstākļos un valkājot formastērpu.

Ideja par problemātisko jauniešu integrāciju sabiedrībā ar militārā dienesta palīdzību pēdējās desmitgadēs ir attīstījusies Francijas aizjūras teritorijās, kur pēc militārā dienesta ir labākas izredzes veiksmīgi iekļauties civilajā dzīvē. Galvenais mērķis problemātisko jauniešu iesaukšanai armijā ir nodrošināt viņiem labākas darbā iekārtošanās iespējas pēc dienesta.

Francijā bezdarbnieku skaits martā ir sasniedzis rekordlīmeni — 3,51 miljonu. Vissmagāk bezdarbs skāris gados jaunus cilvēkus. F. Olands ir publiski apsolījis, ka nekandīs uz pārvēlēšanu prezidenta amatā 2017. gadā, ja viņam neizdosies mainīt arvien augošā bezdarba tendenci.

Jaunā militārā doktrīna paredz ciešāku sadarbību ar Krieviju

Ķīnā ir publicēta jaunā militārā doktrīna, kas atspoguļota tā sauktajā Baltajā grāmatā ar 9000 hieroglifu. Dokumenta ievadā uzsvēta Ķīnas tieksme īstenot miermīlīgu attīstības politiku, taču izmantojot aktīvās aizsardzības stratēģiju. Tas nozīmē, ka Ķīna apņemas pirmā neuzbrukt nevienai valstij, taču patur tiesības dot adekvātu pretsparu uzbrukuma gadījumā. Doktrīnā arī uzsvērts, ka Ķīna netiecas pēc hegemonijas un neplāno īstenot ekspansīvu ārpolitiku.

Ķīnai ir pasaulē lielākā armija — 3 miljoni karavīru.

Atsevišķā nodaļā ir uzsvēta nepieciešamība uzturēt un paplašināt sadarbību ar Krievijas Bruņotajiem spēkiem. Ķīna plāno veidot kompleksa tipa, daudzpusīgu un ilgtermiņā vērstu sadarbību ar Maskavu militārajā jomā. Turpretī par galvenajiem draudu avotiem doktrīnā ir nosauktas ASV un Japāna. Šo divu valstu dēļ Ķīna esot spiesta būtiski koriģēt savu drošības politiku, tajā skaitā aktualizēt jautājumu par strīdīgajām jūras teritorijām. «Baltajā grāmatā» uzsvērts, ka kaimiņvalstis veic provokatīvas darbības, palielinot savu militāro klātbūtni nelikumīgi okupētajās Ķīnai piederošajās salās. Lai dotu pretsparu, Ķīna plāno attīstīt savu Jūras spēku iespējas, apvienojot aizsardzības stratēģiju tuvajā jūras zonā ar darbības spējām atklātā jūrā.

Viena no svarīgām doktrīnas sadaļām veltīta Tautas atbrīvošanas armijas darbības paplašināšanai kibervidē, vienlaikus uzlabojot arī kosmisko spēku informatīvi tehnoloģisko nodrošinājumu un palielinot inovatīvo iekārtu ipatsvaru stratēģiskajos kodolspēkos.

Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojsi **majora Vizma Kaļčeva**.

Foto — <http://miragec14.blogspot.com/>;

<https://www.airbushelicopters.com/>; www.france24.com/;

<http://www.wired.com/>.

Brunosies ar mobilām vidējā darbības rādiusa raķešu sistēmām

Vācijas Aizsardzības ministrija pieņēmusi lēmumu iegādāties jaunākās paaudzes zenitraču sistēmas MEADS (Medium Extended Air Defense System), kuras kopīgi izstrādājušas trīs valstis — Vācija, ASV un Itālija. Aptuvenā MEADS pirkuma līguma summa varētu būt četri miljardi eiro, bet plāna detaļas Vācija oficiāli publiskos līdz jūnijā beigām.

Masu mediju rīcībā esošā informācija liecina, ka Vācija pirksot 24 jaunās raķešu sistēmas.

Sistēmas MEADS ir paredzētas gan pretgaisa, gan pretraķešu funkcijas veikšanai, un visas trīs MEADS izstrādē iesaistītās valstis agrāk plānoja papildināt savus arsenālus ar šiem ieročiem. ASV plānoja aizstāt zenitraču kompleksus «Patriot», Vācija — aizvietot kompleksus «Hawk» un «Patriot», bet Itālija — «Nike Hercules». Patlaban ASV ir atteikusies no šo kompleksu iegādes, taču Vācija — pēc vairāku gadu svārstīšanās — tomēr nolēmusi pirkt šos kompleksus. Līdz šim MEADS projektā Vācija jau ir ieguldījusi 1,1 miljardu dolāru, un tas ir aptuveni 25% no visa projekta attīstības izmaksām. 58,3% projekta izmaksu sedza ASV, bet 16,7% — Itālija.

Sistēmas MEADS raķešu palaišanas iekārta (Vācijas konfigurācija).

NATO attīstīs apvienoto sauszemes novērošanas spēju

NATO kopīgais projekts «*Alliance Ground Surveillance*» (AGS) tika uzsākts 2012. gadā, un tajā piedalās 15 valstis: ASV, Bulgārija, Čehija, Dānija, Igaunija, Itālija, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Norvēģija, Polija, Rumānija, Slovākija, Slovēnija un Vācija. Projekts AGS paredz kopīgi finansēt un uzturēt lidaparātus, lai iegūtu detalizētu izlūkošanas informāciju par pretinieku un iespējamiem mērķiem. Tādējādi NATO politiskā vadība un militāro spēku komandvadības elementi efektīvākai lēmumu pieņemšanai būs nodrošināti ar pilnu informāciju par notiekošo konkrētā teritorijā.

15 projekta dalībvalstu izveidotā aģentūra «*NATO Alliance Ground Surveillance Management Agency*» (NAGSMA) ASV kompānijai «*Northrop Grumman*» jau pasūtījusi pirmos attālināti vadāmos lidaparātus (*remotely piloted aircraft, RPA*) «*RQ-4B Global Hawk Block 40*». Tie ir piemēroti darbībai jebkādos meteoroloģiskajos apstākļos un pat nepietiekamā apgaismojumā. Pavisam tiks pasūtīti pieci šādi lidaparāti. NAGSMA ir vienojusies par sadarbību ar vairākiem vadošajiem uzņēmumiem visās 15 projekta AGS dalībvalstīs. Katrā no tām tiks ražotas dažādas AGS projekta tehniskās sastāvdaļas (projektā AGS piedalās

arī kompānija no Latvijas — SIA «Komercentrs DATI grupa», kura izstrādās atsevišķus moduļus projekta vadības programmatūrai). Visas valstis kopīgi plānos un nodrošinās nepieciešamo infrastruktūru un operacionālo atbalstu projekta realizācijai, kopīgi arī segs izdevumus par galvenās AGS bāzes uzturēšanu. Paredzēts, ka 2018. gadā AGS sasniegs pilnu operacionālo gatavību. Jaunā sistēma kļūs par vienu no realizācijas posmiem NATO tuvākās perspektīvas ambīcijai, kas paredz izveidot alianses apvienoto izlūkošanas un novērošanas spēju — NATO's *Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance (JISR)*.

Jau no 2017. gada projekta AGS ietvaros Baltijas valstu gaisa telpā sāks darbību lidaparāti «*Global Hawk*». Tie veiks zemes izlūkošanu no gaisa, izmantojot plaša apvidus zemes novērošanas sensorus ar augstu veiktspēju un lielu redzesleņķi. Iegūtā informācija tiks pārsūtīta uz centrālo vadības punktu, izmantojot mobilas vai stacionāras datu retranslācijas stacijas. Sistēma AGS būs savietojama ar nacionālajām sistēmām, un visu NATO dalībvalstu bruņotajiem spēkiem būs piekļuve AGS datu bāzēm, nodrošinot labāku uzdevumu izpildi starptautisko operāciju rajonos un nacionālā mērogā.

Projektā AGS integrētie lidaparāti ļaus iegūt pilnīgu informāciju par ļoti plašiem apgabaliem.

Galvenā AGS bāze atradīsies Itālijas Gaisa spēku bāzē Sigonellā, kur vienlaikus bāzēsies arī JISR kopā ar datu apstrādes un mācību centru. Līdzīgi kā NATO agrās brīdināšanas un kontroles lidmašīnas (*NATO Airborne Early Warning & Control; NAEW&C*) uzrauga alianses gaisa telpu, arī sistēmas AGS lidaparāti spēs iegūt un pārraidīt izlūkošanas informāciju par notikumiem uz zemes gan pirms NATO operācijām, gan to laikā, gan pēc operāciju noslēguma. Visa AGS sistēma sastāvēs no gaisa (lidaparāti), sauszemes (lidojumu kontroles stacijas un datu retranslācijas mobilie un stacionārie objekti) un atbalsta (galvenās bāzes uzturēšana) elementiem. Sistēmas iegūto informāciju varēs efektīvi izmantot dažādām funkcijām, tajā skaitā militāro operāciju atbalstam, civiliedzīvotāju aizsardzības nodrošināšanai, sauszemes un jūras robežu drošībai, preterorisma operācijām, križu vadības uzlabošanai, humānās palīdzības akcijām un dabas katastrofu seku novēršanai.

*Pēc ārvalstu preses materiāliem sagatavojusi
majore Vizma Kaļčeva.*

Foto — <http://www.nato.int>.

RPA «*Global Hawk*» izlūkošanas zonas grafisks attēls.

RPA «*RQ-4B Global Hawk Block 40*» pamatdati:
maksimālais lidojuma augstums — līdz 20 km;
nepārtraukta lidojuma attālums — līdz 16 000 km;
maksimālais ātrums — līdz 575 km/h.

Krievijas armijas virspavēlniecības ziņojumi par karadarbības gaitu Latvijas teritorijā 1915. gadā

JŪNIJS

Ziemeļrietumu frontē

3. jūnijā (21. maijā). Krastu novērošanas punkti un kaujas dežūrā esošās mūsu zemūdenes ievēroja ienaidnieka darbību pie mūsu piekrastes, sevišķi pie pieejām Rīgas līcim. Tad arī ienaidnieka mīnukuģi, kas atradās lielo kuģu priekšā, pienāca pie ieejas līči, taču, tuvojoties mūsu spēkiem, atkāpās. Pēc tam ienaidnieks, nolaidis hidroaeroplānus, uzbruka mūsu kuģiem. Hidroaeroplānu uzbrukums bija nesekmīgs; neviena no nomestajām bombām netrāpīja mūsu kuģiem, un aparāti tika padzīti ar lielgabalu uguni.

Mūsu zemūdene, sastapusi Baltijas jūrā linijkuģu eskadru, uzbruka tai. Acīmredzot tās izšautās mīnas trāpīja, jo uz zemūdenes dzirdēja divus sprādzienus.

4. jūnijā (22. maijā). Baltijas jūras centrālajā daļā konstatēti ievērojami vācu flotes spēki. Mūsu kuģiem notika apšaude ar vācu kuģiem Rīgas līča tuvumā. Tajā pašā laikā Baltijas jūrā ienaidnieka zemūdene uzbruka un nogremdēja transportkuģi «*Leņisej*». Izglābti 32 cilvēki.

28. (15.) jūnijā. Šauļu rajonā mēs atsītām nelielus vāciešu uzbrukumus. [...]

Baltijas jūrā pretnieks viena «*Siegfried*» tipa krastu aizsardzības bruņukuģa (4100 tonnas ūdensizspāids, ātrums — 15 mezgli, apbruņojums — trīs -9,4 collu un desmit -3,5 collu lielgabali, galvenā bruņa — 8,5 collas), 4 kreiseru, vairāku mīnukuģu un traleru sastāvā veica operāciju pie Kurzemes piekrastes Ventpils rajonā, kas izpaudās Ventpils ostas apšaudē un mēģinājumā izsēdināt nelielu desantu. Bruņukuģa veikta un 15 minūtes ilgā ostas apšaude nedeva rezultātus, bet naidnieka kreiseriem un mīnukuģiem, kas sedza operāciju no ziemeļiem, uzbruka mūsu mīnukuģi, un tie pēc īsas artilērijas kaujas bija spiesti atkāpties uz dienvidiem.

Kurzemes Sarkanā Krusta lazaretē medicīniskais personāls. Jelgava, 1914. gada augusts.

Vācu karavīri Liepājas ostā. 1915. gads.

Desants, kas devās laivīnās uz krastu, tika apšaudīts un atsists, bet, naidniekam tralējot mūsu mīnu aizsprostu, uz tā uzspāra un gāja bojā viens no tralējošajiem naidnieka mīnukuģiem.

Mums zaudējumu ne uz kuģiem, ne krastā nebija.

Sastādījis LU profesors Ēriks Jēkabsons.

Foto — no Latvijas Kara muzeja krājuma.

DAILES TEĀTRIS

ABONEMENTU MAIŅA UN PĀRDOŠANA 2015./2016. GADA SEZONAI

ABONEMENTS 5 IZRĀDĒM:

Niks Dīrs **FRANKENŠTEINS**, drāma /rež. Laura Groza - Ķibere/

Dž.Dž.Džilindžers **AMERIKA JEB BEZ VĒSTS PAZUDUŠAIS**, pēc Franca Kafkas darbu motīviem /rež. Dž.Dž.Džilindžers/

Kārlis Lācis, Jānis Elsbergs, Evita Mamaja **ŽANNA D'ARKA**, mūzikls /rež. Dž.Dž.Džilindžers/

Antons Čehovs **TRĪS MĀSAS**, drāma 2 cēlienos /rež. Andrejs Žagars/

Ingmārs Bergmans **LAULĪBAS DZĪVES AINAS** /rež. Regnārs Vaivars/

Abonementa cena 5 izrādēm:

1.-10. rinda 70 €

11.-17. rinda 60 €

Abonementus var mainīt vai iegādāties Dailes teātra kasē.

Informācija pa tālruni 67294444

www.daliateatris.lv

www.facebook.com/zurnalsTevijasSargs
www.sargs.lv

ISSN 14075040

9 771407 504002 06

Jūnijs, 6 (190) 2015 • Cena € 0,85